

אוקטובר 2019

דו"ח בנושא:

ייפויי כוח מתמשכים – מחקר משווה

מוגש למוסד לביטוח לאומי

ד"ר שירי רגב-מסלם

ד"ר מיטל סגל-רייך

עו"ד קרן צפריר

עו"ד ענבר בורנשטיין-ליאבוק

ד"ר יעל ויסמן

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן

מחקר זה מומן על ידי המוסד לביטוח לאומי

תמצית

מטרתו של דו"ח זה היא לבחון את מנגנון ייפוי הכוח המתמשך הקיים בישראל, כפי שהוסדר במסגרת תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, בהשוואה למנגנונים דומים המקובלים במדינות שונות בעולם, על מנת ללמוד כיצד ניתן לשפר את המנגנון הקיים בישראל.

לשם ביצוע המחקר, בשלב הראשון של המחקר נערכה בדיקה מקיפה של החקיקה הקיימת בעולם. נסרקו חוקים מעשרות מדינות שונות. בהמשך, נבחר מספר מצומצם יותר של מדינות, ביחס אליהן נערכה בדיקה מקיפה יותר של ההסדרים הקיימים, על מנת לבחור את המדינות שייכללו במסגרת המחקר. לבסוף, נבחרו מדינות אורגון בארצות הברית, בריטניה, ובריטיש קולומביה בקנדה, אשר להן מנגנונים דומים לזה הקיים בישראל, באופן המאפשר השוואה טובה ואפשרות למידה ושיפור.

הממצאים העיקריים העולים מהמחקר הם, כי באופן כללי, המנגנון בישראל עומד בהלימה לנעשה בעולם, ומאפשר חתימה על ייפוי כוח מתמשך בדרך מתקדמת, המסייעת בשמירה על זכויותיו של הממנה. יחד עם זאת, בהשוואה למדינות שנבדקו, המנגנון בישראל מפורט יתר על המידה, ופוגע לעתים במידה שאיננה הכרחית באוטונומיה של הממנה.

לפיכך, מסקנות המחקר הן, כי בחלוף למעלה משלוש שנים נדרשת בחינה מחודשת של החוק, אשר תתייחס לקשיים הנובעים מאופן ההסדרה הקיים כיום, ותביא להפחתת התערבות החוק באופן הסדרת ייפוי הכוח המתמשך על ידי הממנה והסרת המגבלות החלות כיום על שיקול דעתו של הממנה, למינימום הנדרש. במקביל לכך, יש לפעול להגדלת הפירוט הקיים במסמכי ייפוי הכוח המתמשך והמדריך הנלווה לו, כפי שקיים במדינות שנבדקו, על מנת לסייע לממנה לשקול את כל הנושאים שעליו לשקול ולהדריכו במילוי הטפסים.

תקציר

מטרת הדו"ח הינה לבחון את מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים שהוכנס במסגרת תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 ולהציע הצעות להתאמת מנגנון ייפוי הכוח המתמשך למנגנונים הקיימים בעולם. במרוצת הזמן שחלף מאז כניסתו לתוקף של תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות, התחדדה חשיבותו של הדו"ח כאשר ברקע מתחילה להצטבר פסיקה ראשונית של בתי המשפט בסוגיות הקשורות לייפוי הכוח המתמשך, ומתחילות להתברר מכשלות שונות הקיימות בחוק ומקשות על יישומו באופן המיטבי.

לשם כך, המחקר בוחן את מנגנון ייפוי הכוח בישראל, ומשווה אותו למנגנונים דומים הקיימים בשלוש מדינות בעולם: במדינת אורגון שבארצות הברית, בבריטניה, ובמדינת בריטיש קולומביה שבקנדה. לאור החדשנות והחשיבות של הכנסת מנגנון של ייפוי כוח מתמשכים לדין הישראלי, ראינו צורך לבחון באופן מעמיק את האופן שבו הוא מתמודד ונותן מענה לארבע סוגיות מהותיות העולות בהקשר של ייפוי כוח מתמשכים: (א) היחס בין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות. (ב) אוטונומיה והיקף הבחירה של מייפה הכוח. (ג) הגנה מפני ניצול המייפה. (ד) נגישות המנגנון של ייפוי כוח מתמשך. בכל אחד מהיבטים אלה נבדקו מספר תתי-סוגיות, אשר ביחס לכל אחת מהן נערכה השוואה למדינות שנבדקו, ונערך דיון קצר על החקיקה הקיימת בישראל לאור הנעשה במדינות הללו.

המחקר בוחן את היחס שבין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות, במצבים של מינוי אפוטרופוס במקביל למיופה כוח, ובמצב של ביטול ייפוי הכוח המתמשך. המחקר מעלה, כי בשונה מהמדינות שנבחנו החוק בישראל קושר בין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות, על אף שאין כל קשר הכרחי בין השניים. כתוצאה מחיבור זה, עלולה להיווצר "זליגה" מהירה יחסית מייפוי הכוח המתמשך לאפוטרופסות, במקרים בהם ייפוי הכוח מתבטל או מצומצם מכל סיבה שהיא, מבלי שיישקלו חלופות אחרות, הפוגעות במידה פחותה בעצמאותו של הממנה. לפיכך, מומלץ לנתק את הקשר בין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות.

בנוסף, המחקר בוחן את האופן שבו החוק הישראלי מגן על האוטונומיה של הממנה דרך בחינה של מידת שיתוף הממנה בקבלת החלטות, האופן בו מוכרע מועד כניסת ייפוי הכוח לתוקף, רמת הפירוט של הפעולות המבוקשות בטופס ייפוי הכוח, התחומים בהם מוגבל שיקול דעתו של הממנה, האפשרות הקיימת לממנה להביע התנגדות לביצוע פעולות על ידי מיופה הכוח, והאפשרות של הממנה לבטל את ייפוי הכוח המתמשך לאחר כניסתו לתוקף. בחינה זו מעלה כי החוק בישראל נותן

משקל לשמירה על האוטונומיה של הממנה, ותומך בכך שהממנה יקבל את ההחלטות ולעצמאותו. יחד עם זאת, יש מקומות בהם בפועל, מצר החוק את צעדיו של הממנה בשורת הגבלות על שיקול הדעת שלו, אשר לא קיימות בהכרח במדינות שנבדקו. עיון במשפט המשווה מעלה מספר הצעות לדיוק נוסף, בכל הכרוך להגנה מלאה יותר על האוטונומיה של הממנה, הן ביחסים שבינו לבין מיופה הכוח והן בנוגע להחלטות אותן הוא רשאי לקבל במסגרת ייפוי הכוח.

כמו כן, המחקר בוחן את האופן והמידה שבה החוק הישראלי מגן על הממנה מפני ניצול בידי מיופה הכוח. ההגנה מפני ניצול נבחנה דרך ניתוח ההגבלות על זהות מיופה הכוח, ההגבלות על שיקול דעתו של מיופה הכוח, המגבלות על זכותו של מיופה הכוח למנות שלוח מטעמו, האפשרות למינוי מיופי כוח במשותף, הטלת חובה על מיופה הכוח לשמור מידע על פעולות שביצע וזכותו של הממנה לקבל מידע ממיופה הכוח, האפשרות למנות אדם מיוצע, המצבים בהם יסתיים או יופסק מינויו של מיופה הכוח והאפשרות למנות מיופה כוח חילופי בשל תפקוד לקוי של מיופה הכוח. גם בהקשר זה, ניתן לראות מסקירת החקיקה הזרה והישראלית כי הדין הישראלי מפורט יותר בהשוואה למרבית המדינות שנבדקו, ומגביל במידה רבה יותר את שיקול דעתו של הממנה. אמנם, הסיבות להגבלת שיקול דעתו של הממנה יכולות לנבוע מתוך הרצון להגן על הממנה מפני ניצול בידי מיופה הכוח. ואולם, המחקר מעלה שאלות ביחס למגבלות השונות, ומציע דרכים אחרות להגן על הממנה, שפגיעתה באוטונומיה של הממנה תהיה קטנה יותר.

לבסוף, המחקר בוחן את האופן שבו מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים מונגש לציבור הרחב דרך ניתוח של מספר ייפוי הכוח הקיימים והקשר ביניהם, פרוצדורות החתימה על ייפוי כוח מתמשך, ההסברים הקיימים בייפוי הכוח המתמשך והאפשרות לבחור אפוטרופוס בטופס ייפוי הכוח. ההנגשה של מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים חשובה במיוחד שכן היא יכולה להפוך את המנגנון לנפוץ ולעשות בו שימוש נרחב בקרב מספר רב ככל האפשר של אנשים, ללא הפליה והדרה של אוכלוסיות שונות, כגון – זקנים החיים בעוני, זקנים עריריים ועוד. המחקר מעלה כי אל מול המדינות שנחקרו, הוראות שונות בחוק הישראלי יוצרות בפועל מכשולים בפני חלק מהאנשים המבקשים לעשות שימוש במנגנון, אשר ניתן להסיר באמצעות הסדרה אחרת. ההשוואה שנעשתה במחקר מלמדת, כי גם בהיבט זה, ניתן לבצע מספר שינויים ותיקונים לשם הנגשת המנגנון לקהלים רחבים יותר, והרחבת השימוש בו למספר אנשים רב יותר בישראל.

תוכן העניינים

7.....	הקדמה
11	ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות
11	1. היחס שבין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות
13	2. מינוי אפוטרופוס במקביל לייפוי כוח מתמשך
14	3. ביטול ייפוי הכוח המתמשך ומינוי אפוטרופוס
17	האוטונומיה שניתנת לממנה והיקף הבחירה של הממנה
18	1. שיתוף הממנה בהחלטות
20	2. מועד כניסת ייפוי הכוח לתוקף
23	3. פירוט הפעולות המבוקשות בטופס ייפוי הכוח
25	4. הגבלת כוחו של הממנה
29	5. אפשרות הממנה להביע התנגדות בשעת מעשה
30	6. אפשרות לבטל את ייפוי הכוח
31	הגנה על הממנה מפני ניצול בידי מיופה הכוח
32	1. הגבלות על זהות מיופה הכוח
34	2. הגבלת שיקול דעת מיופה הכוח
35	3. זכותו של מיופה הכוח למנות שלוח מטעמו
36	4. מינוי מיופי כוח במשותף
37	5. חובת מיופה הכוח לשמור מידע על עבודתו, וזכותו של הממנה לדרוש מידע
38	6. זכותו של הממנה לדרוש אדם מיודע
38	7. סיום של מינוי, ומינוי מיופה כוח חילופי במקרים של תפקוד לקוי של מיופה כוח
42	נגישות המנגנון של ייפוי כוח מתמשך
42	1. מספר ייפוי הכוח הקיימים והפרדתם
44	2. פרוצדורת החתימה על ייפוי הכוח המתמשך
44	i. זהות החתומים על טפסי ייפוי הכוח המתמשכים
45	ii. הנגשת החתימה על המסמך למי שאינו מסוגל לחתום בעצמו
45	iii. חובת ההפקדה של ייפוי הכוח כתנאי לכניסתו לתוקף
46	3. הסברים למילוי ייפוי הכוח המתמשך
48	4. האפשרות לבחור אפוטרופוס בטופס עצמו
49	הצעות לחשיבה מחודשת לאור סקירת המשפט המשווה

58 **סיכום**

59 **נספחים**

59 נספח א' – ייפוי כוח מתמשך לעניינים כלכליים, בריטניה

84 נספח ב' – ייפוי כוח מתמשך לעניינים כלכליים, אורגון

94 נספח ג' – ייפוי כוח מתמשך לעניינים כלכליים, בריטיש קולומביה

הקדמה

מדינת ישראל, בדומה למדינות מערביות רבות אחרות, עוברת בעשורים האחרונים תהליך משמעותי של הזדקנות. בעוד שישראל החלה את דרכה, עם הקמתה בשנת 1948, כמדינה צעירה יחסית, אשר בה פחות מ-4% מאוכלוסיית המדינה באותה העת הייתה מעל גיל 65, נכון לסוף שנת 2016 עמדה אוכלוסיית הזקנים על כ-11.3% מאוכלוסיית המדינה,¹ והצפי לשנת 2045 הוא כי אוכלוסיית הזקנים תגיע לכ-14.5% מכלל האוכלוסייה.²

תופעת ההזדקנות היא מורכבת. מחד, אנשים חיים יותר, מסוגלים להפיק וליהנות מחייהם לתקופה ארוכה יותר. מאידך, בגילאים הזקנים מאוד, עולה השכיחות למוגבלויות פיזיות, מחלות כרוניות, ומירידה (המשתנה במידתה) מיכולות וכישורים קוגניטיביים. תופעות אחרונות אלה גרמו לכך, שלצד השינוי הדמוגרפי התחולל גם גידול בצורך לספק לאותם אנשים זקנים שירותים מגוונים בתחום הרפואה, הסיעוד והרווחה באופן אשר יאפשר להם לשמור על איכות חיים, עצמאות ובריאות בגיל המתקדם. אף המשפט נקרא להתמודד עם שינוי דמוגרפי מהותי זה.

עד לשנת 2016, הדרך היחידה שבה המשפט הישראלי נתן מענה לאנשים שאינם יכולים לקבל החלטות בענייניהם הייתה דרך מינוי אפוטרופוס עבורם. יחד עם חשיבותו של כלי האפוטרופוסות בכל הכרוך לטיפול בענייניו של אדם והגנה עליו במקרים מסוימים, הרי שלכלי האפוטרופוסות חסרונות רבים: במקרים רבים מי שמונה לו אפוטרופוס לא הורה מראש מי יהיה האפוטרופוס הממונה עליו, באילו עניינים יוכל לפעול במקומו, וכיצד היה רוצה שיתקבלו החלטות בענייניו. מציאות שכזו עלולה להוביל לכך שהאפוטרופוס הממונה יפעל בניגוד לרצונותיו המקוריים של מי שמונה לו אפוטרופוס ובכך ייפגע האדם פגיעה אנושה. לאפוטרופוסות חיסרון נוסף דווקא עבור משפחתו של מי שמונה לו אפוטרופוס, שכן מתקיים פיקוח הדוק על החלטותיו של האפוטרופוס לעניינים כלכליים באמצעות האפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים. פיקוח שכזה מחייב את האפוטרופוס למלא פרטה עם המינוי ודו"חות מדי שנה, על העלות הכרוכה בכך ועל הזמן הנדרש, לשמור קבלות ואסמכתאות, להגיש בקשות לאישור השקעות ולאישור פעולות חריגות. פיקוח וביקורת, והחובה בחוק לאשר פעולות בסיסיות בבית המשפט טרם ביצוען, מקשים מאד על המשפחה המעוניינת לטפל בענייניו של מי שמונה לו אפוטרופוס.

¹ ג. ברודסקי, י. שנוור וז. באר, בני 65+ בישראל – שנתון סטטיסטי 2017, מכון מאיירס-גיוינט-ברוקדייל, ירושלים (שנת הוצאה לא מופיעה), עמ' 4.

² ג. ברודסקי, י. שנוור וז. באר, בני 65+ בישראל – שנתון סטטיסטי 2017, מכון מאיירס-גיוינט-ברוקדייל, ירושלים (שנת הוצאה לא מופיעה), עמ' 79-81.

יתרה מכך, בעשורים האחרונים, ובעיקר משנות ה-80 של המאה הקודמת, התחדדה בעולם ההבנה, כי בשלילת הכשרות המשפטית של האדם ומינוי אפוטרופוס לטיפול בענייניו השונים, טמונה פגיעה קשה ביותר ולא מידתית בזכויותיו. בעוד שבעבר היה מקובל לחשוב שהאפוטרופוסות מבטאת דאגה לאדם אשר אינו מסוגל לטפל בענייניו, הרי שכיום, נחשבת תפיסה זו לפטרנליסטית ומיושנת. בהתאם לכך, הגישה המקובלת כיום, אשר באה לידי ביטוי גם ברוח האמנה הבינלאומית לשמירה על זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות,³ גורסת כי יש להתאים את העולם לצרכיהם של האנשים עם המוגבלויות, ולהעמיד לרשותם את כל הכלים והאמצעים על מנת לאפשר להם להמשיך להיות חלק מהחברה במקום להדיר אותם ממנה, ולהחליט על חייהם בעזרה ובתמיכה המתאימים. מכאן, שייפוי הכוח המתמשך, עתיד היה להוות פתרון מיטבי בכל הכרוך להכנה לתקופה של הנמכה קוגניטיבית, תוך שהאדם מורה מראש מי יעמוד בנעליו לקבלת החלטות בענייניו, מתי זה יקרה, כיצד ובמסגרת אילו מגבלות.

בהתאם לשינויים הללו, אשר הגיעו גם לישראל, ולאחר התעוררות יוצאת דופן בשטח הכוללת תקדימים משפטיים מרחיקי לכת ופעילות חברתית ענפה, באפריל 2016 אושרה רפורמה משמעותית בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962, במסגרת תיקון 18 לחוק. תיקון 18 יצר, בין היתר, מוסד משפטי הקרוי "ייפוי כוח מתמשך", השונה מייפוי כוח "רגיל". בעוד שעל ייפוי כוח "רגיל" חלות הוראות חוק השליחות, הקובעות, בין השאר, כי ייפוי כוח שכזה יתבטל בגריעת כשרותו של הממנה, הרי שייפוי כוח מתמשך לא יפקע, והוראות הממנה תמשכנה גם כאשר הממנה אינו מסוגל עוד לנהל את ענייניו.

בדברי ההסבר להצעת החוק⁴ נכתב, כי מאז נחקק חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות חלו שינויים מרחיקי לכת בתפיסות החברתיות בארץ ובעולם, הן בנוגע לאנשים עם מוגבלויות והן בנוגע לאנשים בגילאים מבוגרים. בעת הזו, התפיסות החברתיות - כפי שמשקפות באמנות בינלאומיות, ובחקיקה בתחום הכשרות המשפטית במדינות שונות בעולם - מונחות בראש ובראשונה על ידי העקרונות של עצמאותו של האדם, הכרה באוטונומיה שלו וכיבוד רצונותיו. לאור שינויים אלו, התיקון לחוק בישראל נועד להביא לידי ביטוי את הגישה החדשה והעקרונות העומדים ביסודה. מתוך כך, מאפשר החוק לכל אדם לתכנן את עתידו ולמנות באמצעות ייפוי כוח מתמשך, אדם אשר

³ האמנה בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, אומצה בעצרת הכללית של האומות המאוחדות ביום 13.12.2006, ובעיקר סעיף 12 לאמנה. ראו:

https://www.gov.il/he/departments/legalinfo/a_crpdp_hebrew_fulltext

⁴ הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות (תיקון מס' 19), התשע"ה-2014 ה"ח הממשלה 890.

יהיה מוסמך לפעול ולהחליט בענייניו של הממנה, ולייצגו בקשר אליהם אם הממנה יגיע למצב בו הוא לא יהיה מסוגל לקבל החלטות בשל קושי לברר דעתו על רקע מצבו הנפשי או השכלי.

אמנם, גם טרם תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, איפשר החוק הישראלי חתימה על מסמכים ייעודיים שמטרתם להיכנס לתוקף עם גריעת כשרותו המשפטית של הממנה, במסגרת ייפוי הכוח הרפואי מתוקף סעיף 16 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, וכן במסגרת ייפוי הכוח מתוקף חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005. ואולם, ייפוי הכוח שהתקיימו קודם התיקון לחוק הכשרות התאפשרו אך ורק לשם מתן הנחיות לעניינים רפואיים, ולא לעניינים אישיים ורכשיים. בעקבות התיקון לחוק, יכול אדם, אשר הוא בעל הכשרות המשפטית לעשות כן, למנות מיופה כוח שיוכל לקבל החלטות בשמו, עת לא יוכל לקבל החלטות בענייניו ולטפל בעניינים שקבע הממנה הן לעניינים כלכליים, הן לעניינים אישיים והן לעניינים רפואיים (למעט עניינים רפואיים המפורטים בחוק החולה הנוטה למות).

התיקון לחוק כולל הוראות הנוגעות, בין השאר, לשאלות הבאות: מי רשאי להתמנות כמיופה כוח, מי רשאי למנות מיופה כוח, תפקידים של מיופי כוח במשותף, מיופי כוח מחליפים, סמכויות מיופה הכוח, חיוביו של מיופה הכוח, דרכי פעולתו ודרכי קבלת ההחלטות של מיופה הכוח. בכל הנוגע לכללים הפרוצדורליים לחתימה, כולל התיקון הוראות הנוגעות לאופי עריכת ייפוי הכוח ותנאי החתימה. התיקון מתייחס באופן ספציפי לעריכתו של ייפוי הכוח הרפואי, וכן כולל הוראות לעניין דיווח לאדם מיועד ולאפוטרופוס הכללי, כללים הנוגעים להפקדתו של ייפוי הכוח, כללים הנוגעים לכניסה לתוקף של ייפוי הכוח, תנאים לביטולו, למשכו, וכן הוראות הנוגעות לסמכות בית המשפט ולסיום תפקידו של מיופה הכוח, ועוד.

להשלמת התמונה יצוין, כי חשיבותו של התיקון לחוק לא הסתכמה ביצירתו של הכלי המשפטי החדש של ייפוי הכוח מתמשך. בנוסף לכך, יצר התיקון לחוק כלי משפטי חדש ונוסף – קבלת החלטות נתמכת. לעומת כלי ייפוי הכוח המתמשך, המציב אדם אחר בנעליו של הממנה שיפעל על-פי הנחיותיו כפי שניתנו מראש, כלי ה"תמיכה" מאפשר לאדם ביצוע פעולות משפטיות בשיתוף עם אדם אחר – הוא "התומך" – אשר יסייע לו בקבלת ההחלטות אותן הוא מבקש לקבל, ובביצוע הפעולות המשפטיות אותן הוא מבקש לעשות. בהמשך לשני מנגנונים חדשים אלה, הפך התיקון לחוק את ברירת המחדל שהייתה נהוגה עד לאותו מועד, וקבע כי לא ימונה לאדם אפוטרופוס, אלא אם ניתן להיעזר בדרכים אחרות הפוגעות פחות בזכויותיו של האדם. כתוצאה מכך, ייפוי הכוח המתמשך מאפשר למעשה לייתר את הצורך במינוי אפוטרופוס בעתיד. הדברים חשובים במיוחד

לקבוצת האנשים הזקנים וקבוצת האנשים עם המוגבלויות—המושאים של מינוי אפוטרופוס—שהחוק שינה את ברירת המחדל שהייתה נהוגה ביחוד ביחס אליהם.

לאור החדשנות והחשיבות של הכנסת מנגנון של ייפוי כוח מתמשכים לדין הישראלי, ראינו צורך לבחון באופן מעמיק את האופן שבו הוא מתמודד ונותן מענה לארבע סוגיות מהותיות העולות בהקשר של ייפוי כוח מתמשכים:

א. היחס בין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות.

ב. אוטונומיה והיקף הבחירה של מייפה הכוח.

ג. הגנה מפני ניצול המייפה.

ד. נגישות המנגנון של ייפוי כוח מתמשך.

בכדי להאיר על הקשיים הקיימים במנגנון הישראלי, המחקר בחר לבחון את האופן שבו מתמודדים עם הסוגיות האמורות במנגנון ייפוי כוח מתמשכים במדינות אורגון בארצות הברית, בבריטניה, ובבריטיש קולומביה בקנדה. מדינות אלו נבחרו לאחר סקירה של מספר מדינות דוברות אנגלית בהן נהוגה שיטת משפט דומה לישראל,⁵ כיוון שהן מהוות דוגמאות מעניינות ביחס לארבע הסוגיות לעיל, ועתידות להוות כר דשא נרחב בכל הנוגע למבט מחודש על המגבלות והקשיים שמעלה החקיקה בישראל והצעות השינוי אשר תבואנה בעקבותיהם.

⁵ מדינות נוספות שנבדקו הן: אוהיו וקולורדו בארצות הברית, מערב אוסטרליה ו-ויקטוריה באוסטרליה, וכן ניו-זילנד.

ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות

כפי שצינו בהקדמה לדו"ח זה, אחת המטרות המרכזיות ליצירת המנגנון של ייפוי כוח מתמשך הייתה לנסות ולהתגבר על קשיים שעלו כתוצאה מהשימוש באפוטרופסות, במצבים בהם האדם אינו יכול לקבל החלטות בענייניו. בהתאם למודל האפוטרופסות המקובל בעולם, ממנה בית המשפט אדם אחד או יותר אשר ייכנסו לנעליו של האדם עליו מונה אפוטרופוס, ויבצעו את הפעולות המשפטיות הדרושות לשמירה על ענייניו של אותו אדם, בנושאים אשר הוגדרו על ידי בית המשפט (עניינים רפואיים, אישיים, כלכליים או עניינים ספציפיים אשר פורטו במינוי). כאמור בפרק ההקדמה לעיל, מודל זה סובל מחסרונות רבים: בראש ובראשונה, הליך מינוי אפוטרופוס משמעו פגיעה קשה בזכויותיו של האדם, וביכולתו להמשיך ולקבל החלטות ביחס לניהול חייו כאדם עצמאי. בהמשך לכך, במסגרת הליך המינוי, רצונותיו של האדם לא מחייבים את בית המשפט,⁶ ומשום כך, עלול להיווצר פער בין רצונותיו האמיתיים או המשוערים של האדם, לבין ההחלטות שיתקבלו בענייניו. כך, האדם לא יכול לקבוע מתי ימונה לו אפוטרופוס ולפי אילו מבחנים, לא תמיד הורה האדם מראש את מי יבקש למנות כאפוטרופוס עליו (הסדר שכזה, באופן פורמאלי, התאפשר רק לאחר התיקון לחוק), מה הן הפעולות אשר בעניינן הוא מבקש שיפעלו בשמו, ובאילו פעולות הוא מבקש להגביל את האפוטרופוס שלו. גם האפוטרופוס הממונה, אשר לא קיבל הנחיות מפורטות מראש מאת האדם עליו הוא מונה כאפוטרופוס, לא יזכה לכלים המאפשרים לו לייצג את האדם בהתאם לרצונותיו. ייפוי הכוח המתמשך מבקש ליתר את הצורך באפוטרופסות במקרים רבים, תוך מתן פתרון לבעיות אשר עלו במסגרת מינוי האפוטרופוס: שמירת האפשרות להמשיך ולקבל החלטות בענייניו (במידת האפשר), בחירת זהות מיופה הכוח בו הוא מעוניין ומתן הוראות, באופן מדויק ומפורט, כיצד על מיופה הכוח לפעול.

אחת הסוגיות שרצינו לבחון במסגרת המחקר המשווה, היא מהם יחסי הגומלין בין שני ההליכים? האם הם כלים חלופיים – שניתן ברגע נתון לבחור אחד מהם? מתי לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס על אדם אם הפקיד ייפוי כוח מתמשך, מתי יתבטל ייפוי הכוח המתמשך וימונה אפוטרופוס וכן, מתי יוכלו לפעול שני הכלים המשפטיים בצוותא?

1. היחס שבין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות

שאלת היחס שבין ייפוי הכוח והאפוטרופסות עוסקת בסוגית "הבכורה", כלומר: איזה מבין שני

⁶ סעיף 36 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, למעט במקרים של מתן הנחיות מקדימות לפי סעיף 35א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות.

ההליכים – האפוטרופסות וייפוי הכוח המתמשך – גובר על השני, ומתי יורה בית המשפט להעדיף אחד על פני השני? על פניו, בהתאם להוראות האמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, המדינות אשר אישרו אותה מחויבות לפעול לצמצום השימוש בכלי האפוטרופסות ולהעדיף אמצעים אשר ישמרו על כשרותו המשפטית של האדם.⁷ יחד עם זאת, האמנה לא קובעת איסור מוחלט על מנגנון האפוטרופסות, ומכפיפה אותו לשיקולים של מידתיות ואמצעים אחרים שפגיעתם פחותה. לפיכך, נדגים בפרק זה כיצד המדינות השונות התמודדו עם האיזון שבין שני המנגנונים השונים.

בבריטיש קולומביה, מנגנון ייפוי הכוח המתמשך מוסדר במסגרת חוק ייפוי הכוח,⁸ כסוג אחד מבין סוגים שונים של ייפוי כוח, ולא במסגרת החוק העוסק בכשרות משפטית ובאפוטרופסות. בחוק האפוטרופסות נכתב, כי בבחינת מצבו של האדם אשר לגביו נשקל מינוי האפוטרופוס, אחד התנאים הוא שהאדם לא חתם על ייפוי כוח מתמשך לענייני רכוש, או שמיופה הכוח לא פועל בהתאם להוראות הקבועות בייפוי הכוח.⁹ באורגון, נאמר בחוק במפורש כי ייפוי כוח לעניינים רפואיים גובר על אפוטרופסות, אלא אם נאמר אחרת בייפוי הכוח עצמו.¹⁰ בבריטניה, אותו חוק מתייחס הן למתן ייפוי כח מתמשך והן למינוי אפוטרופוס, וזאת ביחס לרווחה האישית ולרכושו של האדם בלבד.¹¹ על אף שמדובר באותו חוק, אין כל התניה על מינוי אפוטרופוס בשל קיומו של ייפוי כוח מתמשך.¹²

בישראל, התיקון לחוק שינה, בין השאר, את ההוראות החלות על בית המשפט בכל הנוגע למינוי האפוטרופוס. החוק קובע, כי לא ימונה אפוטרופוס לאדם אם ניתן לשמור על טובתו בדרך המגבילה פחות את זכויותיו.¹³ בהמשך לכך, אחד התנאים המפורשים בחוק למינוי אפוטרופוס הוא, כי לא הופקד אצל האפוטרופוס הכללי ייפוי כוח מתמשך שערך האדם בעניינים שלגביהם מתבקש המינוי.¹⁴ מההשוואה בין ישראל לבין המדינות הנבדקות עולה, כי החוק בישראל הוא המגן באופן

⁷ האמנה בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, אומצה בעצרת הכללית של האומות המאוחדות ביום 13.12.2006, סעיף 12, ואושררה על ידי מדינת ישראל בהחלטת ממשלה מיום 10.9.2012. ראו:

https://www.gov.il/he/departments/legalInfo/a_crp_d_hebrew_fulltext

⁸ Power of Attorney Act [RSBC 1996] C. 370, Part 2 — Enduring Powers of Attorney

⁹ Adult Guardianship Act [RSBC 1996] C. 6, S. 32

¹⁰ OR Rev Stat chapter 127.545(6a)

¹¹ Mental Capacity Act 2005 C. 9

¹² Mental Capacity Act 2005 C. 9, S. 19-20

¹³ סעיף 33א(3) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

¹⁴ סעיף 33א(2) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

הטוב ביותר על האדם ועל רצונותיו, משום שההוראה בחוק בישראל היא הגורפת ביותר – אינה מבדילה בין סוגים שונים של ייפוי כוח, וקובעת באופן חד-משמעי, כי האפטרופסות תמיד תהיה האמצעי האחרון שייבחר, אם ניתן לשמור על טובתו של האדם באופן הפוגע פחות בזכויותיו.

2. מינוי אפטרופוס במקביל לייפוי כוח מתמשך

מינויים של אפטרופוס ומיופה כוח במקביל נדרש לעתים, במצבים בהם ייפוי הכוח המתמשך אינו מקיף את כל תחומי קבלת ההחלטות הנדרשים (למשל: ייפוי כוח לעניינים רפואיים בלבד או לענייני רכוש בלבד), או כשמתעוררות סוגיות ספציפיות שלא ניתן היה בזמנו להסדיר באמצעות ייפוי כוח. במצב זה, ייתכן שיהיה צורך במינוי אפטרופוס שיפעל לצד מיופה הכוח, וכתוצאה מכך עשויות לעלות שאלות ביחס לגבולות התפקיד של כל אחד מהממונים. למרות זאת, במדינות שנבדקו, למעט אורגון וישראל, לא נמצאה כל התייחסות בחוק לנושא זה.

באורגון, נכנס האפטרופוס לנעליו של הממנה באופן מלא ומקבל את כל סמכויותיו. בהתאם, נקבע כי במצב בו מונה אפטרופוס במקביל למיופה כוח, למעט מיופה כוח לעניינים רפואיים, מיופה הכוח יהיה כפוף להוראות האפטרופוס במקום להוראות הממנה.¹⁵ כמו כן נקבע באותו סעיף, כי לאפטרופוס תהיה סמכות משפטית להורות על כל שינוי, השעיה או ביטול של ייפוי הכוח. ביחס לייפוי כוח לעניינים רפואיים נקבע, כי אלא אם נקבע אחרת בייפוי הכוח עצמו, מינוי של מיופה כוח יגבר על סמכויותיו של אפטרופוס או של כל אדם אחר שמונה על ידי בית המשפט לקבל החלטות רפואיות עבור האדם.¹⁶

בישראל, נקבע כי במקרה בו עלולה להיגרם לממנה פגיעה של ממש, או במקרה בו מיופה הכוח לא פועל בהתאם להנחיותיו או רצונו של הממנה, יוכל בית המשפט למנות אפטרופוס בנוסף למיופה הכוח.¹⁷ בנוסף, נקבע כי בטרם יחליט בית המשפט על הגבלת העניינים או קביעת תנאים שבהם מוסמך מיופה כוח לפעול או על מינוי אפטרופוס נוסף על מיופה כוח, או על ביטול ייפוי כוח ומינוי אפטרופוס במקומו של מיופה כוח, ישמע בית המשפט את הממנה, אלא אם כן קבע מטעמים שירשמו שלא ניתן לברר את דעתו בעניין.¹⁸ עם זאת, בהקשר של יחסי הגומלין בין האפטרופוס לבין מיופה הכוח נקבע רק, כי אם מונה אפטרופוס לצד מיופה כוח, עליהם לפעול ככל הניתן בשיתוף

¹⁵ OR Rev Stat chapter 127.005(5)

¹⁶ OR Rev Stat chapter 127.545(6)

¹⁷ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962.

¹⁸ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962.

פעולה זה עם זה.¹⁹ כלומר, בשונה מההסדר באורגון, בישראל לא נקבע מפורשות כוחו של מי יגבר במקרה של קונפליקט בין מיופה הכוח לאפוטרופוס, ובכך בהקשר זה ההסדר הישראלי נשאר עמום יחסית באופן שסביר שיוביל להתדיינות משפטיות, במיוחד במצבים בהם מונה האפוטרופוס בגלל תפקוד לקוי של מיופה הכוח.

ואכן, בפסק דין אחד מהעת האחרונה,²⁰ נבחנה שאלת היחס בין שני המינויים – אפוטרופוס ומיופה כוח. בניגוד לשון החוק המפורשת בעניין זה, בית המשפט המחוזי בתל אביב קבע, כי שני המנגנונים לא יכולים להתקיים ביחד, ונדמה כי נפלה שגגה בהחלטה. המקרה עסק במחלוקת שהתגלעה בין בניו ובת זוגו של אדם זקן, אשר מינה אותה כמיופת כוח לניהול ענייניו, כאשר ילדיו טענו שבת הזוג עושה שימוש לרעה בכספיו, ודרשו להתמנות כאפוטרופוסים על האב. בית המשפט כתב פסק דין חדשני בדבר זכויותיו של אדם להימנע מחיים תחת אפוטרופוס, ועל אף המסקנה התואמת את תיקון 18 לחוק, השתית את החלטתו על כך שהכלים מוציאים זה את זה, ולא כך היא, על פי החוק. המדובר בחקיקה חדשה ומורכבת, ומכאן יכולה לנבוע התוצאה המשפטית בפסק הדין. כך או כך, ההליך הושב לבית המשפט לענייני משפחה להמשך בירור הסוגיה. מקרה זה מחדד את החשיבות של הצורך להבהיר באופן ברור את גבולות ייפוי הכוח, כפי שנעשה באורגון, על מנת שעם מתן ההתחייבות, ידע הממנה מתי ובאילו נסיבות יכול אפוטרופוס להיכנס תחת מיופה הכוח.

3. ביטול ייפוי הכוח המתמשך ומינוי אפוטרופוס

במקרה בו מתקבלת החלטה על ביטול ייפוי הכוח, עולה שאלה לגבי אופן המשך ניהול ענייניו של הממנה. להלן נבחן את ההסדרים הקיימים במדינות שנבדקו לגבי ביטול ייפוי הכוח, ומינוי אפוטרופוס כחלופה.

בבריטיש קולומביה, האפוטרופוס הכללי יכול למנות עצמו כאפוטרופוס לענייני רכוש של אדם בהתקיים אחת או יותר מהנסיבות המופיעות בחוק: אם הממנה לא היה מסוגל בזמנים הרלוונטיים לערוך, לשנות או לבטל את ייפוי הכוח המתמשך; אם עריכת ייפוי הכוח, שינויו או ביטולו נעשו תוך מרמה, כפיה או כל סוג של התעללות או הזנחה של הממנה; או אם מיופה הכוח מתעלל בממנה או מזניח אותו, או לא מסוגל למלא את תפקידו, או נכשל במילוי תפקידו או בפעילות בהתאם להוראות ייפוי הכוח מכל סיבה אחרת.²¹ בבריטניה, החוק לא קושר בין ביטול ייפוי הכוח המתמשך לבין מינוי

¹⁹ סעיף 32(ג) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

²⁰ רמ"ש (מרכז) 21463-01-19 ע.א.ואח' נ' י.א. וא' (פורסם בנבו, 7.2.2019).

²¹ Power of Attorney Act [RSBC 1996] C. 370, S. 34-35

אפטרופוס, גם במצב בו ברור שהאדם אינו בעל יכולת לקבל החלטות בענייניו,²² וכך גם באורגון.

בישראל, רשאי בית המשפט לבטל ייפוי כוח מתמשך, בין השאר, אם ראה כי לשם שמירת ענייניו של הממנה, אין די בייפוי הכוח ויש למנות אפטרופוס לענייניו, כולם או חלקם.²³ יחד עם זאת, קובע החוק מגבלות על מינוי אפטרופוס במקום מיופה כוח, במטרה לצמצם ככל הניתן את הפגיעה באדם. כך, נקבע כי לא יבטל בית המשפט ייפוי כוח מתמשך אלא אם ראה כי לא ניתן להגיע לתוצאה שלשמה נועד הביטול בדרך של הגבלת ייפוי הכוח, קביעת תנאים בו, מינוי אפטרופוס נוסף על מיופה הכוח, או בכל דרך אחרת שבסמכותו המגבילה פחות את ההתערבות בייפוי הכוח. אמצעי נוסף להגנה על רצונו של הממנה בא לידי ביטוי בהוראה לפיה בעת ביטול ייפוי כוח מתמשך, על בית המשפט להעדיף את מינויו של מיופה הכוח כאפטרופוס, ככל שהוא מתאים לכך.²⁴ כמו כן נקבע, כי אם נתן הממנה הנחיות מקדימות למיופה הכוח, בייפוי כוח מתמשך שבוטל, ומינה בית המשפט אפטרופוס באותם עניינים, יקבע בית המשפט את האמור בהנחיות המקדימות כהנחיות לפעולתו של האפטרופוס שמינה, אלא אם ראה שלשם מניעת פגיעה של ממש בממנה נדרש לסטות מהן.²⁵

נוכח כל האמור לעיל ניתן לראות, כי ההסדר הקיים בחוק הישראלי דומה לנעשה במדינות שנבדקו, אם כי נראה שהקשר בין ייפוי הכוח והאפטרופוסות הדוק יותר מאשר ביתר המדינות, באופן שעלול להוביל בקלות יחסית למינוי אפטרופוס במקרים בהם ייפוי הכוח המתמשך חסר, מופקע או מבוטל מכל סיבה שהיא, במקום לנסות למצוא פתרונות אחרים, פוגעניים פחות. כמו כן ניתן לראות בהשוואה בין המדינות, כי בחלק המתייחס למינוי של אפטרופוס במקביל למיופה כוח, ההסדר בישראל מפורט יותר מחלק מהמדינות. יחד עם זאת, כמוסבר לעיל, לוקה החוק הישראלי בחסר בהבהרת יחסי הכוחות בין האפטרופוס ומיופה הכוח הפועלים במקביל.

לסיכום חלק זה ניתן לומר, כי הדין בישראל מפורט יחסית לחוקים בעולם, וכולל הכרזה חד-משמעית, אשר לא קיימת במדינות שנבדקו, בדבר עדיפות מנגנון ייפוי הכוח על פני האפטרופוסות. יחד עם זאת, עיגונם של שני המנגנונים השונים תחת חוק אחד, יוצר חיבור טבעי ואוטומטי בין ייפוי הכוח המתמשך לבין האפטרופוסות, באופן אשר עלול להוביל בקלות יחסית לגלישה מייפוי הכוח

²² Mental Capacity Act 2005 C. 9, S. 22

²³ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות, תשכ"ב-1962.

²⁴ סעיף 32(ה) לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות, תשכ"ב-1962.

²⁵ סעיף 32(ו) לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות, תשכ"ב-1962.

המתמשך לאפוטרופסות, חרף ההבדל המהותי ביניהם, ומתוך כך – לפגיעה בזכויותיו של הממנה ובשמירה על רצונו.

האוטונומיה שניתנת לממנה והיקף הבחירה של הממנה

אחת המטרות המרכזיות של מנגנון ייפוי הכוח המתמשך היא להעצים את האוטונומיה של הממנה ולאפשר לו לקיים את רצונותיו, אף בשלב בו אינו יכול לעשות כן באופן עצמאי. לשם כך, ייפוי כוח מתמשך מאפשר לאדם לקבוע מראש את זהות מיופה הכוח, האם יהיה זה מיופה כוח בודד או מספר מיופי כוח וכיצד יפעלו, מה יהיה היקף פעולותיו של המיופה, באילו נושאים הוא מבקש להגבילו ועוד. בהתאם לכך, בישראל ובמדינות שנבדקו, קיימת התייחסות לחובה למלא באופן המיטבי את רצונותיו של הממנה ולצמצם עד כמה שניתן את הפגיעה בחירותו. בישראל, החוק מחייב את מיופה הכוח לשמור על כבודו של הממנה בדרך שתגביל את זכויותיו וחירותו במידה הפחותה ביותר. החוק אף מתייחס לחובת השמירה על פרטיות הממנה,²⁶ וקובע כי על המיופה לפעול בדרך שתאפשר לממנה לממש את יכולותיו לשמור על מרב עצמאותו האפשרית בהתאם ליכולותיו. עוד קובע החוק כי על מיופה הכוח לפעול בדרך שתאפשר לממנה לשמור על ערכיו התרבותיים, הדתיים, וכן לשמור על קשריו החברתיים והמשפחתיים.²⁷

בדומה לכך, בבריטניה קובע החוק כי על מיופי הכוח לפעול בדרך המיישמת באופן המיטבי ביותר את טובתו של הממנה, ולפעול בדרך הפוגעת פחות בעצמאותו, חירותו וזכויותיו.²⁸ עוד נקבע, כי על מיופה הכוח לשקול, ככל שניתן לעשות כן באופן סביר, את רצונותיו של הממנה בעבר ובהווה, וכן כל הצהרה רלוונטית שנמסרה מפי הממנה בזמן שהיה בעל יכולת לעשות כן; את האמונות והערכים שסביר להניח שהיו משפיעים על החלטותיו של הממנה, אילו היה מסוגל לקבל החלטות בעניינו; ואת הגורמים האחרים שסביר להניח שהממנה היה שוקל אילו היה מסוגל לעשות כן.²⁹ בהתאם לכך, בנוסח ייפוי הכוח המתמשך לעניינים כלכליים (Lasting Power of Attorney-Financial Decisions),³⁰ בחלק השלישי של המסמך, קובע הטופס כי בכל החלטה שמתקבלת על ידי מיופי הכוח, עליהם לפעול תמיד לטובתו של הממנה.

²⁶ בנוסף, על פי הוראות החוק, ממנה יוכל להורות מי יהיה זכאי לעיין במידע הכרוך בהפקדת ייפוי הכוח ועל מי הוא אוסר, גם אם המבקש לעיין הוא בן משפחתו של ממנה.

²⁷ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

²⁸ Mental capacity act 2005 C.9 s. 4B
בחוק כך למשל לצורך הארכת חיים.

²⁹ Mental capacity act 2005 C.9 s. 4(6)

³⁰

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LP1F-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf

וכן Mental Capacity Act 2005 (Code of Practice) בעמ' 120, בכתובת:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/497253/Mental-capacity-act-code-of-practice.pdf

גם החוק בבריטיש קולומביה קובע, שעל מיופה הכוח לפעול בדרך המיישמת באופן המיטבי ביותר את רצונותיו של הממנה.³¹ החוק באורגון קובע אף הוא הוראות בעלות תכלית דומה. כך למשל, לעניין החלטות בענייני בריאות נקבע, כי על מיופה הכוח לפעול באופן עקבי עם רצונותיו ועקרונותיו של הממנה, כעולה מההנחיות המקדימות או ממקורות אחרים.³²

לכן, בעת בחינת יישום תכלית החוק, יש חשיבות גדולה לסוגיית הדרכים והמידה בה נשמרת האוטונומיה של הממנה. בדיקת מידת השמירה על האוטונומיה של הממנה במסגרת הדין הקיים בישראל ובמשפט המשווה, נעשתה תוך בחינת מידת המשקל הניתן להגשמת רצונותיו והשמירה על עצמאותו של הממנה. במסגרת זו נבחנו גורמים העשויים להשפיע על מידת האוטונומיה של הממנה: שיתוף הממנה בהחלטות, האופן בו מוכרע כי הממנה אינו יכול לקבל החלטות בענייניו, מידת פירוט הפעולות המבוקשות בטופס ייפוי הכוח, הגבלת כוחו של הממנה, מועד כניסת ייפוי הכוח לתוקף, אפשרות הממנה להביע התנגדות לפעולות בשעת מעשה והאפשרות של הממנה לבטל את ייפוי הכוח.

1. שיתוף הממנה בהחלטות

עניינה של סוגיה זו בשאלה, עד כמה יכול מיופה הכוח לפעול באופן עצמאי מרגע שנכנס לתפקידו, ומהם המצבים (אם בכלל), בהם הוא מחוייב לעדכן את הממנה ולהתחשב בדעתו, ככל שניתן להשיגה. לנושא זה יש משמעות מרכזית הן בהיבט המעשי של מידת עצמאות שיקול הדעת של מיופה הכוח אל מול המקום שניתן לרצונותיו של הממנה, גם במצב בו הוא אינו מסוגל לקבל החלטות בענייניו, והן בהיבט הסימבולי של ההכרה בחשיבות של עצם העדכון של הממנה בדבר החלטות ופעולות המתבצעות בקשר אליו, ויכולתו להיות שותף בקבלתן.

בחלק מהמדינות קיימת הוראה המחייבת את מיופה הכוח לשתף את הממנה ככל הניתן בהחלטות שצריכות להתקבל, ולעודד אותו לקבל החלטות באופן עצמאי. כך למשל, החוק האנגלי קובע כי בהחלטות הנוגעות לרווחתו האישית של הממנה, הסמכות של מיופה הכוח לקבל החלטות חלה על החלטות אותן הממנה אינו מסוגל לקבל, או שמיופה הכוח סבור שהממנה חסר יכולת להחליט, ולא לגבי עניינים והחלטות אותן הוא מסוגל לקבל.³³ משמעות הדברים היא, שהדין אינו תומך בשלילה של יכולת הממנה להחליט החלטות, והוא מנחה את מיופה הכוח לעמוד בקשר מתמיד עם הממנה,

Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.19(2)³¹

OR Rev Stat chapter 127.535³²

Mental capacity act 2005 C.9 S.11(7)³³

לבדוק את מצבו ורצונותיו, ולעודד את הממנה לקבל החלטות שביכולתו לקבל, ככל שהוא מסוגל לעשות כן, אף אם נקבע שככלל אינו כשיר, וזאת כדי לשמור על האוטונומיה שלו.

כיוון שבחוק האנגלי, בדומה לישראל, ניתן להורות על כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח הכלכלי עוד בטרם גריעת כשרותו המשפטית של מייפה הכוח, מורה החלק החמישי לנוסח ייפוי הכוח, כי גם אם הממנה בחר לאפשר למיופה הכוח לקבל את כלל ההחלטות מרגע הפקדתו של ייפוי הכוח, מיופה הכוח צריך לקבל את אישורו של הממנה ביחס לכל החלטה, כל עוד יש לממנה כשירות משפטית:

"You can allow your attorneys to make decisions:

- as soon as the LPA has been registered by the Office of the Public Guardian
- only when you don't have mental capacity.

While you have mental capacity you will be in control of all decisions affecting you. If you choose the first option, your attorneys can only make decisions on your behalf if you allow them to. They are responsible to you for any decisions you let them make."³⁴

בהמשך, בחלקו השמיני של נוסח ייפוי הכוח נכתב כי על מיופי הכוח להניח, שהממנה בעל כשרות משפטית לקבל החלטות, זולת אם הוכח אחרת. על מיופי הכוח לאפשר לממנה לקבל החלטות עצמאיות במידת האפשר ולסייע לו בכך. מיופי הכוח לא יוכלו להניח כי הממנה אינו בעל כשירות לקבל החלטות, רק על סמך החלטות לא מושכלות שלקח. מיופי הכוח יקבלו החלטות המגבילות את הממנה מעט ככל האפשר.

בנוסף לכך, קובע החוק האנגלי כי על מיופה הכוח לקבל החלטות במסגרת ייפוי הכוח, תוך התחשבות בין היתר גם ברצונותיו ואמונותיו של הממנה בעבר ובהווה.³⁵ כלומר, על הממנה להכיר או לברר את הנושאים החשובים לממנה, ולחשוב על ההחלטה הרצויה מבחינת הממנה, הן בעבר והן בהווה. לשם כך, על מיופה הכוח לעמוד בקשר עם הממנה, לעדכן אותו בדבר אשר לגביו נדרשת החלטה, ולשמוע את דעתו ורצונותיו.

34

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LP1F-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf
Mental capacity act 2005 C.9 S.4(6a)³⁵

בבריטיש קולומביה,³⁶ נקבע כי על מיופה הכוח לשמר את עצמאותו של הממנה במידת האפשר, ולעודד מעורבותו של הממנה בקבלת החלטות המשפיעות על חייו, אך נוסח ייפוי הכוח המוצע לא כולל הוראות מפורטות כפי שקיים בנוסח האנגלי.³⁷

בדומה, גם בישראל קיימת התייחסות לחובתו של מיופה הכוח לשתף את הממנה ככל הניתן. עוד מחייב החוק להנגיש את המידע עבור הממנה ככל הניתן, לעודד אותו לקבל החלטות באופן עצמאי ולהתייעץ עמו ככל הניתן. בנוסף, החוק בישראל קובע, כי מיופה הכוח נדרש להתחשב בשינויים במצבו או בהבנתו של הממנה, לרבות עידודו לקבל החלטות בעצמו בזמנים ובעניינים בהם הוא מסוגל לכך.³⁸

מהדברים המובאים לעיל עולה, שבשארל הדין מצמצם יחסית בהקשר זה: החוק בישראל מטיל אמנם על מיופה הכוח את החובה לשתף את הממנה ככל האפשר בקבלת ההחלטות, אך הוא מסתפק בחובה מצומצמת יחסית לעומת בריטניה, שבה הממונה צריך לברר מהם רצונותיו ואמונותיו של הממנה. מרחב שיקול הדעת של מיופה הכוח בבריטניה, הוא, אם כך, המצומצם ביותר, והוא המחויב ביותר לדרכו של הממנה. בישראל, לעומת זאת, אובדן היכולת וצמצום האפשרות לברר דעתו של הממנה, מרחיבים בהכרח את סמכותו של מיופה הכוח לקבל החלטות בשמו, בעניינים בהם לא הנחה אחרת.

2. מועד כניסת ייפוי הכוח לתוקף

מאחר שהחתימה על ייפוי כוח מתמשך היא וולנטרית ונתונה לשיקול דעתו של הממנה, ומאחר שמטרתו של ייפוי הכוח המתמשך היא לסייע לממנה להוציא לפועל את רצונותיו ובחירותיו, הרי שחלק בלתי נפרד מכך מצוי בעצם האפשרות לבחור מתי מתחיל להינתן סיוע זה, כלומר – מתי נכנס לתוקף ייפוי הכוח המתמשך. שאלה זו טומנת בחובה שתי תתי-סוגיות, בהן נעסוק להלן: האם ייפוי הכוח יכול להיכנס לתוקף גם כאשר האדם עודו כשיר לקבל החלטות? ובמידה שייפוי הכוח נכנס לתוקף כאשר האדם איננו כשיר, כיצד תיקבע כשירותו של האדם, ומי המוסמך לקבל את ההחלטה?

³⁶ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 19(3)

³⁷ https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/health/managing-your-health/incapacity-planning/enduring_power_of_attorney.pdf

³⁸ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

במדינות שנבדקו,³⁹ יוכל מיופה הכוח לפעול רק עם כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח ולא טרם לכך. גם על פי החוק הישראלי, יוכל מיופה הכוח לפעול רק עם כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח.⁴⁰ יחד עם זאת, בכל הכרוך בייפוי כוח לעניינים כלכליים, במרבית המדינות שנבדקו,⁴¹ כמו גם בדין הישראלי, יכול הממנה לקבוע כי ייפוי הכוח ייכנס לתוקף כאשר ייקבע כי הוא איננו מסוגל לקבל החלטות בענייניו, או במועד אחר שנקבע מראש. בדין הישראלי, בהחלטות הנוגעות לעניינים רכשיים, הממנה יכול להורות כי ייפוי הכוח ייכנס לתוקף גם אם הוא עדיין מסוגל לקבל החלטות בעצמו, אך במצב זה, ישמש ייפוי הכוח כייפוי כוח "רגיל" בהתאם להוראות חוק השליחות.⁴² הדבר מאפשר לאדם לפעול באמצעות מיופה כוח בשליחותו, על דעתו ובהתאם להנחייתו בעת ביצוע הפעולה, ובהמשך, כשלא ניתן יהיה לברר דעתו, יפעל מיופה הכוח בעצמו, כפי שהממנה הנחה בעבר. מדובר בדינאמיות הכרחית, המאפשרת רצף בקבלת הסיוע באמצעות מיופה הכוח, אשר, כאמור, קיימת רק בעניינים רכשיים.

בבריטניה, ניתן להשתמש בייפוי הכוח כאשר הממנה איננו מסוגל לקבל החלטות בענייניו, או במקרה של ייפוי הכוח לעניינים כלכליים, כאשר הממנה איננו מסוגל לקבל החלטות בענייניו או במועד אשר נקבע על ידי הממנה. אם הממנה יבקש כי ייפוי הכוח ייכנס לתוקף כבר עם הפקדתו, והממנה בעל יכולת לקבל החלטות בענייניו, הרי שמיופה הכוח יוכל לפעול כמיופה כוח רק בהסכמתו של הממנה.⁴³

ניתן לראות בדברי החקיקה השונים, שישנו ניסיון לאזן בין הרצון לעודד ולשמור על האוטונומיה של הממנה לקבל החלטות באופן עצמאי כל עוד הוא מסוגל לעשות כן, ומנגד, לתת לממנה אפשרות לקבל החלטה בדבר מועד הפעלת ייפוי הכוח. בעניינים כלכליים נמצא, כי יש מקום לאפשר לממנה מרחב אוטונומי גדול יותר בדבר אפשרות הבחירה להפעיל את ייפוי הכוח עוד בטרם המועד שבו הממנה אינו מסוגל לקבל החלטות.⁴⁴

³⁹ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 26; OR Rev Stat chapter 127.005

⁴⁰ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

⁴¹ OR Rev Stat chapter 127.005; Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.14

⁴² סעיף 32(ב) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

⁴³

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LP1F-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf

"Most people choose this option because it is the most practical. While you still have mental capacity, your attorneys can only act with your consent. If you later lose capacity, they can continue to act on your behalf for all decisions covered by this LPA.

(section 5 page 6)

⁴⁴ בישראל כאמור, בשלב זה, על ייפוי הכוח יחול חוק השליחות.

לעניין הקביעה אימתי אדם נעדר יכולת לקבל החלטות בענייניו, וכפועל יוצא כניסתו של ייפוי הכוח לתוקף, עולות שתי סוגיות לדיון: האחת, עוסקת בזכות לקבוע במסגרת ייפוי הכוח קריטריונים לבחינת חוסר היכולת. השנייה, עוסקת בזכות לקבוע את זהותו של האדם הממונה לבדוק ולקבוע את חוסר היכולת.

במדינת אורגון נקבע מנגנון מפורט לסוגיה זו, במסגרתו רשאי הממנה לקבוע מראש הן את זהות האדם הקובע את יכולותיו של הממנה, והן את המבחן לקביעת חוסר יכולתו לקבל החלטות.⁴⁵ עוד נקבע, כי במידה שהממנה נקב בשם של אדם ספציפי המוסמך לאשר את חוסר-מסוגלותו של הממנה, ואותו אדם לא מעוניין או לא מסוגל לעשות כן, סמכות זאת תעבור לאיש רפואה מוסמך. בבריטיש קולומביה נקבע מנגנון דומה, אם כי מפורט פחות מהמנגנון הקבוע באורגון.⁴⁶ כל הצעדים הללו יאפשרו לממנה לזכות בקלות יחסית בכניסתו לתוקף של ייפוי הכוח, ולחסוך פרק זמן ממושך של היעדר הגנה באמצעות קביעת מנגנון פשוט ונגיש. משמעות נוספת של קביעה זו, הרלוונטית להגשמת רצונותיו של הממנה, היא חיזוק האוטונומיה של הממנה, בדבר יכולתו לקבוע ולהכריע בהחלטה מהותית זו- כיצד ייקבע מצבו ומי האדם שיבדוק אותו.

בישראל, בדומה לאורגון, החוק מאפשר לממנה לקבוע מראש כי החלטה בדבר יכולותיו תיעשה בדרכים מגוונות, כגון קביעה כי רופא משפחה יוכל להעיד על כך, ולא רופא מומחה. החוק אינו מגביל את דרכי קבלת ההחלטה, למעט ההוראה לפיה לא ניתן לקבוע בייפוי הכוח המתמשך כי הוא ייכנס לתוקף רק על פי החלטת מיופה הכוח.⁴⁷ נוסח סעיף החוק בישראל, הקובע כי "ייפוי כוח מתמשך ייכנס לתוקפו במועד שבו חדל הממנה להיות מסוגל להבין בדבר, בעניין שלגביו ניתן ייפוי הכוח המתמשך..." מפנה למעשה למבחן תפקודי – בחינת יכולותיו של האדם להבין בדבר – ולא למבחן רפואי המתבסס על פרמטרים פיזיולוגיים אובייקטיביים. הדין הישראלי לא קובע, אם כך, קריטריון של מגבלה או מוגבלות, אלא קריטריון תפקודי בלבד, המתיישב עם רוח החוק, והמשמעות היא צמצום הקשר בדין בין מוגבלות ובין חוסר מסוגלות. יחד עם זאת, נוקט החוק בניסוח עמום לגבי האפשרות למנות אדם ספציפי שיכריע בדבר ההפעלה: "הממנה רשאי לקבוע... את הדרך שבה ייקבע כי הוא אינו מסוגל להבין בדבר...", וניתן לפרש את החוק כמתייחס לא למינויו של אדם ספציפי לתפקיד, אלא רק בעל מקצוע ספציפי או אירוע מפעיל – האחרון קריטריון כללי וקשה ליישום. החשש העולה מדברים אלה הוא, כי מרבית הציבור ייטה לחשוב על מבחן רפואי ולא על

⁴⁵ OR Rev Stat chapter 127.005

⁴⁶ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.26

⁴⁷ סעיף 32(ג) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

מבחן תפקודי, וכך יוחזר המבחן הרפואי לקדמת הבמה. עם פרסום תקנות בנושא, הנמצאות בשלבי ניסוח,⁴⁸ נראה מהנוסח הקיים כי עתידה להתחזק הדרישה לחוות דעת מומחה לצורך כניסה לתוקף של ייפוי הכוח, וכן עתידה להצטמצם רשימת בעלי המקצוע לרשימה סגורה בלבד, כשמרוח הדברים, נדמה בעת הזו, כי היא לא תכלול בעלי מקצוע שמומחיותם תפקוד, כגון עובדים סוציאליים, פסיכולוגים וכדומה, אלא רופאים בלבד.⁴⁹

בהמשך לכך, עלולה להיגרם פגיעה נוספת בזכויותיו של הממנה, בזמן בו נדרשת קבלת החלטה על כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח בעקבות חוסר יכולתו של הממנה לקבל החלטות בענייניו. הקשיים בהשגת חוות דעת רפואית מאת מומחים ספציפיים אשר נקבעו בתקנות המוצעות, על הזמן והעלויות הכרוכים בכך, וכן התוצאה הקשה אשר עלולה להיגרם מחוסר המתאם, בחלק מהמקרים, בין האבחון הרפואי, ובין הכשרות המשפטיות בפועל של הממנה, עלולים לעכב את כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח גם כאשר הדבר נחוץ, ולפגוע ביכולתו של הממנה לקבל סיוע ולהתמודד עם החלטות שהוא נדרש לקבל בעצמו.

אם כן, בדומה לאורגון ולבריטיש קולומביה, גם בישראל, הממנה יוכל לבחור את הדרך שבה ייקבע כי הוא אינו מסוגל לקבל החלטות בענייניו, בין באמצעות חוות דעת מומחה ובין בדרך אחרת, באופן שמאפשר לממנה מידה רבה של אוטונומיה בבחירת הדרך והגורם שיקבע את חוסר יכולתו לקבל החלטות, וכפועל יוצא את כניסתו של ייפוי הכוח לתוקף. יחד עם זאת, הדין בישראל מגביל יחסית את שיקול דעתו של הממנה בהקשר זה: הגבלת הגורמים המאושרים על פי דין לקבל החלטות אלו, חוסר האפשרות למנות אדם ספציפי לתפקיד שבו הממנה בוטח, כמו גם אי הכללתם של בעלי מקצוע שמומחיותם היא בחינת יכולת התפקוד של האדם, תרוקן מתוכן את יכולתו של הממנה לקבל החלטה המגשימה באופן מלא את רצונותיו. פתרון אפשרי למצב זה יכול להימצא בהרחבת נוסח ייפוי הכוח הקיים, במסגרתו יועלו דרכים אפשריות לבחינת יכולותיו של האדם, שהן דרכים הבודקות את יכולות התפקוד של האדם ולא את מצבו הרפואי. הצעת אפשרויות אלה תסייע לכוון את האדם לשקול את הגורמים הרלוונטיים לבחינת מצבו, במקום בחירה בברירת המחדל הרפואית.

3. פירוט הפעולות המבוקשות בטופס ייפוי הכוח

⁴⁸ טיוטת תקנות הכשרות המשפטיות והאפוסטרופוסות (חוות דעת מומחים), התשע"ח-2018

⁴⁹ לעניין זה, מעניין להשוות לנוסח סעיפים 33 וכן 33א לחוק הכשרות המשפטיות והאפוסטרופוסות, העוסקים במינוי אפוסטרופוס לבגיר. מסעיפים אלה ניתן ללמוד שבמינוי אפוסטרופוס לאדם, המהווה פגיעה קשה יותר בזכויותיו ובאוטונומיה שלו, נקבע המבחן התפקודי, ואין כל דרישה להמצאת חוות דעת מומחה בטרם המינוי.

אחד הגורמים המשפיעים על היכולת של הממנה לשמור על האוטונומיה שלו, הוא מידת הפירוט של מגוון ההוראות וההנחיות שניתן לתת במסגרת ייפוי הכוח. ככל שמסמכי ייפוי הכוח המתמשכים כוללים מגוון גדול ורחב יותר של פעולות שאליהן יכול הממנה להתייחס, כך מתאפשר לממנה להתייחס בייפוי הכוח באופן מדויק ומשכיל לכלל רצונותיו. ממנה שאינו איש מקצוע בתחום הכלכלי או הרפואי, יתקשה מאד להכיר את מגוון ההוראות וההנחיות אותן הוא רשאי לתת, או לחשוב על כל הפעולות שהוא מעוניין להתייחס אליהן. על כן, אם מסמכי ייפוי הכוח המתמשכים לא יכללו רשימה מפורטת של הפעולות, יהיה לממנה קשה לבטא את רצונותיו וצרכיו. היעדרו של פירוט מסוג זה עלול להוביל את הממנה למלא טופס אשר אינו מיישם את כלל רצונותיו. תוצאת הדברים בפועל עלולה להיות, כי מיופה הכוח יתפקד באופן שאינו שונה מתפקודו של אפוטרופוס, אשר פועל בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי ללא קבלת הנחיות מהאדם לו הוא אחראי. ברור, שתוצאה שכזו איננה רצויה, ועומדת בניגוד למטרותיו של מנגנון ייפוי הכוח המתמשך.

מבין כל המדינות שנבדקו, רק החוק במדינת אורגון מאפשר לממנה להתייחס לרשימה ארוכה ומובנית של פעולות משפטיות אשר בעניינן הממנה יכול להסמיק או להגביל את מיופה הכוח, כגון התייחסות מפורטת לעניינים הקשורים לנדל"ן, לפעולות במניות, ענייני מיסוי, פעולות עסקיות, ביטוחים ועוד.⁵⁰ קיומה של רשימה מובנית זו, מאפשר לממנה להיות מודע למכלול האפשרויות העומדות בפניו, וזאת אף אם אין לו ידע מוקדם בנושא. דבר זה מסייע לחשוף את מגוון האפשרויות הפוטנציאליות והמהותיות של כלי זה ודרך כך לסייע לממנה להגשים את רצונותיו הלכה למעשה.

ייפוי הכוח בבריטיש קולומביה⁵¹ ובבריטניה⁵² בדומה לזה הישראלי, אינם כוללים פירוט הדומה לזה המופיע בנוסח של מדינת אורגון.

ייפוי הכוח בדין הישראלי מתייחס באופן כללי לעניינים רכשיים או אישיים, ללא כל פירוט של מגוון הפעולות שייפוי הכוח יכול להתייחס אליהם. לכן בהקשר זה, ההסדר הישראלי אינו מקדם באופן מיטבי את האוטונומיה של הממנה. הדבר יוצר קושי מהותי לממנה, כשלמעשה הוא תלוי בידע ובניסיונו של עורך הדין שעורך את ייפוי הכוח, שידע לעמוד על שורה רחבה ככל הניתן של

OREGON DURABLE POWER OF ATTORNEY FORM 1⁵⁰

<http://www.fca-oregon.org/uploads/3/2/0/2/32022631/oregon-statutory-durable-power-of-attorney.pdf>

https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/health/managing-your-health/incapacity-51planning/enduring_power_of_attorney.pdf

⁵²

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LP1F-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf

נושאים. הסתייעות בעורכי דין שונים יכולה להביא, אם כך, למידת פירוט משתנה ולמידת העמקה שונה של ייפוי הכוח. בהמשך לכך, עורכי הדין שעורכים את ייפוי הכוח, גם אחרי ההכשרה, לרוב אינם מצויים בתחום הרפואי מספיק, ולכן בעת עריכת ייפוי כוח רפואי מתמשך – אשר נמצאת בתחום סמכותם – יכולתם לקדם תכנון מהותי ומפורט של העתיד מצומצמת מאוד. גם בהקשר זה, רשימה מפורטת, כדוגמת זו המופיעה בייפוי כוח בחוק החולה הנוטה למות, יכולה לאפשר התייחסויות לסוגיות רווחות ומרכזיות בתכנון משפטי לתחום הרפואי.

4. הגבלת כוחו של הממנה

אמנם, האפשרות למלא ייפוי כוח מתמשך נתונה לשיקול דעתו ולבחירתו של האדם. ואולם, אין משמעות הדבר כי הממנה יכול לקבוע כל הסדר שעולה על דעתו במסגרת ייפוי הכוח, והמדינות שנבדקו, כמו גם החקיקה הישראלית, מגבילות בתחומים שונים את שיקול דעתו של הממנה.

אמנם, במדינות שנבדקו נקבעו בחוק סייגים והבהרות, אשר מטרתם להדגיש כי אין במתן ייפוי כוח מתמשך כדי לפגוע בזכויותיו של הממנה. כך למשל, קובע הדין בבריטיש קולומביה, שאין במתן סמכויות למיופה כוח כדי לשלול את סמכויותיו של המייפה לקבל החלטות בעצמו, בין אם ייפוי הכוח תקף ובין אם לאו.⁵³ בהתאם לדין בישראל, כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח, גם עקב קשייו של הממנה לבצע את הפעולות שקבע בייפוי הכוח, אינה שוללת את כשרותו המשפטית של הממנה.⁵⁴

ואולם, במדינות שנבדקו נמצא שהממנה לא יוכל לייפות את כוחו של אדם לבצע פעולות משפטיות בעלות אופי אישי, כפי שיודגם להלן, או לבצע פעולות משפטיות המעלות סוגיות אתיות מורכבות, גם אם הממנה מעוניין בכך. כך למשל, בבריטניה מיופה כוח אינו יכול לשנות צוואה,⁵⁵ מיופה כוח אינו רשאי לבצע פעולות בעלות אופי אישי כגון הסכמה לנישואין או לגירושין, הסכמה לקשרים זוגיים, הסכמה ליחסי אישות, הסכמה לאימוץ ילד, ויתור על הורות והסכמה להפריה מלאכותית, השתתפות בבחירות ועוד.⁵⁶ באורגון חל איסור על מיופה כוח לעניינים רפואיים לקבל החלטות עבור הממנה בנושאים הקשורים, בין היתר, לעיקור, הפלה, טיפול בנזעי חשמל, ניתוחים נוירולוגיים לטיפול במחלות פסיכיאטריות, וכן לקבל החלטות הנוגעות להליכים מאריכים חיים, למעט אם הממנה אישר זאת באופן מפורש או בנסיבות מסוימות המוזכרות בחוק.⁵⁷

⁵³ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.27(1)
⁵⁴ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962
⁵⁵ Mental capacity act 2005 C.9 s. 27
⁵⁶ Mental capacity act 2005 C.9 s. 29
⁵⁷ Mental capacity act 2005 C.9 s. 27.540

גם בישראל, בדומה לדין המשווה, ישנן הגבלות על הממנה המבקש לכלול פעולות מסוימות בייפוי הכוח, אף אם זהו רצונו. כך, החוק אוסר על מיופה הכוח לבצע עבור הממנה: המרת דת, קבלת החלטות או ביצוע פעולות שהיה מוסמך הממנה לעשות בשמו של אדם אחר או מתוקף היותו הורה או אפוטרופוס, הסכמה למסירת ילד לאימוץ, השתתפות בבחירות, פעולה או הבעת רצון שמטופל, מיופה כוחו או אפוטרופסו רשאים או מוסמכים לבצע או להביע, לפי חוק החולה הנוטה למות,⁵⁸ עריכת צוואה וקביעת מוטבים לגבי סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם לחוק הירושה.

דרך אפשרית לאזן בין התכלית של שמירה על האוטונומיה של הממנה, לבין הצורך להגן על הממנה מפני ניצול לרעה על ידי המיופה הינה מנגנון של הסמכות מיוחדות ביחס לסוגיות מסוימות. בהתאם לכך, נמצא שהן בישראל⁵⁹ והן בדין המשווה, לגבי סוגים מסוימים של פעולות, מיופה הכוח יהיה חייב לקבל הסמכה מפורשת. כך למשל, בדין הישראלי, יוכל הממנה למנות את מיופה הכוח להחליט גם בכל הנוגע לטיפולים פסיכיאטריים, הן בקהילה והן (בטופס נלווה), בנוגע לאשפוז, שחרור מאשפוז, טיפול ובדיקה באופן כפוי. עם זאת, לא יוכל מיופה כוח לקבוע כי הממנה יאושפז ליותר מארבעים ושמונה שעות. כמו כן, ייאלץ הממנה המעוניין לתת הוראות המתייחסות לאשפוז, שחרור מאשפוז, טיפול ובדיקה כפויים שאינם בקהילה, לעשות כן רק במסגרת נספח נפרד, אשר יחתום מול מומחה בפסיכיאטריה.

אם כן, הן בישראל והן במדינות שנבדקו, הדין אינו מאפשר לממנה לייפות את כוחו של אדם לבצע פעולות משפטיות בעלות פן אישי, או לבצע פעולות משפטיות המעלות סוגיות אתיות מורכבות, גם אם יבקש זאת הממנה. נכון לשקול את השאלה האם להגביל את כוחו של הממנה לייפות את כוחו של המיופה לעניינים כגון אלה, או האם יש מקום לאפשר לו להחליט מראש באילו מקרים הוא מבקש לאפשר למיופה הכוח לקבל החלטות עבורו. מחד, ניתן לראות בהגבלות ביצוע פעולות אלה, כניסיון לשמירה על האוטונומיה של הממנה, באופן שמגביל אדם אחר מלבצע החלטות אישיות מהותיות המהוות את גרעין האוטונומיה של האדם. מנגד, הגבלה של פעולות מסוימות מונעת מהממנה, במקרים מסוימים שפירט בייפוי הכוח, את האפשרות ליישם החלטות אשר קיבל בהיותו כשיר משפטית לעשות כן, אשר זמן ביצוען הינו עתידי. סוגיה זו מעלה שאלות רבות גם בתחום האתיקה, אשר לא תנותחנה בדו"ח זה.

⁵⁸ בהתאם לדברי ההסבר של החוק, הסיבה להגבלה זו היא שביחס לחולה כזה קיים הסדר מיוחד בחוק החולה הנוטה למות, 2005- התש"ס, המאפשר מתן ייפוי כוח והנחיות מקדימות המיוחדים לאותו חוק, בעוד ההסדר בתיקון 18 לחוק הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות אינו בא לשנות מההסדר הקיים בחוק החולה הנוטה למות.

⁵⁹ כך למשל, בישראל יש צורך בהסמכה מפורשת על מנת להורות על ביצוע פעולות במוצר פנסיוני: הגשת בקשה לקבלת קצבה בהגיע לגיל פרישה, משיכת כספים מקרן השתלמות על פי הכללים המובאים בחוק ומשיכת כספים מקופות גמל

כמו כן, הן בדין הישראלי והן בדין המשווה יש הגבלות הקשורות למתן תרומות, הלוואות, מתנות או פעולות משפטיות מסוימות. לפי החוק בישראל נדרשת הסמכה מפורשת למתן תרומות ואלו מוגבלות עד לסכום של 100,000 ₪, מתן מתנות עד סכום של 100,000 ₪, מתן הלוואות עד לסכום של 100,000 ₪ וביצוע פעולות משפטיות הקשורות בעסקה אחת ששווין הכולל עולה על 100,000 ₪ אך אינו עולה על 500,000 ₪.⁶⁰

אף במדינות שנבדקו קיימות הגבלות לעניין מתנות, הלוואות או תרומות. בניגוד לישראל, החוק במדינות שנבדקו אינו קובע סכום המהווה את התקרה לעניינים אלה, והסכום מוגבל באמצעות תנאים שונים. כך למשל, החוק בבריטיש קולומביה קובע כי בדומה לישראל, מיופה כוח יכול לתת מתנות, הלוואות, תרומות וזאת בכפוף להסמכה מפורשת לעשות כן.⁶¹ אולם, כאמור, החוק אינו קובע מגבלה מפורשת על הסכום אלא קובע תנאים נוספים למתן מתנות, הלוואות או תרומות, כגון הדרישה לוודא כי לממנה יש מספיק אמצעים המספיקים לטיפול אישי ובריאותי ולהתחייבויותיו המשפטיות, כי הממנה, כאשר היה כשיר, ביצע פעולות דומות של מתן הלוואות, מתנות או תרומות מאותו סוג וכי הסכום הכולל של המתנות, הלוואות או תרומות אינו עולה על סכום שנקבע, בעוד הסכום או המקום בו הוא נקבע אינם מצוינים בחוק עצמו.⁶²

הדין בבריטניה⁶³ קובע בעניין זה כי למיופה הכוח אין סמכות להפחית מרכושו של הממנה על ידי מתן מתנות למעט המוגדר בחוק. מיופה הכוח יכול לתת מתנות במקרים "רגילים" (customary occasions) כגון ימי נישואים, ימי הולדת וכדומה, לאנשים אשר קשורים לממנה, כולל מיופה הכוח עצמו, או לבצע תרומה למקבל תרומה אשר לו הממנה תרם בעבר או שניתן לצפות שיתרום, וזאת אם הערך של כל מתנה או תרומה אינו בלתי סביר בהתחשב בנסיבות, ובייחוד בנכסים של הממנה.

מן האמור לעיל נראה שהדין במדינות השונות שנבדקו מגביל במידה מעטה יותר את האוטונומיה של מייפה הכוח ביחס לדין הישראלי בהקשר זה. הדין בישראל נוקב כאמור בסכום המהווה תקרה לביצוע פעולות כמו מתן הלוואות מתנות ותרומות, בעוד פעולות אלה מעל לסכום הנקבע אפשריות, אך קיומן דורש בחינה ואישור של בית המשפט ובכך מסרבל ביצוע פעולות אלה, תוך פגיעה ברצונותיו של הממנה. קביעת סכום תקרה בחוק אינו מתחשב באמצעיו של הממנה וברצונותיו לבצע

⁶⁰ יצוין כי קיימת אפשרות לביצוע פעולות אלו לאחר קבלת הסמכה מפורשת וכן קבלת אישור מבית משפט סעיף

132(ד) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

⁶¹ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 20

⁶² Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 20

⁶³ Mental capacity act 2005 C.9 S. 12

פעולות אלה. זאת למשל במקרים בהם היה הממנה נוהג לתרום באופן סדיר סכומים הגבוהים מסכום התקרה למטרות שונות.

בניגוד למצב בישראל, הדין במדינות השונות שנבדקו אינו נוקב בסכום מסוים, כאמור, אלא מאפשר למיזופה הכוח לבצע פעולות אלה, תוך הגבלות שונות המתייחסות להבטחת קיומם של אמצעים המספיקים לטיפול במיזופה הכוח וכיסוי התחייבויותיו וכן תוך מתן דגש על התחזקות אחר רצון מיזופה הכוח. במצב דברים זה, נראה שבמדינות השונות מוגשמת בצורה מיטבית יותר האוטונומיה של מיזופה הכוח. ההגבלות על ביצוע פעולות אלה פחותות, ובאפשרותם של מיזופה הכוח לבצע פעולות אלה ללא דרישת בחינה ואישור של בית המשפט, בכפוף להתחזקות אחר רצונו של הממנה ושמירה על אמצעים כלכליים למחיה ועמידה בהתחייבויות.

בהקשר זה יש לציין, כי אמנם נראה שהדין הישראלי פוגע יותר בהגשמת האוטונומיה, אולם תכלית קביעות אלה הן הגנה על מיזופה הכוח מפני ניצול. דא עקא, ניתן לסבור שדווקא המנגנון במשפט המשווה מקנה הגנה מספקת ואף לעיתים טובה יותר מפני ניצול, שכן הוא מחייב התחזקות אחר רצון הממנה, בחינת פעולות דומות קודמות, בחינה של סבירות ערך המתנה, הלוואה או תרומה ועוד. מאידך, ניתן לטעון כי בכך, מצופה על פי הוראות הדין הזר ממיזופה הכוח להיות בעל ידיעה רחבה בכל הקשור להתנהלות כלכלית ולנבא היטב את מצבו הכלכלי של הממנה בעתיד. דווקא פניה לבית המשפט, תאפשר למיזופה הכוח לזכות בחוות דעת מקצועיות ובמקביל, במקרה וכספיו של הממנה לא יספיקו לו בעתיד, להימנע מתביעת רשלנות על התנהלותו.

דומה שההסדר המצוי במדינות שנבדקו בדין הזר, שומר על האוטונומיה של הממנה באופן מיטבי: הוא מוסמך להורות למיזופה הכוח לפעול בכלל היקף רכוש, כל עוד כספיו מצויים בידיו בעת החתימה, אך מחייב את המיזופה להתחזקות אחר רצונו המשווער של הממנה ולפעול בהתאם לכך. סביר יהיה להניח שאם ידלדלו אמצעיו הכספיים של הממנה, הרי שיעדיף להימנע ממתן מתנות בסכומים גבוהים לקרוביו ויעדיף שכספים אלה ישמשו אותו לטיפול השוטף בו. פעולת מיזופה כוח לאור "רצונו המשווער של הממנה", תפטור את המיזופה מפני הצורך לפנות לבית המשפט, על העלות הכרוכה בכך (אשר תצא מכיסו של הממנה), ועל פער הזמן שפניה זו יוצרת, כשעד למתן החלטה מטעמו של בית המשפט, לא ניתן יהיה להשתמש בכספים. ניקח כדוגמה מציאות בה מתבקשת הוצאה גבוהה ביותר לשם טיפול רפואי בנכדו של הממנה. על אף שסביר להניח שמענק שכזה היה תואם את רצונו המשווער של הממנה, הרי שפער הזמן עד למתן ההחלטה, עלול לגרום לנזק בלתי הפיך.

5. אפשרות הממנה להביע התנגדות בשעת מעשה

שאלה כבדת משקל בהקשר של הגשמת האוטונומיה של הממנה והמועד שבו יש להעדיף את ביטוי רצונותיו, עולה במקרים בהם ממנה הורה על ביצוע הוראה מסוימת, בעוד שבעת הנדרשת לביצועה, לאחר שייפוי הכוח נכנס לתוקף בשל חוסר מסוגלותו של הממנה לקבל החלטות בעניינו, מתנגד הממנה לביצוע אותה הוראה.

בישראל, הממנה רשאי לתת הנחיות מקדימות למיופה הכוח, בהן ביכולתו לפרט את רצונו לגבי החלטות עתידיות שיתקבלו בשמו או פעולות שיינקטו בשמו על ידי מיופה הכוח בעניינים הנכללים בייפוי הכוח. מיופה הכוח יהיה פטור מלפעול בהתאם להוראות אלה, אם מתקיימות אחת מהאפשרויות המפורטות בחוק: אם הבקשה היא לביצוע פעולה בלתי חוקית, בלתי אפשרית, כרוכה בהוצאה כספית שאין בידי הממנה להוציאה, או אם הפעולה עלולה לפגוע בממנה.⁶⁴ ביחס לביצוע פעולות אשר הממנה מתנגד לביצוען על אף שנתן את הסכמתו במסגרת ההנחיות המקדימות, קובע החוק כי ככל שהממנה מסוגל להבין בדבר, יש להעדיף את שיקול דעתו של הממנה בזמן ביצוע הפעולה ולא בזמן קבלת ההחלטה, ובנושאים מסוימים המנויים בחוק לא נדרשת אפילו בחינת יכולתו של הממנה להבין בדבר, וסירובו של הממנה בעת ביצוע הפעולה יגבר על שיקול דעתו בעת קביעת ההנחיה המקדימה. החוק הישראלי מוסיף וקובע, כי מיופה הכוח רשאי לפנות לבית המשפט למתן הוראות במקרה בו הממנה מתנגד לביצוע פעולה לגביה נתן הנחיה מקדימה.

בעניין זה, מצאנו שונות מעניינת לעומת הדין בבריטיש קולומביה, הקובע שבכפוף לחובות מיופה הכוח לפעול בהתאם לטובתו, לרצונותיו ולחתימה לעירוב הממנה בהחלטות, מיופה הכוח רשאי לפעול במסגרת סמכויותיו, למרות ההתנגדות של הממנה בזמן המעשה, וזאת אם הממנה לא מסוגל לקבל החלטות בענייניו בעת ההתנגדות להחלטה.⁶⁵

בהקשר זה עולה שאלה, כיצד מוגשמת במידה רבה יותר האוטונומיה של הממנה במצב בו אינו מסוגל לקבל החלטות בענייניו. מחד, תכלית ייפוי הכוח המתמשך הינה הבעת רצונותיו של אדם מבעוד מועד, על מנת שיוגשמו בעת שאינו מסוגל לקבל החלטות. משכך, ניתן לסבור שביטוי אמיתי יותר של רצונות הממנה יוגשמו אם מיופה הכוח ידבוק בהוראותיו אשר ניתנו טרם חוסר מסוגלותו לקבל את ההחלטות ובעת שקל מראש את הדברים. יחד עם זאת, נראה שהדין בישראל מגשים במידה רבה יותר את השמירה על האוטונומיה של הממנה, וזאת תוך איזון עם רצונות הממנה כפי

⁶⁴ סעיף 32 לא לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
⁶⁵ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.27

שהובעו בייפוי הכוח, לאור ההגבלה לעניין מהותי. התעלמות מהתנגדות מפורשת לביצוע פעולה בעניין מהותי מבטלת לחלוטין את רצונותיו של הממנה ופוגעת באופן קשה באוטונומיה שלו, בעת ההתנגדות לעצם הפעולה. לאור זאת, שמיעת הממנה ויישום רצונותיו בזמן ביצוע פעולה בעניין מהותי, מקדמת את הגשמת רצונותיו, כפי שהם מובעים בבעת ביצוע ההחלטה ומהווים איזון ראוי בין הוראותיו המקדימות לבין רצונותיו בזמן ביצוע הפעולה.

6. אפשרות לבטל את ייפוי הכוח

במדינות הנבדקות יוכל הממנה לבטל את ייפוי הכוח בכל עת, כל עוד הוא יכול לקבל החלטות בענייניו.⁶⁶ בבריטיש קולומביה, הממנה יוכל לשנות ולבטל את ייפוי הכוח כל עוד הוא מסוגל להבין את המשמעות והתוצאות של ביטול ושינוי ייפוי הכוח. הממנה לא יוכל לעשות זאת, אם אינו מבין את תוצאות ייפוי הכוח ואת טבעו. עם השינוי או הביטול, על הממנה לתת הודעה בכתב לכל אחד ממיופי כוחו.⁶⁷

בישראל, הממנה יוכל לקבוע את התאריך או התנאים בהם יפקע ייפוי הכוח,⁶⁸ וכן לבטל את ייפוי הכוח בכל עת.⁶⁹ גם במקרה בו הממנה חתם מראש על הנחיה כי לא יוכל לבטל את ייפוי הכוח כאשר איננו מסוגל עוד לקבל החלטות, ביכולתו לפנות לבית המשפט בעניין זה ולבקש את ביטול ייפוי הכוח. הוראה זו, על אף שמאפשרת גם לאדם אשר לכאורה לא מסוגל לקבל החלטות, לפנות לבית המשפט, מקשה מאד על הממנה, שכן פניה לבית המשפט דורשת משאבים, היא מורכבת, מסורבלת וקשה לניהול במיוחד על ידי אדם המתקשה לנהל את ענייניו. יחד עם זאת, נראה שמדובר באיזון נכון, המבקש לוודא כי ביטול ייפוי הכוח בעת הזו, בה הממנה נמצא במצב בו הוא מתקשה לנהל את ענייניו, הוא לטובתו של הממנה.

אם כן, נראה שהדין בישראל מיטיב יותר בשמירה על האוטונומיה של הממנה, ומאפשר לבטל את ייפוי הכוח לפי בקשתו של הממנה, גם במצב בו איננו מסוגל לכאורה לקבל החלטות בענייניו. העברת שיקול הדעת לבית המשפט, הגם שעלולה לסרב ולחקות, נכונה בנסיבות העניין ומשפרת את מצבו של הממנה בהשוואה למדינות הנבדקות.

⁶⁶ Power of attorney act R.S.B.C 1996, C.370 s.28; Mental Capacity Act 2005 C.9 s.13; OR Rev Stat chapter 127.545 - בנוגע לייפוי כוח רפואי

⁶⁷ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 28(1)

⁶⁸ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

⁶⁹ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

הגנה על הממנה מפני ניצול בידי מיופה הכוח

בעוד שחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות קובע כללים ברורים הנוגעים להיקף הפיקוח החל על האפוטרופוס הממונה, הרי שעל פעולותיו של מיופה הכוח אין פיקוח מובנה בחוק. יתרונו הברור של חוסר הפיקוח הוא בהקלה על עבודתו השוטפת של מיופה הכוח, בכך שאינו מחויב לשמור אסמכתאות, להגיש דו"חות ולפנות לבית המשפט בבקשה למתן הוראות בנוגע לפעולות משפטיות אשר נאסר עליו לבצע ללא אישורו של בית המשפט. עם זאת, הימנעות מפיקוח מגדילה את הסיכון להתנהלות לא תקינה של מיופה הכוח, אשר עם ההידרדרות במצבו של הממנה, לא יוכל עוד לפקח על פעולותיו של מיופה הכוח. התנהלות לא תקינה שכזו יכולה להיות, למשל, העברת כספים אשר בבעלותו של הממנה, לשימושו האישי של מיופה הכוח או למקורביו, וכן ביצוע פעולות נוספות הנגועות בניגוד עניינים, כגון שימוש ברכושו של הממנה על ידי מיופה הכוח.

נוכח חשש זה, כלל המדינות שנבדקו קובעות הוראות מפורשות, לפיהן מיופה הכוח חייב לפעול לטובת הממנה, ואף קיים איסור על מיופה כוח לפעול בניגוד עניינים: החוק בבריטניה קובע שעל מיופה הכוח לפעול בדרך המיטבית עבור הממנה ולפעול בדרך המגבילה פחות והפוגעת פחות בחירותו של הממנה.⁷⁰ הוראות דומות ניתן למצוא בחוק במדינת אורגון, הקובע שמיופה הכוח חייב לעשות שימוש בנכסיו של הממנה לטובתו של הממנה, אלא אם נקבע אחרת בייפוי הכוח עצמו.⁷¹ אף החוק בבריטיש קולומביה קובע שעל מיופה הכוח לפעול בתום לב, ביושר, בנאמנות, במקצועיות ובזהירות, וכי מחובתו של מיופה הכוח לפעול בדרך המיטבית באופן המיטבי את רצונותיו של הממנה ולטובתו.⁷²

בדומה לכך, גם החוק בישראל קובע כי מיופה כוח חייב לפעול בשקידה, במיומנות, במסירות ולא באופן רשלני, ולנהוג בתום לב לשמירת ענייניו של הממנה ולא לטובת ענייניו שלו.⁷³ עוד קובע החוק

⁷⁰ Mental Capacity Act 2005 c.9, S. 9(4), 11; Mental Capacity Act Code of Practice p.115
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/497253/Mental-capacity-act-code-of-practice.pdf

וכן ב- 119-120 p. Mental Capacity Act Code of Practice
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/497253/Mental-capacity-act-code-of-practice.pdf

וכן ראה את נוסח ייפוי הכוח:
 Lasting Power of Attorney (p.6)
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LP1F-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf

⁷¹ OR Rev Stat chapter 127.045

⁷² Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 19(2)

⁷³ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

בישראל, שבעל מקצוע שהתמנה כמיופה כוח כדי שיפעיל את כישוריו המקצועיים, יפעל במסירות ובמקצועיות כפי שבעל מקצוע היה מפעיל כלפי לקוחו.

עם זאת, מעבר לעקרונות הכלליים הללו של איסור על פעולה בניגוד עניינים ופעולה לטובת הממנה, הרצון להגן על הממנה מפני ניצול על ידי מיופה הכוח עלול לפגוע באוטונומיה של הממנה, בה עסקנו לעיל. עיון בחקיקה במדינות שנבדקו ובדין הישראלי, מאפשר להבין כיצד ניסה החוק לאזן בין הרצון לשמור על האוטונומיה של הממנה לקבוע מיופה כוח אשר יוכל לפעול באופן עצמאי, ביעילות וללא פיקוח, ובין הצורך לשמור עליו מפני ניצול על ידי מיופה הכוח, במקרה שלא יוכל עוד לעקוב כראוי אחר הטיפול בענייניו. לשם כך, בחנו את הסוגיות הבאות: הגבלות על זהות מיופה הכוח, הגבלת שיקול דעת מיופה הכוח, זכותו של מיופה הכוח למנות שלוח מטעמו, האפשרות למנות מיופי כוח במשותף, חובת מיופה הכוח לשמור מידע על עבודתו וזכותו של הממנה לדרוש מידע, האפשרות העומדת לממנה למנות אדם מיודע, האפשרות לסיים מינוי של מיופה כוח ומינוי מיופה כוח חילופי במקרים של תפקוד לקוי של מיופה הכוח.

1. הגבלות על זהות מיופה הכוח

בכל המדינות שנבדקו, קיימות מגבלות הנוגעות לזהות מיופי הכוח. המשותף למדינות שנבדקו, הוא שההגבלות נובעות מחשש לניגוד עניינים, יחסי מרות או תלות, העלולים להביא לניצול הממנה.

במרבית המדינות שנבדקו נקבע, כי מיופה הכוח יהיה בגיר מגיל 18 ומעלה, למעט בריטיש קולומביה, שם נקבע כי מיופה הכוח יהיה בגיר בגיל 19 ומעלה.⁷⁴ הדין האנגלי,⁷⁵ קובע הגבלות לגבי מצבו הכלכלי של מיופה הכוח. כך, לא יוכל להתמנות למיופה כוח פושט רגל או אדם המצוי בחובות. על אף שהדבר לא נאמר במפורש בחוק, סביר כי הגבלה זו נובעת בעיקרה מהחשש כי אדם פושט רגל או אדם המצוי בחובות עלול לעשות שימוש לרעה בכספים של הממונה לטובת כיסוי חובותיו במקום לטובתו של הממנה. כמו כן, תאגיד מהסוג המנוי בחוק יכול להתמנות רק כמיופה כוח לעניינים רכושיים או עסקיים. באורגון⁷⁶ קובע הדין הגבלות הקשורות ליחסים בין הממנה למיופה הכוח, ונקבע שלא יהיה מיופה כוח הרופא המטפל או עובד של הרופא המטפל (אלא אם הרופא המטפל קשור לממנה בקשר דם, אימוץ או קשר זוגי), איש צוות במוסד בו שוהה ממנה, אלא אם העובד מונה עוד טרם החל הממנה לשהות במוסד, או שהעובד הוא הורה או אפוטרופוס חוקי והם עומדים

Representation Agreement Act, R.S.B.C 1996, C.405, S.5⁷⁴

Mental capacity act 2005 C.9 s.10⁷⁵

OR Rev Stat chapter 127.520⁷⁶

בתנאי החוק. יחד עם זאת, החוק קובע מפורשות ברישא לאותו סעיף, כי בית המשפט מוסמך לאשר מינוי מיופה כוח, גם אם אינו עומד במגבלות הקבועות בחוק, ואף מתיר לממנה לעתור לבית המשפט בבקשה להסיר חלק מהאיסורים הקבועים בחוק. בבריטיש קולומביה⁷⁷ נקבע, כי לא יוכל להתמנות מיופה כוח מי שהוא אחד מאלה: מי שמספק טיפול אישי או רפואי תמורת תשלום, או עובד במוסד בו מתגורר הממנה (למעט אם הוא צאצא, הורה או בן זוג של ממנה). נראה כי הרציונל מאחורי הגבלות אלו הינו החשש, כי בשל יחסי התלות בין הממנה לבין מי שמספקים לו טיפול אישי או רפואי, ייפוי הכוח המתמשך עלול לא לשקף את רצונותיו האמיתיים של הממנה, אלא להוות תוצר של כפייה סמויה כתוצאה מיחסי התלות. בהתאם לרציונלים אלו, החוק אף קובע שבמקרים מסוימים ייפוי הכוח מושהה או מסתיים, וזאת בין היתר במקרים בהם מיופה הכוח נקלע לפשיטת רגל, במקרים בהם מיופה הכוח מורשע בעבירה שהממנה היה הקורבן בה, וכן במקרים בהם מיופה הכוח הוא בן זוגו של הממנה והנישואים מסתיימים.⁷⁸

בחנית החוק הישראלי אל מול המשפט המשווה מלמדת, כי זהות מיופה הכוח אשר כשיר להתמנות בישראל, מחמירה ביחס לשיטות המשפט שנבדקו: מיופה הכוח בישראל יכול להיות אך ורק אדם יחיד, כלומר – לא תאגיד מכל סוג שהוא, בגיר מגיל 18 ומעלה. בנוסף, לפי החוק בישראל, מיופה הכוח יהיה כשיר משפטית, אדם שלא הוכרז כפושט רגל, לא מונה לו אפוטרופוס ולא נכנס לתוקף ייפוי כוח מתמשך בעניינו. לגבי מיופה כוח לענייני רכוש, בנוסף לאיסור על היותו פושט רגל באותו מועד או קודם לכן, הוא לא יכול להיות לקוח מוגבל חמור כמשמעותו בסעיף 3 לחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. ההגבלות המחמירות על זהות מיופה הכוח באות לידי ביטוי בקביעה כי מיופה כוח לא יכול להיות אדם המעניק טיפול רפואי, סוציאלי, סיעודי או שיקומי תמורת תשלום, הניתן במישרין או בעקיפין, או מספק לממנה מגורים תמורת תשלום, במישרין או בעקיפין, אלא אם הוא קרוב של הממנה.⁷⁹ כתוצאה ממגבלות אלה, בהיעדר אפשרות למנות תאגיד כמיופה כוח מחד, או למנות אדם המעניק טיפול אישי מאידך, נותרים בישראל אנשים רבים – בעיקר אנשים עריריים או אנשים שלא נמצאים בקשר עם בני משפחתם – ללא מענה, וללא כל יכולת להסדיר לעצמם ייפוי כוח מתמשך, משום שאין להם אדם קרוב העומד במגבלות החוק, שיסכים להתמנות לתפקיד. לכן, בהשוואה למדינות שנבחנו, הדין הישראלי יוצא דופן בכך שהוא נותן משקל מוגבר

Power of Attorney Act, R.S.B.C. 1996, c. 370, s. 18; Representation Agreement Act, R.S.B.C. 1996, C.405, S.5⁷⁷

Power of Attorney Act, R.S.B.C. 1996, C.370, S.29(2)⁷⁸
 סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות⁷⁹

לתכלית של הגנה מפני ניצול על חשבון פגיעה באוטונומיה של הממנה ובשוויון ההזדמנויות למנות ייפוי כוח מתמשך גם למי שאין לו אדם קרוב אשר יסכים להתמנות לתפקיד.

2. הגבלת שיקול דעת מיופה הכוח

אמצעי מרכזי להגן על הממנה מפני ניצול הינו הגבלת שיקול הדעת של מיופה הכוח. ככל ששיקול הדעת של מיופה הכוח מוגבל, סביר כי יהיו בפניו פחות אפשרויות לפעול בניגוד לטובתו של הממנה. כלל המדינות שנבדקו מחייבות את מיופה הכוח לפעול רק במסגרת ההוראות שהותירו לו. בכך, לא יוכל המיופה לפעול בנושאים אשר הממנה לא אישר מראש. כמו כן, קיימת אפשרות לתת הוראות מקדימות והנחיות מפורטות בדבר הפעולות אותן מתבקש מיופה הכוח לבצע. כך, החוק בבריטניה קובע חובה על מיופה הכוח לעמוד במגבלות ובהנחיות שקבע הממנה בייפוי הכוח ובמסגרת הוראותיו.⁸⁰ בנוסף, בהתאם להוראות החוק, מיופה הכוח חייב לעמוד בהוראותיו של החוק ובהוראות הקבועות בקוד המנחה לעניין החלטות המתקבלות מכוח החוק.⁸¹ בדומה, גם בחוק במדינת אורגון⁸² וכן בבריטיש קולומביה⁸³ קיימת הוראה לפיה מיופה הכוח מורשה לפעול רק בהתאם להוראות ייפוי הכוח.

הוראות אלו בדבר פעולותיו של ממנה במסגרת ההוראות שהותירו לו בייפוי הכוח בלבד, מקבילות להוראות החוק בישראל. לפי הדין בישראל, מיופה הכוח יפעל רק במסגרת ההוראות המותרות לו בייפוי הכוח.⁸⁴ בנוסף, הממנה רשאי לקבוע בייפוי הכוח המתמשך הנחיות מקדימות למיופה הכוח, שבהן יפרט את רצונו לגבי החלטות עתידיות שיתקבלו בשמו או פעולות שיינקטו בשמו על ידי מיופה הכוח בעניינים הנכללים בייפוי הכוח.⁸⁵

הגבלת שיקול הדעת של מיופה הכוח והסמכתו לפעול אך ורק בגדר ההוראות של ייפוי הכוח מהווה שוני מהותי לעומת מנגנון האפוטרופסות, אשר מקנה שיקול דעת רחב לאפוטרופוס (בכפוף להיקף

⁸⁰Mental capacity act 2005 C.9 s9(4b)

⁸¹Mental capacity act 2005 C.9 s42; Mental Capacity Act 2005 Code of Practice

⁸²באורגון, החוק עצמו אינו מתייחס ישירות אלא בעקיפין:

ORS 127.045 Duty of agent under power of attorney: "Unless otherwise provided in the power of attorney document, an agent must use the property of the principal for the benefit of the principal."

אך נוסח ייפוי הכוח Oregon Durable Power of Attorney Form קובע כי:

"The Principal may include restrictions or requests pertaining to the financial decision making power of the Attorney-in-Fact. It is the intent of the Attorney-in-Fact to act in the Principal's wishes put forth, or, to make financial decisions that fit the Principal's best interest".

(עמ' 1 לטופס) <http://www.fca-oregon.org/uploads/3/2/0/2/32022631/oregon-statutory-durable-power-of-attorney.pdf>

⁸³Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.19(1)

⁸⁴סעיף 332 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

⁸⁵סעיף 332 לא לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

האפוטרופסות אשר נקבע על ידי בית המשפט). הגבלת שיקול הדעת הינה דרך לאזן בין הרצון לשמור על האוטונומיה של הממנה, לבין הרצון להגן עליו מפני ניצול. מצד אחד, ניתנת לממנה אוטונומיה רחבה להחליט על מיופה הכוח ועל טיב ואופי הפעולות שהוא יוכל לבצע, ומצד שני, הגבלת שיקול הדעת של מיופה הכוח אך ורק לגדרי ההוראות שנכללו בייפוי הכוח מקטינה את האפשרות כי מיופה הכוח יוכל לנצל לרעה את כוחו. זאת ועוד, הגבלת שיקול הדעת של מיופה הכוח מבטאת תפיסה ליברלית לפיה יש להימנע מפטרנליזם, אלא יש להניח כי הממנה עצמו יודע הכי טוב להגן על עצמו, דרך ההוראות שקבע בייפוי הכוח, ולכן יש להיצמד להוראות אלו. בהקשר זה, נראה כי ההסדר בישראל דומה להסדרים במדינות שנקבעו שכולם מעמידים את האוטונומיה של הממנה כערך מרכזי הגובר על התכלית של הגנה מפני ניצול. יחד עם זאת, נחזור ונזכיר כי נוסח ייפוי הכוח המתמשך הקיים בישראל מצומצם יחסית ואינו מפורט דיו, וכך לא מתאפשרת ההגנה על הממנה בדרך זו, ואף עולה החשש כי היעדר פירוט יביא לצמצום לא רצוי בסמכויותיו של מיופה הכוח. על כן, מומלץ גם בהקשר זה להגדיל את מידת הפירוט המופיע בנוסח ייפוי הכוח ולהמליץ לממנה לפרט את הפעולות ביחס אליהן מוסמך מיופה הכוח לפעול.

3. זכותו של מיופה הכוח למנות שלוח מטעמו

מינוי שלוח מטעם מיופה הכוח יכול לסייע למיופה הכוח לבצע פעולות שונות, בתחומים בהם מיופה הכוח אינו מתמצא או זקוק לעזרת בעל מקצוע, כגון עורך-דין, איש רפואה וכדומה. יחד עם זאת, יש לוודא שאותו שלוח יבצע את עבודתו לטובת הממנה ולא יפעל בניגוד עניינים או לטובת המיופה. במדינות שנבדקו, לרבות ישראל, הסעיפים המתייחסים לאפשרות למנות שלוח לא עוסקים בחשש מפני ניצול לרעה של השליחות, אך עצם ההגבלה על התחומים בהם ניתן למנות שלוח, מונעת את החשש מפני מינויים לא-ענייניים שכל מטרתם להקל את הנטל על מיופה הכוח, או מינויים שרירותיים ולא מקצועיים.

כך, בבריטיש קולומביה נקבע, כי מיופה הכוח לא ימנה שלוח לפעולות אליהן מונה כמיופה כוח, ללא הסמכה מפורשת. יחד עם זאת, אלא אם נקבע אחרת בייפוי הכוח, רשאי מיופה הכוח למנות שלוח בפעולות המחייבות ידע ומקצועיות, כגון השקעת כספים, אם מיופה הכוח הוא נאמן או האפוטרופוס הכללי או במקרים המובאים ב-Trustee Act.⁸⁶

⁸⁶Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S. 23

בישראל, מיופה כוח מוסמך למנות שלוח לצורך ייצוגו של הממנה בהליכים משפטיים, וכן למנות שלוח לביצוע סמכויות שהוענקו לו בייפוי הכוח בעניינים רכושיים. זאת, בכפוף להוראות ייפוי הכוח המתמשך ולהוראות בית המשפט. ואולם, מיופה הכוח אינו רשאי למנות מיופה כוח אחר תחתיו.⁸⁷ גם כאן, מוגבלת יכולתו של הממנה לקבוע הוראות אשר ירחיבו את סמכויותיו של מיופה הכוח, ככל שהממנה מעוניין בכך. מאחר שתפקיד מיופה הכוח עשוי להיות מאתגר וממושך, נדמה כי הגבלת יכולתו של מיופה הכוח לקבל עזרה לצורך מילוי תפקידו, מגורמים או אנשים הזוכים לאמונו של הממנה, או הזוכים לאמונו של מיופה הכוח באישורו של הממנה, איננה מסייעת בהכרח בשמירה על האינטרסים של הממנה.

4. מינוי מיופי כוח במשותף

אמצעי נוסף להגנה על הממנה מפני ניצול לרעה על ידי מיופה הכוח יכול להיות באפשרות למנות מיופי כוח משותפים. מינוי מיופי כוח משותפים עלול, אמנם, להביא לעיכובים בהוצאה לפועל של רצונות מיופה הכוח בשל חילוקי דעות בין מיופי הכוח השונים. מאידך, המינוי המשותף מאפשר פיקוח הדדי בין מיופי הכוח אשר יצמצם את האפשרות לניצול של הממנה. כלל המדינות שנבדקו מאפשרות מינוי מיופי כוח משותפים. כך למשל בבריטניה, ניתן למנות מיופה כוח אחד או יותר ביחד ולחוד,⁸⁸ וכן למנות מיופי כוח אשר יפעלו ביחד ולחוד בחלק מהפעולות, וביחד בחלק אחר מהפעולות. הממנה יכול לתת הנחיות בנוגע לפעולות לגביהן יש צורך לקבל החלטות ביחד או ביחד ולחוד, היקף הפעולות במסגרת ייפוי הכוח, העדפות והוראות נוספות. נוסח ייפוי הכוח באורגון מאפשר מינוי של יותר ממיופה כוח אחד, בדרך של מיופה כוח חלופי,⁸⁹ ואף החוק בבריטיש קולומביה קובע שניתן למנות מיופי כוח שונים בתחומים שונים או במשותף, באותו תחום.⁹⁰

בישראל, בדומה למדינות שנבדקו, ניתן למנות מספר מיופי כוח שיפעלו במשותף, ועל מיופי הכוח לפעול בהתאם להוראות החלות על אפוטרופוסים משותפים.⁹¹ משמעות הדברים היא, שעליהם לפעול בהסכמה וכפי שהורה בית המשפט, במקרה ודעותיהם חלוקות.

⁸⁷ סעיף 32(ו) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

⁸⁸ Mental capacity act 2005 C.9, S. 10(4)

⁸⁹ Oregon Durable Power of Attorney Form

<http://www.fca-oregon.org/uploads/3/2/0/2/32022631/oregon-statutory-durable-power-of-attorney.pdf>

⁹⁰ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.18(4)

⁹¹ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

אמנם, גם מיופי כוח הפועלים במשותף יכולים לפעול לניצולו של הממנה אם הם פועלים מתוך הסכמה. יחד עם זאת, ככלי נוסף על כלים נוספים המשמשים להגנה, יש גם באפשרות זו כדי לחזק את הביטחון של הממנה בפקוח על עבודתם של מיופי הכוח.

5. חובת מיופה הכוח לשמור מידע על עבודתו, וזכותו של הממנה לדרוש מידע

מתן אפשרות לממנה לפקח על עבודתו והחלטותיו של מיופה הכוח ולבקר אותן, כל עוד ביכולתו לעשות כן, היא כלי מרכזי הן בשמירה על האוטונומיה של הממנה, והן באפשרות למנוע החלטות או מעשים הפוגעים בו.

בבריטניה, פעולות כמיופי כוח לעניינים כלכליים כל עוד טרם נגרעה כשרותו המשפטית של הממנה, חייבות להתבצע אך ורק בהסכמתו של הממנה. אם פעלו בתקופה בה טרם נגרעה כשרותו המשפטית של הממנה, עליהם להיות אחראיים על מעשיהם מול הממנה.⁹²

בבריטיש קולומביה, חייב מיופה הכוח לנהל רישומים ולספק העתקים מהם לממנה, לפי בקשתו. יחד עם זאת, החוק לא מפרט מה טיבם של הרישומים הללו ומה צריך להיות היקפם.⁹³

בישראל, מיופה הכוח חייב לשמור את המסמכים והמידע הקבועים בחוק.⁹⁴ החוק קובע מבחן עמום לצורך בשמירת המסמכים – "החלטות מהותיות שקיבל", וכן לא קובע מהו סוג התיעוד שנדרש במקום בו ההחלטות המתקבלות לא מגובות במסמכים רשמיים, ובכך פותח פתח לשיקול דעת של מיופה הכוח בנוגע לחשיבות ההחלטות או לאופן התיעוד הדרוש, אשר עלול לפגוע בממנה וביכולת לפקח על פעולותיו של מיופה הכוח. החוק אף מאפשר לשר להתקין תקנות הקובעות הוראות לעניין יישום חובת שמירת המסמכים, או הוראות המפרטות את אופן ניהול החשבונות, אך עד עתה לא הותקנו תקנות בנושאים אלה.

חובות אלה לשמירת המידע הן בעלות חשיבות מרכזית ביכולת לפקח על עבודתו של מיופה הכוח. יחד עם זאת, יש לשים לב למידת הנטל החל על מיופה הכוח בעריכת דו"חות והמצאת מידע, אשר

⁹² ב- Lasting power of attorney Financial decisions נקבע :

"While you have mental capacity you will be in control of all decisions affecting you. If you choose the first option, your attorneys can only make decisions on your behalf if you allow them to. They are responsible to you for any decisions you let them make. Your attorneys must always act in your best interests." (p 6)

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LPIF-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf

⁹³ Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.19(1d)

⁹⁴ סעיף 32 לד חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

כמוסבר לעיל, מהוות קושי משמעותי בעבודת האפוסטרופוסים, ולשמור כי נטל זה לא יתגבר באופן אשר יקשה על עבודת מיופה הכוח ויפחית את נכונותם של מיופי כוח פוטנציאליים לקבל על עצמם את התפקיד.

6. זכותו של הממנה לדרוש אדם מיועד

בהמשך לחובת שמירת המידע המפורטת לעיל, אמצעי נוסף להגנה על הממנה מפני ניצול הינו מתן אפשרות לאדם נוסף להיות מעורב בייפוי הכוח, גם אם לא דרך מינויו למיופה כוח נוסף. יידוע של צד שלישי על קיומו או הפקדתו של ייפוי הכוח יכול לצמצם מצבים של ניצול הממנה, כבר בשלבים הראשונים של מתן ייפוי הכוח. על ידי יידוע של גורם נוסף, מתאפשר פיקוח ובקרה על ידי אותו גורם, מעצם העובדה כי הוא מודע לקיומו של ייפוי הכוח. כך, בבריטניה, ממנה יכול לבקש כי יהיה אדם מיועד בכל הנוגע להפקדת ייפוי הכוח.⁹⁵ האדם המיועד יוכל להגיש את התנגדותו, אם יחשוב שייפוי הכוח נחתם תחת השפעה בלתי הוגנת, אונס, כפיה או כשהממנה לא היה בעל הכשרות המשפטית לחתום על ייפוי כוח מתמשך. על הממנה או אחד ממיופי הכוח לשלוח הודעה בדבר ההפקדה, לאדם המיועד.

בישראל, חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות קובע כי הממנה, מיופה הכוח וכן גורמי מדינה נוספים המפורטים בחוק, יהיו זכאים לקבל מידע על הפקדת ייפוי הכוח ועל כניסתו לתוקף, אלא אם כן הגביל הממנה זכות זו.⁹⁶ בנוסף, רשאי הממנה לקבוע בייפוי הכוח כי מיופה הכוח ידווח לאדם מיועד או לאפוסטרופוס הכללי על פעולות מסוימות שיפורטו בייפוי הכוח, במועדים ובדרך שיפורטו אף הם, והאדם המיועד אף רשאי לדרוש ממיופה הכוח פרטים ומידע נוסף.⁹⁷ בדרך זו, יוכלו גורמים נוספים לפקח על התנהלותו של המיופה. כמו כן, הממנה רשאי לקבוע אדם אחד או יותר שיהיה על מיופה הכוח ליידעם בדבר כוונתו להודיע לאפוסטרופוס הכללי על כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח. יידוע מסוג זה יאפשר פיקוח הדוק על פעולותיו של המיופה באמצעות אדם שלישי.

7. סיום של מינוי, ומינוי מיופה כוח חילופי במקרים של תפקוד לקוי של מיופה כוח

הפקעת סמכויותיו של מיופה הכוח היא כלי מרכזי בהתמודדות עם ניצול לרעה של ייפוי הכוח. בבריטיש קולומביה, ייפוי כוח מסתיים בין היתר, במקרה בו מיופה הכוח מורשע בביצוע עבירה בה

⁹⁵ ראה בטופס ייפוי הכוח Lasting power of attorney Financial decisions https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/600963/LP1F-Create-and-register-your-lasting-power-of-attorney.pdf

⁹⁶ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות

⁹⁷ סעיף 32טז לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות

הממנה הוא הקורבן.⁹⁸ החוק בבריטיש קולומביה מאפשר, אמנם, מינוי מיופה כוח חילופי, אך בדוגמאות המופיעות באותו סעיף למקרים בהם מיופה הכוח החילופי יקבל סמכות לפעולה, לא מופיעה התייחסות למצבים של שלילת סמכות מיופה הכוח הראשון או השעיית סמכותו, כך שמקריאת החוק בלבד לא ברור מה קורה במצב בו נשללת סמכותו של מיופה הכוח הראשון בנסיבות שכאלה.⁹⁹

בבריטניה, בית המשפט מוסמך לבטל את ייפוי הכוח המתמשך אם שוכנע שמיופה הכוח פעל או התכוון לפעול שלא לטובת הממנה, או בחוסר סמכות.¹⁰⁰ כמו כן, ישנה אפשרות למנות מראש מיופה כוח חלופי. תפקידו של מיופה כוח חלופי הוא להיכנס לנעליו של מיופה הכוח המקורי, וזאת בין היתר במקרים בהם עולה חשש לניצול של הממנה. כך למשל, במקרה בו מיופה הכוח הוכרז כפושט רגל. יצוין, כי ההגבלות החלות על זהותו של מיופה כוח חלות גם על מיופה הכוח החלופי אשר צריך להיות מעל גיל 18, כשיר משפטית ולא הוכרז כפושט רגל או לא ניתן לו הפטר מחובותיו.¹⁰¹

באורגון, מוסמך בית המשפט לנקוט בכל פעולה שהיא לשם ההגנה על הממנה, וכן להשעות או להפקיע את ייפוי הכוח המתמשך לעניינים רפואיים, אם נוכח שמיופה הכוח ביצע פעולות בלתי-חוקיות.¹⁰²

בישראל, קובע החוק כי בית המשפט רשאי לבטל את ייפוי הכוח המתמשך או את מינוי מיופה הכוח על-פיו, אם מיופה הכוח לא מפעיל את סמכויותיו כראוי וכתוצאה מכך נגרם לממנה נזק, או שהמיופה לא פועל בהתאם לרצונותיו של הממנה. יחד עם זאת, נקבע באותו סעיף כי לא יבוטל ייפוי הכוח המתמשך או מינוי על-פיו, אם ניתן להגן על הממנה באמצעי המגביל פחות את ההתערבות בייפוי הכוח. כמו כן, החוק מאפשר למנות מיופה כוח חילופי במצב בו מינויו של מיופה הכוח יפקע, אך זאת מבלי לפרט את הסיבות לפקיעת המינוי.¹⁰³ בנוסף, במצב בו מונו מספר מיופי כוח, מאפשר החוק לבטל את ייפוי הכוח ביחס לחלקם או לכולם, לפי שיקול דעתו של בית המשפט.¹⁰⁴

Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.29(2d)⁹⁸

Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.18(5c)⁹⁹

Mental Capacity Act 2005 C. 22¹⁰⁰

101 Mental Capacity Act 2005 C. 10(8), וכן טופס ייפוי הכוח עצמו מורה, בדף ההקדמה ל- Lasting power of attorney Financial decisions כי:

"You don't have to appoint replacement attorneys but they help protect your LPA. Without them, your LPA might not work if one of your original attorneys stops acting for you."

OR Rev Stat chapter 127.550(2)¹⁰²

103 סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

104 סעיף 32כט לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות

דוגמה לביטולו של ייפוי כוח מתמשך על ידי בית המשפט ניתן למצוא בפסק דין שניתן בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע,¹⁰⁵ בו ביטל סגן הנשיאה ייפוי הכוח מתמשך. באותו מקרה, בנו של אדם זקן, כבן 75, אב לשמונה, החתימו על ייפוי כוח מתמשך, נתמך במסמך רפואי כי אביו בעל יכולת לחתום על ייפוי הכוח. כבר בסמוך לאחר הפקדתו, ביקש הבן להפעיל את ייפוי הכוח המתמשך, כאשר הוא נתמך הפעם במסמך שאביו לא מסוגל לנהל את ענייניו – מסמך רפואי הסותר מסמך רפואי אחר, שניתן, כאמור, רק מספר ימים קודם לכן. הבן דאג, כי אביו יחתום על תניה מגבילה בייפוי הכוח, לפיה לא ניתן יהיה לבטלו, אף אם יחזור בו בעתיד. האב הזקן, שגילה כי ייפוי הכוח נכנס לתוקף, התנגד לכך נחרצות, כשבעניין היו מעורבים גם בני משפחה נוספים. הוא פנה בבקשה מיידית לבית המשפט לשחררו מייפוי הכוח, והבן הכועס שלח לו מכתב במלים קשות, ובין היתר כתב לאביו כך:

"אבא יקר, אני שמח, שנפל בחלקי לטפל בך...אני מעריך אותך מאוד, על העמידה האיתנה שלך, מול כל הלחצים שהופעלו עליך על ידי כל המשפחה... לצערי נשברת, אני מבין אותך ואני מכבד מאוד את החלטתך... בצער רב, במכתב זה, אני נפרד ממך לעולמים, אני מאחל לך מקרב לב בריאות, אושר ואריכות ימים".¹⁰⁶

בית המשפט ראה במלים של "מכתב הפרידה" מהבן משום הודעת ממונה כי אינו מעוניין לשמש בתפקיד, אשר כפועל יוצא מביאה לפקיעה של ייפוי הכוח בהתאם לסעיף 32 כב לחוק. על כן, קבע בית המשפט כי ייפוי הכוח בטל, וככל שיש מי שסבור כי הדבר נחוץ – ניתן לפנות בבקשה למינוי אפוטרופוס. בית המשפט אף פסק הוצאות בסך 10,000 ₪ לבנו של האיש.

אמנם, בית המשפט נתלה במקרה זה ברצונו של מיופה הכוח לבטל את מינויו. ואולם, ניתן להבין מרוח הדברים המובאים בפסק הדין, כי בית המשפט פקפק, לכל הפחות, במניעיו של מיופה הכוח ובצורך בכניסתו לתוקף של ייפוי הכוח באותה העת. על כן, נדמה כי מטרת הביטול המיידית היתה ההגנה על הממנה ושמירה על עצמאותו ועל רצונותיו. מקרה זה יכול להצביע גם על הסכנה הטמונה בתחרות לא לגיטימית בין המנגנונים של ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופוסות, בדומה להגבלות על "פורום פישגג" – בחירה בערכאה ה"נוחה" יותר בחוסר שקיפות או הוגנות, בעניינינו – הבנה שהמגבלות והפיקוח החלים על מיופה הכוח הן מועטות יותר ביחס לאפוטרופוסות, ומתוך כך, בחירה

¹⁰⁵ תמ"ש (ב"ש) 8182-02-18 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' (פורסם בנבו, 28.2.2018).

¹⁰⁶ תמ"ש (ב"ש) 8182-02-18 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' (פורסם בנבו, 28.2.2018), פסקה 17 לפסה"ד.

במנגנון ייפוי הכוח שאינה נובעת מרצון לשמור על זכויותיו של הממנה, אלא להיפך – לשפר את מצבו של האדם המעוניין לנצלו.

מכל הדברים המובאים לעיל עולה, כי האפשרות לבטל את ייפוי הכוח המתמשך היא כלי מרכזי אשר עומד לרשותו של בית המשפט, במקרים בהם נדמה כי מטרתו של ייפוי הכוח או האופן בו הוא מיושם אינם לטובתו של הממנה. עצם הידיעה כי קיימת אפשרות לבטל את ייפוי הכוח היא בעלת יכולת הרתעה כשלעצמה, ויכולה למנוע ביצוע פעולות שאינן עולות בקנה אחד עם רצונותיו או טובתו של הממנה. אמנם, טמונה בביטול ייפוי כוח מתמשך הסכנה מפני ביטול רצונותיו או הוראותיו של הממנה, אך חשש זה יכול לבוא על פתרונו באמצעות מינוי מיופי כוח חילופיים במסגרת ייפוי הכוח המתמשך, אשר ייכנסו לתפקיד אם המיופה הראשון יפוטל. באופן זה, ניתן יהיה להגן על הממנה ובמקביל לשמור על רצונותיו, משום שגם המיופה החילופי ייקבע לפי בחירתו.

נגישות המנגנון של ייפוי כוח מתמשך

נקודת מבט נוספת במסגרתה מבקש המחקר לבחון את מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים, היא שאלת הנגישות של השימוש במנגנון זה. בהקשר זה בחנו את ההיבטים הפרוצדוראליים של ייפוי כוח מתמשכים במדינות הנבחרות ובישראל, בכדי לבדוק את נגישות המסמכים וידידותם למשתמש, באופן אשר יאפשר ליותר אנשים להיעזר בכלי משפטי זה.

שאלת הנגישות נבדקה על ידי עיון מעמיק בהנחיות הפרוצדוראליות הנוגעות לחתימה על ייפוי הכוח המתמשכים. במסגרת זו נבחנו גורמים העשויים להשפיע על נגישות הסדר עריכת ייפוי הכוח המתמשך: מספר ייפוי הכוח הקיימים והפרדתם, הפרוצדורה לחתימה, בהירות המסמכים והמידה שהם כוללים הסברים פשוטים לכל אדם. כפי שניווכח להלן, על אף התיקון החשוב בחקיקה הישראלית, הרי שהניתוח המשווה חושף כי בהקשר זה המסמכים, במתכונתם הנוכחית, לוקים בחסר, כפי שיפורט בהמשך.

1. מספר ייפוי הכוח הקיימים והפרדתם

במדינות שנבדקו, יכול הממנה לחתום על שני מסמכים בלבד: ייפוי כוח לעניינים רפואיים ואישיים וייפוי כוח לעניינים כלכליים.¹⁰⁷ חתימה על שני מסמכים אלה, מאפשרת לממנה להתכונן באופן מלא לתקופה בה לא יהיה מסוגל לנהל בעצמו את העניינים המובאים בנוסח ייפוי הכוח. לעומת זאת, בישראל, קיים הסדר שונה, המוסיף ייפוי כוח נוסף:

א. ייפוי הכוח המתמשך במסגרת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1992. ייפוי כוח זה מאפשר מתן ייפוי כוח לעניינים כלכליים, אישיים ורפואיים, שאינם כוללים החלטות הנוגעות לחולה הנוטה למות. כמו כן ישנו טופס נוסף המיוחד לסוגיות פסיכיאטריות.

ב. ייפוי כוח מכוח חוק החולה הנוטה למות, תשס"ו-2005: חוק החולה הנוטה למות מאפשר לאדם למנות מיופה כוח או לתת הנחיות מקדימות, במקרה ויוכרז כחולה הנוטה למות, שאינו כשיר עוד לקבל את ההחלטות הנדונות בטופס, והסובל סבל משמעותי. הנוסחים הקיימים של ייפוי הכוח מאפשרים מתן ייפוי כוח גורף למיופה הכוח, לקבל החלטות הנוגעות לטיפול רפואי בסוף חייו של הממנה, או מתן ייפוי כוח מוגבל, המתייחס רק לפעולות הרפואיות אשר קבע

¹⁰⁷ באורגון קיים מסמך נפרד להוראות הנוגעות לטיפול פסיכיאטרי. כולל תרומת איברים, נתיחה לאחר המוות, והחלטות הנוגעות לגופה.

הממנה. חוק החולה הנוטה למות אינו מאפשר סיוע להתאבדות ואינו מאפשר המתה למעשה,

וכן אינו מאפשר הפסקת טיפול רפואי רציף.¹⁰⁸

להשלמת התמונה נסביר, כי בעבר, עמד בתוקף ייפוי כוח רפואי מכוח חוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996, אשר קובע בסעיף 16 כי מטופל רשאי למנות בא כוח מטעמו, שיהיה מוסמך להסכים במקומו לקבלת טיפול רפואי. בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, ייפוי הכוח הרפואי בוטל, ולעניינים רפואיים ניתן להחתים רק על ייפוי כוח רפואי מתמשך, אשר היקפו רחב יותר מכפי שהיה במסגרת חוק זכויות החולה. ההנחיות החלות על ייפוי כוח זה מופיעות בהוראות פרק שני לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, בשינויים המחויבים.¹⁰⁹ ייפוי הכוח הרפואי, בנוסחו החדש, מאפשר לממנה להסמיך את מיופה הכוח לקבל בנוסף להחלטות רפואיות, גם החלטות בכל הנוגע לתחום הפסיכיאטריה. ייפוי הכוח הרפואי אינו מאפשר מתן החלטות בעניינים אישיים ובעניינים כלכליים. כמו כן, ייפוי הכוח אינו מאפשר למיופה הכוח לקבל החלטות, לתת הוראות או לבצע פעולות הקשורות לטיפול רפואי בסוף החיים. גורמים רבים במערכת הרפואית התקוממו על ביטול ייפוי הכוח הרפואי מכוח חוק זכויות החולה וביקשו להשיב לתוקף את ייפוי הכוח המוכר להם. הטענה המרכזית היתה, שייפוי הכוח הרפואי המתמשך הוא מסמך "משפטי" ומורכב יותר, באופן שמקשה עליהם את עריכתו, מאחר שגם רופא ואחות, לפי הפירוט בתקנות, רשאים להחתים על ייפוי כוח רפואי. כיום העניין נמצא בהתדיינות, האם להשיב את האפשרות לייפוי כוח מתוקף חוק זכויות החולה.

הנה כי כן, הדין הישראלי מחלק את המסמכים הקיימים, והמאפשרים מתן הנחיות למיופה הכוח, לשני סוגים נפרדים: ייפוי הכוח המתמשך המרכזי, במסגרתו ניתן למנות מיופי כוח לעניינים כלכליים, אישיים ורפואיים, לרבות עניינים פסיכיאטריים, למעט קבלת החלטות וייצוג מיופה הכוח בנושאים הנוגעים לחולה הנוטה למות. לצדו, ייפוי כוח נפרד הנוגע למצב בו הממנה מוגדר כחולה הנוטה למות, אינו כשיר לבצע את ההחלטות הנדונות בעצמו, וסובל סבל משמעותי. אדם אשר מעוניין להסדיר את כל ענייניו, נדרש למלא את שני ייפויי הכוח, כאשר לכל אחד מהמסמכים ישנן פרוצדורות שונות ותנאים שונים. כך למשל, כל סוג של ייפוי כוח כולל הוראות שונות ביחס לשאלות בפני מי ניתן לחתום, כיצד יש להפקיד את ייפוי הכוח, והאם יש הגבלת זמן לייפוי הכוח. זאת, בנוסף

¹⁰⁸ יחד עם זאת, בית המשפט המחוזי קבע, במספר פסקי דין, כי במקרים חריגים, תתאפשר המתה למעשה של המבקש להתנתק ממכונת הנשמה. חוק החולה הנוטה למות, מאפשר להשתמש בנוסחי ייפוי הכוח ובהנחיות המקדימות, גם לבקשה לטיפול רפואי חריג, שלדעת הרופא האחראי, אין לו הצדקה בנסיבות העניין. הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי טיפול רפואי שלדעת הרופא האחראי אינו צפוי להאריך את חייו, או עלול לגרום נזק משמעותי למטופל או לזולתו.

¹⁰⁹ סעיף 16(ב) לחוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996.

להפרדה המתבקשת ממילא בין החתימה על ייפוי כוח לעניינים רכושיים, לבין החתימה על ייפוי כוח לעניינים רפואיים, אשר מצדיקה לעתים היוועצות באנשי רפואה. זאת ועוד, החלוקה הקיימת בדין הישראלי בין מציאות של "חולה סתם" - שאינו חולה הנוטה למות, ובין "חולה הנוטה למות" - מי שלא ניתן להאריך את חייו, בכל דרך, מעבר לשישה חודשים, מעלה קשיים ועלולה להכביד על הטיפול בחולה הלא כשיר הפוטנציאלי. במקרים רבים לא ניתן לקבוע באופן ודאי האם אדם נכנס לגדר של חולה הנוטה למות או האם טרם עומד בהגדרה שכזו. חוסר הוודאות בנוגע להגדרתו של החולה ככזה, מבלבלת את מיופה הכוח, עת נדרש לפעול בשמו של הממנה, ומקשה מאד על הצוות הרפואי המטפל, אשר נדרש לברר היטב באיזה מסמך עליו להשתמש בעת הצורך.

בשל כך, החלוקה הקיימת בדין הישראלי יוצרת הפרדה מלאכותית בין שני מנגנוני ייפוי כוח שונים, עם כללים פרוצדורליים שונים, מקשה מאד על המבקשים למנות אדם כמיופה כוח, ובכך פוגעת בנגישות של כלי משפטי זה. לאור כל זאת, נראה כי רצוי לפעול לצמצום מספרם של ייפוי הכוח, או לכל הפחות להחלת דרישות פרוצדורליות זהות בכל סוגי ייפוי הכוח באופן שימנע בלבול, יקל על הציבור ובכך יגדיל את מספר האנשים שיוכלו להשתמש בכלי זה.

2. פרוצדורות החתימה על ייפוי הכוח המתמשך

i. זהות החתומים על טפסי ייפוי הכוח המתמשכים

לשאלה בפני מי ייפוי הכוח המתמשך ישנה השפעה על זמינותה של האפשרות לבצע ייפוי כוח מתמשך ועל נגישות המנגנון כולו. עיון בדין הזר מלמד, כי קיימות דרישות שונות בנוגע לזהות האנשים בפניהם יש לחתום על מסמך ייפוי הכוח המתמשך, אשר מאפשרות איתור פשוט של עדים ומסייעות בהנגשה של הטופס עבור הממנה הפוטנציאלי. כך למשל, בבריטניה¹¹⁰ יוכלו הממנה ומיופה הכוח לחתום מול עד, אשר אינו בהכרח "איש מקצוע". כמו כן, עליו לחתום מול עד נוסף ("Certificate Provider"), העומד בדרישות הדין. תפקידו של העד להעיד, כי הממנה אכן הבין את נוסח המסמך ושוחח עליו, שהממנה מבין את משמעותו של ייפוי הכוח ושהוא חותם עליו ללא כפיה או אונס. העד אינו חייב להיות איש מקצוע, אלא יכול להיות כל אחד מאלה: מי שמכיר את הממנה לאורך פרק זמן של שנתיים ויותר, כגון חבר או שכן, או לחילופין איש מקצוע המתמחה בנושאים הקשורים לחתימה, כגון רופא או עורך דין. מתן האפשרות לייתר את חתימתו של איש מקצוע, מקלה

¹¹⁰ ראה הוראות האפוטרופוס הכללי, בחלק A10 :

<https://www.gov.uk/government/publications/make-a-lasting-power-of-attorney/lp12-make-and-register-your-lasting-power-of-attorney-a-guide-web-version>

מאד על הממנה באיתור העדים אשר יהיו מוכנים ומסוגלים לחתום, ביחד עמו, על נוסח ייפוי הכוח שבחר. גם במדינת אורגון, ניתן להחליף את איש המקצוע, נוטריון ציבורי, בשני עדים שאינם אנשי מקצוע.¹¹¹ הסדר דומה ניתן לראות גם בבריטיש קולומביה, שם יחתמו שני עדים אם אינם בעלי

מקצוע, או עד בודד אם הוא A member in good standing of the society of notaries public of British Columbia¹¹²

בניגוד לדין המשווה, בישראל חתימה על ייפוי כוח מתמשך חייבת עורך דין, ואין כל אפשרות להחליף את עורך הדין בעדים אחרים. זאת ועוד, עורך הדין חייב להיות עורך דין שעבר הכשרה מיוחדת לעסוק בייפוי כוח מתמשכים, ועל כן בהכרח זמינותם ונגישותם מוגבלת, ויחסית נמוכה אל מול ההיצע של כלל עורכי הדין. לכן, דרישה זו מהווה מגבלה משמעותית על הנגישות של מנגנון ייפוי הכוח בישראל. עם זאת, יצוין כי בעניינים רפואיים יש עוד אפשרויות להחתמה, ובנוסף לעורך דין, יכולים לחתום על המסמך גם רופא מורשה, עובד סוציאלי, פסיכולוג, אח או אחות.¹¹³

ii. הנגשת החתימה על המסמך למי שאינו מסוגל לחתום בעצמו

סוגית הנגישות במובנה הבסיסי ביותר הינה האפשרות הפיזית לחתום על מסמך ייפוי הכוח המתמשך. לעתים, בשל מצבו הרפואי של הממנה, אין באפשרותו לחתום על הטופס פיזית, כגון במקרים שהממנה משותק בגפיו העליונות. הדין בבריטיש קולומביה הוא היחיד מבין המדינות הנבדקות, אשר פותר את הקושי בדרך הבאה: במקומו של מי שאינו מסוגל לחתום, יחתום אדם אחר, בשמו של הממנה, בנוכחות הממנה עצמו ובנוכחות שני עדים.¹¹⁴ מבחינת הדין הישראלי עולה שחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות אינו מתייחס כלל למציאות בה הממנה אינו מסוגל לחתום באופן פיזי על המסמך.

iii. חובת ההפקדה של ייפוי הכוח כתנאי לכניסתו לתוקף

חובת ההפקדה של ייפוי הכוח במוסדות המדינה הרלוונטיים מאפשרת מעקב אחר ייפוי הכוח שנחתמו, מאפשרת את הכנסתם למערכות המידע הממוחשבות וכן מעידה על גמירת דעתו של הממנה. עם זאת, חובת ההפקדה עלולה להקשות את השימוש בייפוי הכוח, אם יהיה הצורך להפעילו. במדינת אורגון ובבריטיש קולומביה לא קיימת כלל חובת הפקדה. בהתאם לכך, עם סיום

¹¹¹ OR Rev Stat chapter 127.515 בהקשר של עדים בעניין מסמך הנוגע להנחיות לטיפול רפואי בתחום הנפשי.
¹¹² Power of Attorney Act, R.S.B.C 1996, C.370, S.16(4); Representation Agreement Act, R.S.B.C 1996, C.405, S.13

¹¹³ כמפורט בנוסח ייפוי הכוח הרפואי המצורף כטופס ד' בהתאם לתקנה 3(א) לתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), תשע"ז-2017.
¹¹⁴ Power of Attorney Act, R.S.B.C. 1996, c. 370, s. 16; Representation Agreement Act, R.S.B.C 1996, C.405, S.13

מעשה החתימה, ניתן להשתמש במסמך ייפוי הכוח, במקרה של גריעת כשרותו של הממנה, או, בעניינים כלכליים, במועד אותו קבע ממנה, ללא הצורך בהפקדה, על הזמן והקושי הכרוכים בכך. בבריטניה ובisrael מותנית כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח בהפקדתו.¹¹⁵

בישראל, קובע החוק¹¹⁶ כי הפקדתו של ייפוי הכוח המתמשך אצל האפוטרופוס הכללי היא תנאי לכניסתו לתוקף. חריג לכך הוא ייפוי הכוח לעניינים רפואיים, אשר יכול להיכנס לתוקף למשך שנה בלבד, גם אם לא הופקד אצל האפוטרופוס הכללי. עוד קובע החוק, כי השר הממונה רשאי לקבוע הוראות אשר יעסקו, בין היתר, בקביעת אגרות להפקדת ייפוי כוח מתמשך. יחד עם זאת, התקנות שהותקנו עד עתה, העוסקות בייפוי כוח מתמשכים, לא קובעות אגרות להפקדת ייפוי כוח מתמשכים.¹¹⁷ כמו כן, לשם ההקלה על הנגשת ההליך, מציינים החוק והתקנות כי את ההגשה ניתן לבצע באמצעות עורך הדין אשר ערך את ייפוי הכוח המתמשך.¹¹⁸ אפשרות נוספת הקיימת בישראל היא להגיש את ייפוי הכוח באמצעים מקוונים, אשר כרוכים אמנם בהתקנת תוכנת החתימה הייעודית, אך מייטרים את הצורך בהפקדת המסמך באופן פיזי. כאשר נערך ייפוי הכוח מתמשך לעניינים רפואיים על ידי רופא או אח / אחות, יכול להפקיד אותו גם אדם מטעם הממנה, אם הוא מרותק, לדוגמה, ולא יכול להגיש בעצמו.¹¹⁹ ניתן לומר, אם כן, כי הדין בישראל מאזן בין ההחמרה בעצם קביעת חובת הפקדת ייפוי הכוח, לבין העמדת דרכים נגישות ופשוטות יחסית לקיומה של חובה זו. יחד עם זאת, נוכח המצב בחלק מהמדינות שנבדקו, ובסוגים אחרים של ייפוי כוח מתמשכים הקיימים בישראל, ספק האם דרישה זו נחוצה מלכתחילה.

3. הסברים למילוי ייפוי הכוח המתמשך

¹¹⁵ ראו את הוראות ה- Code of Practice בעמ' 116: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/497253/Mental-capacity-act-code-of-practice.pdf

"If the LPA is not registered, it can't be used
ובהמשך בעמ' 19:

"An LPA must be registered with the Office of the Public Guardian (OPG) before it can be used. An unregistered LPA will not give the attorney any legal powers to make a decision for the donor. The donor can register the LPA while they are still capable, or the attorney can apply to register the LPA at any time."

¹¹⁶ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

¹¹⁷ תקנות הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), תשע"ז-2017.

¹¹⁸ סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות, סעיף 6(2א) לתקנות הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון), תשע"ז-2017.

¹¹⁹ בתזכיר תקנות הכשרות המשפטיות והאפוטרופסות (ייפוי כוח מתמשך, הנחיות מקדימות לאפוטרופוס ומסמך הבעת רצון) (תיקון), התשע"ח-2018, אשר טרם נכנס לתוקף, אחד השינויים הוא בתקנה 7, בסופה יבוא "או באמצעות ייפוי כוח המופיע בטופס שבתוספת, אם הממנה מתקשה להגיע בעצמו למשרדי האפוטרופוס הכללי". למרות שהתקנות עדיין לא תוקנו, ניתן כבר עתה להפקיד את ייפוי הכוח הרפואי באמצעות מיופה כוח לעניין זה.

ייפוי הכוח אשר נבדקו בדיון הזה, כוללים, בין השאר, אזהרות, המלצות והסברים מפורטים כיצד לחתום, היכן ומול מי. יתרה מכך, ההסברים כתובים בשפה מובנת ונגישה. כך למשל, לשם ההמחשה, בפתח הדברים בנוסח ייפוי הכוח הרפואי אשר מצוי באורגון מצוינים הדברים הבאים:

"This is an important legal document. It can control critical decisions about your health care. Before signing, consider these important facts

...

You have the right to name a person to direct your health care when you cannot do so. This person is called your "health care representative." You can do this by using Part B of this form. Your representative must accept on Part E of this form. You can write in this document any restrictions you want on how your representative will make decisions for you. Your representative must follow your desires as stated in this document or otherwise made known. If your desires are unknown, your representative must try to act in your best interest. Your representative can resign at any time."¹²⁰

דברים אלו נועדו להמחיש את השפה הפשוטה, ההנחיות הברורות וההמלצות המובאות במסמכי ייפוי הכוח.

לעומת זאת, בישראל מסמך ייפוי הכוח המתמשך לוקה בחסר בהיבט זה. המסמך אינו כולל דברי הסבר לציבור החותמים ואינו "ידידותי" למשתמש. גם המדריך לממנה, שפורסם על ידי משרד המשפטים,¹²¹ הוא קצר ולא מפורט ביחס למדריכים שבמדינות שנבדקו, כך מתקשה הציבור להבין את משמעות ייפוי הכוח, את נוסח ייפוי הכוח ואת הדרך לחתום עליו כדין.

היבט נוסף הנובע מחוסר הפירוט במסמך ייפוי הכוח, הוא הפערים הגדולים שבין ייפוי הכוח שנכתבים והפוטנציאל לפגיעה העלולה להיגרם כתוצאה מבחירה בעורך דין שאינו מיומן דיו במילוי הטפסים. עורך דין אשר עיקר עיסוקו איננו בעריכת ייפוי כוח מסוג זה, יתקשה להעלות בדעתו את המצבים העתידיים אשר לקראתם רצוי להיערך, ויכוון את הלקוח למתן הוראות כלליות יותר או

¹²⁰ OR Rev Stat chapter 127.531

¹²¹ ראו באתר משרד המשפטים בכתובת: <https://www.gov.il/he/Departments/General/cpoa>

בעלות רלוונטיות נמוכה יותר למצבו. זאת, בעוד שעורך דין מיומן בתחום ידע להנחות את הלקוח ולהעלות את הסוגיות המרכזיות ביחס אליהן רצוי לתת את הדעת. אם כן, הותרת היקף ייפוי הכוח בידי המזל או המקרה, עלולה לפגוע פגיעה קשה באנשים אשר קיבלו החלטה בדבר מילוי ייפוי הכוח, אך בשל חוסר ידיעה, ימלאו אותו באופן לקוי או חסר. על מנת להתמודד עם בעיה זו, רצוי להגדיל את מידת הפירוט המצוי בייפוי הכוח ובמדריך לממנה המפורסם על ידי משרד המשפטים, ולכוון את הממנה לשקול ולבחון את הנושאים המרכזיים איתם ככל הנראה יצטרך להתמודד מיופה הכוח.

4. האפשרות לבחור אפוטרופוס בטופס עצמו

במדינת אורגון, קיימת האפשרות לבקש מינוי אפוטרופוס בעת הצורך, בטופס ייפוי הכוח עצמו. האפשרות לקבוע מראש את זהות האפוטרופוס הממונה, במקרה ויהיה צורך בכך, תקל על הליך המינוי בעתיד ובכך יוכל האפוטרופוס הממונה ליישם את רצונותיו של הממנה ביעילות ובמהירות. בדין הישראלי, יוכל אדם לתת הוראות בנוגע למינוי אפוטרופוס עתידי וזהותו, בטופס נפרד.¹²² טופס נוסף על הללו המחייבים את הממנה, מסרב למד ומקשה על ממנה הפוטנציאלי. קיומה של הוראה שכזו בגוף טופס ייפוי הכוח המתמשך, בדומה להנחיות המקדימות אשר יכולות להיכלל במסגרת ייפוי הכוח המתמשך, תקל על הממנה המבקש להסדיר את כלל ענייניו, בדרך פשוטה ונגישה.

¹²² סעיף 35א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

הצעות לחשיבה מחודשת לאור סקירת המשפט המשווה

בחינה מקיפה של המצב החוקי בישראל בהשוואה למדינות הנבדקות, מביאה לשתי מסקנות עיקריות, השלובות זו בזו: האחת, היא כי החוק בישראל מפורט מאוד, אולי אפילו יותר על המידה, באופן אשר מקשה על ההתמצאות בו והבנת הכלי של ייפוי הכוח המתמשכים בידי מי שאיננו מצוי בנושא. פירוט זה בא לידי ביטוי, בין היתר, בעודף רגולציה גם במקומות בהם לא בהכרח נדרשת עמדת המחוקק, כפי שיפורט להלן.

המסקנה השניה, הקשורה בראשונה, היא כי פירוט היתר בחוק יוצר מנגנון הלוקה בפטרנליזם כלפי האדם המעוניין במילוי ייפוי כוח מתמשך, ומצר את טווח שיקול הדעת שלו מתוך רצון לגונן עליו מפני סכנות אפשריות, ללא קשר לזהותו של מיופה הכוח, למידת קרבתו לממנה, לקיומו של קשר ארוך-שנים בין הממנה ומיופה הכוח (הרלוונטי במיוחד משום שייפוי כוח מתמשך נערך במרבית המקרים על ידי אנשים זקנים), ולמידת האמון שרוחש לו הממנה. זאת, כאשר כל מטרתו של המנגנון היא לשמור על העצמאות של האדם ולאפשר לו להמשיך לקבל החלטות בענייניו כפי שהוא רואה לנכון.

על כן, ההצעות לחשיבה מחודשת אשר יוצגו להלן, מכוונות בעיקרן להתמודדות עם עודף הפירוט הקיים בחוק ועם הצרת שיקול דעתו של הממנה, ועומדות בהתאמה לפתרונות הקיימים במדינות הנבדקות. אמנם, במקרים רבים עמדתנו היא כי הפניה לבית המשפט למתן הוראות יכולה לקדם את זכויותיהם של הממנים. יחד עם זאת יש לזכור, כי גם פתרון זה טומן בחובו קשיים בעצם הצורך בפניה לערכאות, במיוחד בשלב זה של החיים, וכן בשל הפערים ביכולת המימוש של זכות הגישה לצדק של אנשים זקנים ואנשים עם מוגבלויות. על כן, לצד הקריאה לפניה לבית המשפט, יש לחשוב על דרכים לאפשר או להקל על ביצוע פניה זו, בין אם באמצעות העמדת עורכי דין ציבוריים שייסעו בכך, בין אם בקיצור סדרי הדיון בהקשרים אלה, ובין אם בכל דרך אחרת.

ההצעות יוצגו בהתייחס לסוגיות העיקריות לפיהן נבחנו הדינים בישראל ובעולם: היחס בין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות, השמירה על האוטונומיה של הממנה, ההגנה מפני ניצול ונגישות מנגנון ייפוי הכוח.

א. היחס בין ייפוי הכוח המתמשך והאפוטרופסות

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות כולל, כאמור, הבהרה חד-משמעית בדבר העדיפות שיש לתת למנגנון ייפוי הכוח המתמשך (וכן מנגנונים אחרים) על פני האפוטרופסות, וזאת מתוך הכרה בפגיעה הטמונה באפוטרופסות בזכויותיו של האדם אשר מונה לו אפוטרופוס. ואולם, בהמשך,

החוק מפרט מצבים שונים בהם יהיה צורך במינוי אפוטרופוס בנוסף למיופה הכוח או במקומו, באופן אוטומטי כמעט ומבלי שתהיה חובה על בית המשפט לשקול חלופות שפגיעתן פחותה. המלצתנו בהקשר זה הינה, אם כן, כי יבוטל הקישור בין המקרים בהם יבוטל מינויו של מיופה הכוח באופן מוחלט או חלקי, לבין מינויו של אפוטרופוס כהשלמה לכך, בדומה למצב הקיים בבריטניה ובאורגון. באופן זה, יחוייב בית המשפט לבחון את כל האמצעים העומדים לרשותו ולבחור בכלי המיטבי לשמירה על זכויותיו של הממנה בכל מקרה ומקרה, מבלי להזדקק באופן אוטומטי למנגנון האפוטרופסות.

כמו כן, במקרים בהם ממונה אפוטרופוס במקביל למיופה כוח, רצוי להבהיר כי כוחו של מיופה הכוח יגבר על כוחו של האפוטרופוס במקרים בהם עלול להיווצר קונפליקט בין השניים, בדומה להסדר הקיים באורגון ביחס לייפוי כוח לעניינים רפואיים, על מנת למנוע מחלוקות אשר עלולות להוביל לסכסוכים משפטיים.

ב. השמירה על האוטונומיה של הממנה

החוק בישראל נותן משקל רב לשמירה על האוטונומיה של הממנה, לעידודו לקבלת החלטות ולעצמאותו. יחד עם זאת, בפועל, מצר החוק את צעדיו של הממנה בשורת הגבלות על שיקול הדעת שלו, אשר לא קיימות בהכרח במדינות שנבדקו. עיון במשפט המשווה מעלה מספר הצעות לדיוק נוסף, בכל הכרוך להגנה מלאה יותר על האוטונומיה של הממנה, הן ביחסים שבינו לבין מיופה הכוח והן בנוגע להחלטות אותן הוא רשאי לקבל במסגרת ייפוי הכוח.

1. ביחס לשיתוף הממנה בקבלת החלטות, ניתן ללמוד מסקירת המדינות השונות כי בבריטניה ישנה הרחבה של החובה לבדוק את רצונותיו של הממנה בעת קבלת החלטות, ובמסגרת זו ליידע אותו ולבקש את דעתו, או ללמוד על דעתו המשווערת כתוצאה מהחלטות שקיבל בעבר. על מנת שלא לחייב את מיופה הכוח בכל מצב והחלטה לבצע בדיקה מקיפה שכזו, גם במקרים בהם הממנה לא מעוניין בכך, מומלץ להרחיב את נוסח ייפוי הכוח הקיים, ולהוסיף אפשרות לממנה לדרוש כי מיופה הכוח יבצע בדיקה מקיפה של בחינת אומדן דעתו המשווער של הממנה בנוגע להחלטות ספציפיות או באופן כללי, ומה יהיו הכלים באמצעותם יהיה עליו לבצע בדיקה זו.

2. ביחס לאופן קביעת מועד כניסתו של ייפוי הכוח המתמשך לתוקף והדרכים לקבוע את חוסר יכולתו של הממנה לקבל החלטות בענייניו, הדין בישראל מצמצם את שיקול דעתו של הממנה

בהשוואה למדינות שנבדקו, הן בחוסר האפשרות לבחור אדם ספציפי שיהיה בעל הסמכות להחליט בדבר, והן בחיזוק המבחן הרפואי המתבסס על אבחנה רפואית ועלול להביא לתוצאות שגויות, כפי שמסתמן בטיטות תקנות אשר נוסחו בעניין זה, במקום מבחן תפקודי, המתמקד ביכולותיו של האדם ומתבצע על ידי אנשי מקצוע שמומחיותם היא בתפקוד. על כן, מומלץ לתקן את נוסח סעיף 32(ג) לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, באופן שיבהיר כי הדרך לבחינת תפקודו של האדם יכולה לכלול גם מינוי אדם ספציפי שיהיה בעל סמכות לעניין זה. כמו כן, מומלץ לתקן את נוסח ייפוי הכוח הקיים, ולהכליל במסגרתו אפשרויות שונות למומחים שיקבעו את יכולותיו של האדם, ביניהם גם מומחים לעניין התפקוד. כך, יקל על האדם לשקול את הנושא כאשר האפשרויות השונות מונחות לפניו, במקום הבחירה בברירת המחדל, שלא בהכרח מיטיבה עמו.

3. קיומן של הוראות מפורטות בנוגע לטיפול ברכושו של הממנה או בצרכיו הרפואיים. לעומת נוסחים אשר נבחנו במסגרת המדינות שנבדקו במחקר זה, ניתן להיווכח כי נוסחי ייפוי הכוח הישראלי הכללי והרפואי אינם כולל רשימה מפורטת של הנחיות הממנה, הגבלות הממנה ומתן הוראות חריגות. ממנה שאינו איש מקצוע בתחום הכלכלי או הרפואי, וכן עורך דין שאינו מיומן בעריכת ייפוי כוח מתמשכים, יתקשה מאד להכיר את מגוון ההוראות וההנחיות שיש באפשרותו לתת או שמתבקש להתייחס אליהן, הן ביחס להוראות כלכליות, הן להוראות אישיות והן להוראות רפואיות. היעדרן של הוראות מסוג זה עלול להוביל את הממנה למלא טופס חלקי, אשר אינו מיישם את כלל רצונותיו ואינו מתבסס על בחינה מקיפה של כל העניינים אשר יש לתת עליהם את הדעת. במצב עניינים זה, הסכנה היא כי מיופה הכוח יפעל כאפוסטרופוס-למעשה, בכך שייאלץ לקבל החלטות בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי, ללא הנחיותיו של הממנה.

עיון במסמכים של ייפוי הכוח המתמשך בדין הישראלי, מגלה כי מסמך ייפוי הכוח אינו כולל פירוט הפעולות הנדונות, הכלכליות, האישיות או הרפואיות, אשר הממנה יכול לבקש לייפות את כוחו של מיופה הכוח לגביהן. על כן, מוצע כי נוסח ייפוי הכוח המתמשך יהיה מפורט ויאפשר לממנה לשקול באופן מדויק את הוראותיו בענייניו השונים, בדומה למנגנון הקיים במדינת אורגון.

4. הדין בישראל מצמצם יתר על המידה את היקף שיקול דעתו של הממנה, בין אם מתוך רצון להגן עליו מפני ניצול בידי מיופה הכוח, ובין אם מתוך התפיסה לפיה ישנם עניינים בהם רק האדם עצמו מסוגל לקבל החלטות, ואין איש אשר מסוגל להחליפו. כך למשל, הן בישראל והן

במדינות שנבדקו, הדין אינו מאפשר לממנה לייפות את כוחו של אדם לבצע פעולות משפטיות בעלות פן אישי, או לבצע פעולות משפטיות המעלות סוגיות אתיות מורכבות, גם אם יבקש זאת הממנה. עמדתנו היא, כי אין סיבה אמיתית למנוע מהממנה את האפשרות להסמך את מיופה הכוח לקבל החלטות גם בעניינים אלה, ככל שהוא מעוניין בכך, והוא סומך על מיופה הכוח ובוטח בשיקול דעתו. ייתכן, שניתן למנות מצבים ספציפיים בחוק, בהם נדרשת זהירות מוגברת, ואשר לגביהם יידרש אישורו של בית משפט לביצוע פעולות מסויימות.

5. בדומה למדינות שנבדקו, הדין בישראל מחייב את מיופה הכוח לתת הסמכה מפורשת לסוגים מסוימים של פעולות כגון מתן מתנות והלוואות ואלו מוגבלות עד סכום מסוים, אלא אם ניתן אישור מראש מבית המשפט לביצוע הפעולות. הצורך במתן הסמכה מפורשת והגבלת הפעולות עד סכום מסוים, מגביל את הממנה ופוגע באוטונומיה שלו. יש לחשוב, האם אין מקום לאפשר לממנה המעוניין בכך מתן ייפוי כוח כולל ומוחלט, ללא צורך במתן הנחיה מפורשת, וזאת תוך נקיטה באמצעים שיסייעו בהגנה על הממנה מפני ניצול. עוד יש לשקול לאמץ את ההסדר הקיים בדין הזר, אשר אינו נוקב במספר מסוים לפיו תיקבע ההגבלה, אלא מתחשב במצבו הכלכלי, בנסיבות ובניסיון להתחקות אחר רצונותיו של הממנה, כפי שהם נלמדים מהתנהגותו טרם הפך לבלתי כשיר.

ג. הגנה על הממנה מפני ניצול בידי מיופה הכוח

גם בהקשר זה, ניתן לראות מסקירת החקיקה הזרה והישראלית המפורטת לעיל כי הדין הישראלי מפורט יותר במרבית המקרים בהשוואה למדינות שנבדקו, ומגביל במידה רבה יותר את שיקול דעתו של הממנה. אמנם, הסיבות להגבלת שיקול דעתו של הממנה יכולות לנבוע מתוך הרצון להגן על הממנה מפני ניצול בידי מיופה הכוח. ואולם, יש לשאול ביחס למגבלות השונות, האם אין דרך אחרת להגן על הממנה, שפגיעתה בזכויותיו תהיה פחותה.

1. בחינת המגבלות על זהותו של מיופה הכוח מעלה, כי הדין בישראל מגביל במידה רבה יותר את הממנה בבחירת מיופה הכוח. הדין בישראל אינו מאפשר מינוי תאגיד כמיופה כוח, וכן אינו מאפשר את מינויו של אדם המספק שירותים מסוגים שונים המפורטים בחוק כמיופה כוח. כתוצאה מכך, נפגעת זכותו של הממנה לבחור באדם הנכון ביותר עבורו, אף אם הוא סבור כי אין במינוי זה כל חשש מפני ניצול. יתרה מכך, נפגעת זכותם של אנשים רבים, עריריים ברובם, למילוי ייפוי כוח מתמשך, אשר אין להם אדם קרוב העומד בתנאי החוק. לפיכך, עמדתנו היא, כי המצב הרצוי להתמודדות עם החששות מפני ניצול בהקשר זה היא

אימוץ המנגנון הקיים במדינת אורגון, אשר מאפשר לבית המשפט להתיר את מינויו של מיופה כוח אשר אינו עומד במגבלות העומדות בחוק, ובדרך זו לרכז את האיסורים ולהתגבר על הקשיים העולים בחוק, תוך פיקוח בידי בית המשפט.

2. על אף מנגנוני הפיקוח הקיימים במסגרת ההוראות החלות על ייפוי כוח מתמשך, הרי שהחיסרון המרכזי במנגנוני הפיקוח הוא שחלקם יוצאו לפועל רק אם יורה זאת הממנה. אם הממנה לא תיאר באופן מפורט את היקף סמכויותיו של מיופה הכוח, אם לא קבע הממנה אדם מיוחד, לא אישר עיון בפרטי ההפקדה ולא קבע כי המיופה ידווח על פעולותיו לאדם המיוחד או לאפוטרופוס הכללי, קיים החשש כי במקרה שמיופה הכוח יפעל שלא כדין, בניגוד עניינים, או בניגוד להוראותיו של הממנה, ולא יתקיים מנגנון הגנה רחב כפי שהחוק מאפשר. על כן, מוצע גם בהקשר זה לפרט במסגרת נוסח ייפוי הכוח את שלל המנגנונים המסייעים בהגנה על הממנה: לפרט ככל הניתן את הפעולות המותרות לביצוע בידי מיופה הכוח, ואת התחומים בהם הוא מוסמך לפעול. כמו כן, לפרט את האפשרות למנות אדם מיוחד, ואת האפשרות של הממנה להגדיר את הצמתים בהם יידרש מיופה הכוח לידע את האדם המיוחד על פעולותיו.

3. בהמשך לכך, גם האפשרות לבטל את מינויו של מיופה הכוח ולמנות מיופה כוח חילופי יכולה לסייע בהגנה על זכויותיו של הממנה. להגנה זו שני נדבכים – ביטול מינויו של מיופה כוח ספציפי כאשר בית המשפט משתכנע כי מוצדק לעשות כן, ומינוי מיופה כוח אחר תחתיו. עמדתנו היא, כי רק שילוב של שני נדבכים אלה יכול להביא להגנה על הממנה. שכן, ביטולו של המינוי ללא העמדת מיופה כוח חילופי, גם במקרים המצדיקים את הביטול, תביא לפגיעה קשה בזכויותיו ובהגנה על רצונותיו של הממנה, בשל ביטולו למעשה של ייפוי הכוח המתמשך. עולה החשש, כי מתוך חוסר רצון לגרום לפגיעה ברצונותיו של הממנה, יימנע בית המשפט מביטול מינויו של מיופה הכוח, גם כאשר עולה חשש מפני ניצול לרעה של סמכויותיו. על כן, יש להדגיש במסגרת נוסח ייפוי הכוח את חשיבות מינויו של מיופה כוח חילופי, אשר ייכנס לפעולה במצב בו בוטל מינויו של מיופה הכוח הראשון.

4. מגבלה נוספת על שיקול דעתו של הממנה ופגיעה באוטונומיה שלו ניתן למצוא גם בהגבלת אפשרותו של מיופה הכוח למנות שלוח מטעמו. אמנם, נראה כי מטרת ההגבלה היא אכן לשם ההגנה על הממנה. אך יחד עם זאת, נדמה כי גם בהקשר זה, ניתן לסייג את ההנחיה החד-משמעית הקבועה בחוק, ולאפשר לממנה להתיר למיופה הכוח למנות שלוח מטעמו, במצבים

בהם הממנה סומך על שיקול דעתו של מיופה הכוח ואיננו חושש מפני ניצול לרעה של זכות זו.

5. ביחס לחובתו של מיופה הכוח לשמור מסמכים ותיעוד, הרי שהנוסח הקיים בחוק הישראלי איננו מפורט דיו, קובע הנחיות כלליות בלבד ונתון לפרשנות בהתאם לשיקול דעתו של מיופה הכוח. בשל החשש מפני הכבדה יתרה על מיופה הכוח במילוי טפסים ומסמכים שלא לצורך, יש לשקול לעשות שימוש בסמכותו של השר להתקנת תקנות בעניין, ולהתקין תקנות אשר יאזנו בין השיקולים השונים, ויסייעו בהגנה על הממנה ובפיקוח על מיופה הכוח מבלי להכביד עליו יתר על המידה.

ד. הנגשת מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים

חשיבותה של סוגיית הנגשת מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים היא בעצם היכולת להפוך את המנגנון לנפוץ ולעשות בו שימוש נרחב בקרב מספר רב ככל האפשר של אנשים, ללא הפליה והדרה של אוכלוסיות שונות, כגון – זקנים החיים בעוני, זקנים עריריים ועוד. כפי שהוסבר בהרחבה לעיל, הוראות שונות הקבועות בחוק יוצרות בפועל מכשולים בפני חלק מהאנשים המבקשים לעשות שימוש במנגנון, אשר ניתן להסיר באמצעות הסדרה שונה. על כן, ההמלצות להלן יתייחסו לפתרונות שנמצאו במדינות שנבדקו, במטרה להגדיל את נגישות מנגנון ייפוי הכוח המתמשכים.

1. צמצום החלוקה לסוגים שונים של ייפוי כוח. כמוסבר לעיל, הדין הישראלי מחלק את המסמכים הקיימים, המאפשרים מתן הנחיות למיופה הכוח, למספר סוגים, ומוסיף על החלוקה הקיימת במדינות שנבדקו, גם את ייפוי הכוח בהתאם לחוק החולה הנוטה למות. על כן, הממנה הפוטנציאלי בישראל, המבקש לייפות באופן מלא את כוחו של מיופה הכוח, לכל דבר ועניין, ייאלץ לחתום על מסמכים רבים יותר. ריבוי סוגי ייפוי הכוח והדרישות הפרוצדורליות השונות בכל מסמך ומסמך (כגון: בפני מי ניתן לחתום על המסמך, דרישות הפקדה שונות, משך הזמן בו ייפוי הכוח בתוקף), עלולים להקשות ולבלבל את ציבור החותמים, ולהביאם לכדי טעות במילוי הטפסים.

על כן, מוצע כי ינוסח ייפוי כוח אחד בעניינים הנוגעים להוראות רפואיות, אשר יאפשר מתן הנחיות עבור חולה שאינו בעל כשרות משפטית להסכים או לסרב לטיפול רפואי, בין אם הוכרז כחולה הנוטה למות ובין אם לאו. כן מוצע, כי תיבחן מחדש החלטת ביטולו של ייפוי

הכוח המשולב, או שינוסח מסמך חדש, המאפשר מתן הוראות לייפוי כוח עבור כל עניין רפואי, בין אם החולה נוטה למות ובין אם לאו.

2. מתן האפשרות לחתימת שני עדים על פני איש מקצוע. עיון בחקיקה במדינות שנבדקו מגלה כי בחלק מהמדינות, יש אפשרות להחליף את חתימתו של איש מקצוע בחתימתם של שני עדים שאינם אנשי מקצוע. לעומת זאת, ההנחיות במסגרת הדין הישראלי, מחייבות את חתימתו של עד שהוא עורך דין שעבר הכשרה מיוחדת. מחד, דרישת החתימה מול איש מקצוע מסייעת בשמירה על זכויות הממנה והגנה מפני ניצולו, שכן משמעה הטלת אחריות מקצועית על בעל המקצוע המוכשר לכך, באם יתרשל בשמירה על זכויות הממנה וכן יצירת וודאות רבה יותר בדבר אותנטיות המסמך. יחד עם זאת, מתן אפשרות לחתימה של שני עדים חלף חתימת איש המקצוע תקל מאד על הציבור המתקשה בחלקו לאתר עורך דין שעבר את ההכשרה הנדרשת בתחום, אשר יחתום ביחד עמו על ייפוי הכוח המבוקש. קושי נוסף בעל השפעה על הנגישות הינו במקרים בהם דורש איש המקצוע תשלום בעבור עבודתו. למעט מיעוטי יכולת, אשר יכולים לזכות בסיוע משפטי לשם החתימה על ייפוי הכוח המתמשך, נאלץ רוב הציבור לשלם סכומים לא נמוכים עבור החתימה מול עורך הדין בעל ההכשרה לכך.

תמיכה נוספת להמלצתנו אפשר למצוא בדין הישראלי עצמו, אשר מאפשר בייפוי כוח אחרים הסתייעות בעדים שאינם אנשי מקצוע. כך למשל, ייפוי הכוח המשולב, אשר בוטל כאמור עם כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך, אשר עסק במתן ייפוי כוח לעניינים רפואיים, הן לחולה הנוטה למות והן לחולה שאינו חולה הנוטה למות, ודרש את עדותם של שני עדים שאינם בהכרח אנשי מקצוע. ייפוי הכוח המקוצר התקף גם כיום, אף הוא אינו כולל דרישה לעדים שהם אנשי מקצוע, ובדרך זו מנגיש את החתימה לציבור החותמים. על כן, המציאות הקיימת כיום אינה מתיישבת עם ההיגיון הבריא: שכן אם החוק הישראלי (חוק החולה הנוטה למות), מאפשר לאדם לייפות את כוחו של חברו לעניינים הנוגעים להחלטות הרוח גורל בעודו חולה הנוטה למות, מדוע אם כן לא תתאפשר חתימה, באותה הדרך ממש, גם ל"חולים סתם", אשר ההחלטות בגינן מינוריות יותר ברוב המקרים, או אף לאנשים המבקשים לערוך ייפוי כוח רכושיים.

3. הנגשת המסמך למי שאינו מסוגל לחתום פיזית בשל מוגבלותו. הדין הישראלי אינו נותן את הדעת בסוגיה זו, ועל כן כיום אין כל אפשרות לאנשים אלה לעשות שימוש במנגנון ייפוי הכוח המתמשך. לפיכך, מוצע כי בדומה לדין במדינת בריטיש קולומביה, החוק יאפשר את הנגשת

המסמך גם למי שאינו מסוגל לחתום בעצמו כלל, גם לא בעזרת טביעת אצבע, בדרך של חתימה באמצעות אדם אחר.

4. ביטול חובת ההפקדה כתנאי כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח. עיון בחקיקה המשווה מעלה כי ברוב המדינות הנבדקות תוקפו של ייפוי הכוח אינו מותנה בחובת הפקדה. למרות שאין ספק כי יש חשיבות לחובת ההפקדה שכן היא מאפשרת מעקב אחר ייפוי הכוח שנחתמו, מאפשרת את הכנסתם למערכות המידע הממוחשבות וכן מעידה על גמירת דעתו של הממנה, הרי שחובת ההפקדה עלולה להקשות על השימוש בייפוי הכוח, אם יהיה הצורך להפעילו, וייתכן שעלולה להיות כרוכה בתשלום נוסף לעורך הדין אשר אחראי על ביצוע ההפקדה. כמו כן, גם בעניין זה קיים פער בין ייפוי הכוח בעניינים רפואיים, בו ניתן לעשות שימוש במשך שנה גם אם לא הופקד, וייפוי הכוח מכוח חוק החולה הנוטה למות, אשר אותו לא נדרש כלל להפקיד, לבין ייפוי הכוח המתמשך בעניינים רכושיים ואישיים, אשר רק לגביו כניסתו לתוקף מותנית בהפקדה. גם כאן, לא ברור הפער בין ייפוי הכוח השונים, והדבר נראה כמו סרבול שלא לצורך. על כן, עמדתנו היא כי ניתן לבטל את חובת ההפקדה, בדומה לחלק מהמדינות שנבדקו.

5. הגדלת הפירוט במסמכי ייפוי הכוח המתמשך והוספת הסברים ברורים ומפורטים לחותם בדין הישראלי. מוצע לאמץ מן המדינות שנבדקו נוסח ייפוי כוח ומדריכי הסבר למילויים, שהם "ידידותיים" יותר למשתמש, וכוללים, בין השאר, אזהרות לחותם, המלצות, נושאים למחשבה, הסברים מפורטים כיצד לחתום, היכן ומול מי. בראש ובראשונה, הסברים שכאלה יכולים לצמצם את הפער בין עורכי דין שונים ולהפחית את הסיכון למילוי ייפוי כוח שגוי או חלקי, הנובע מפניה לעורך דין שאיננו מיומן דיו במילוי מסמכים שכאלה. כמו כן, תוספת הסברים מסוג זה יכולה להיות בעלת חשיבות מכרעת למידת הדיוק של ייפוי הכוח, להתקרבות לרצונותיו של הממנה והבהרת הציפיות שלו ממיופה הכוח, וכך – לשמירה על זכויותיו.

6. מתן אפשרות לבחירת אפוטרופוס במסגרת ייפוי הכוח המתמשך. כיום, אדם רשאי לבקש כי אדם ספציפי ימונה לו כאפוטרופוס, במסגרת מסמך ההנחיות המקדימות לצורך מילוי אפוטרופוס. מוצע, כי בדומה לקיים במדינת אורגון, ניתן יהיה לבקש במסגרת ייפוי הכוח המתמשך, כי בנסיבות המתאימות, ימונה לממנה אפוטרופוס לפי בחירתו, במקום בטופס

נפרד. בכך, יקל על הממנה להשלים את תהליך מתן ההנחיות במסגרת ייפוי הכוח המתמשך, במקום להזדקק לטפסים נוספים.

סיכום

שלוש וחצי שנים עברו מאז תיקון 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, במסגרתו נוסף לחוק מנגנון ייפוי הכוח המתמשך. התיקון לחוק התאים את הדין הישראלי למגמות הרווחות בעולם, אשר החליפו תפיסות פטרנליסטיות שרווחו בעבר, בתפיסות המדגישות את חשיבותן של השמירה על כשרותם המשפטית ועל עצמאותם של אנשים זקנים ושל אנשים עם מוגבלויות.

דו"ח זה מאפשר לבחון את המנגנון החדש ולהעלות הצעות לשיפורו, תוך התייחסות לקשיים ביישום המנגנון שהתגלו בפועל, והעלאת הצעות לשיפור הנלמדות מהשוואה למנגנונים דומים במספר מדינות בחו"ל.

אמנם, עצם כניסתו לתוקף של מנגנון ייפוי הכוח המתמשך חולל שינוי דרמטי בזכויותיהם של אנשים זקנים ואנשים עם מוגבלויות וביכולתם להמשיך ולשמור על עצמאות גם בשלבים בחייהם בהם הם עלולים להתקשות בניהול ענייניהם. אך יחד עם זאת, בחלוף מספר שנים מכניסתו לתוקף של התיקון לחוק, ניתן לחשוב על עריכת תיקונים מסוימים אשר ישפרו את יעילותו של המנגנון וימלאו באופן טוב יותר את התכלית המרכזית שלשמה נועד מנגנון ייפוי הכוח המתמשך: הגנה על האוטונומיה של אנשים זקנים ואנשים עם מוגבלויות.

המסקנות העיקריות העולות מן הדו"ח הן, כי החוק הישראלי הוא מפורט מאוד, לעתים אף מפורט מדי, באופן אשר מקשה על יישומו ופוגע ביכולתו של הממנה לקבוע את ההסדר המתאים לו. לפיכך, ההמלצות העיקריות המועלות בדו"ח זה מתייחסות בעיקרן לחשיבה מחודשת על אופן הסדרת המנגנון בחוק, מתוך רצון לצמצם את הרגולציה הקיימת ולהגדיל את היקף שיקול דעתו של הממנה בעיצוב ייפוי הכוח.

צמצום ההוראות הקבועות בחוק ופישוט החוק יסייע בהבנת המנגנון, באפשרות לפעול בהתאם לו ובהנגשתו גם לאנשים אשר לא עוסקים בחתימה על מסמכים מסוג זה באופן תדיר. כמו כן, צמצום זה יביא בהכרח להרחבת שיקול דעתו של הממנה וכיבוד רצונו, אשר עמדו בלב התיקון לחוק. במקביל למהלך זה, עמדתנו היא כי יש לעבות ולפרט את מסמכי ייפוי הכוח ואת המדריך הנלווה, וכך לסייע לממנה לשקול את כל הנושאים הרלוונטיים לו ולקבל החלטות מושכלות לגבי המשך ניהול ענייניו. באופן זה, יתגשמו במידה רבה יותר מטרות החוק, יישמרו זכויותיהם של הממנים ותתאפשר ההגנה עליהם מבלי לפגוע פגיעה יתרה בעצמאותם.

נספחים

נספח א' – ייפוי כוח מתמשך לעניינים כלכליים, בריטניה

Office of the
Public Guardian

[Click here to reset form](#)

[Click here to print form](#)

Form
LP1F

Lasting power of attorney

Financial decisions

Registering
an LPA costs

£82

This fee is means-tested:
see the application
Guide part B

Use this for:

- running your bank and savings accounts
- making or selling investments
- paying your bills
- buying or selling your house

How to complete this form

PLEASE WRITE IN CAPITAL LETTERS USING A BLACK PEN

☒ Mark your choice with an X

☐ If you make a mistake, fill in the box and then mark the correct choice with an X

Don't use correction fluid. Cross out mistakes and rewrite nearby.
Everyone involved in each section must initial each change.

Making an LPA online is simpler, clearer and faster

Our smart online form gives you just the right amount of help exactly when you need it: www.gov.uk/power-of-attorney

**Before
you start...**

This form is also available in Welsh. Call the helpline on 0300 456 0300.

This page is not part of the form

LP1F Property and
financial affairs (03.17)

The people involved in your LPA

Helpline
0300 456 0300

You'll find it easier to make an LPA if you first choose the people you want to help you. **Note their names here now** so you can refer back later.

People you must have to make an LPA

Donor

If you are filling this form in for yourself, you are the donor. If you are filling this in for a friend or relative, they are the donor.

Attorneys

Attorneys are the people you pick to make decisions for you. They don't need legal training.

They should be people you trust and know well; for example, your husband, wife, partner, adult children or good friends.

Choose one attorney or more. If you have a lot, they might find it hard to make decisions together.

Certificate provider

You need someone to confirm that no one is forcing you to make an LPA and you understand what you are doing. This is your 'certificate provider'. They must either:

- have relevant professional skills, such as a doctor or lawyer
- have known you well for at least two years, such as a friend or colleague

Some people can't be a certificate provider. See the list in the Guide, part A10.

Witnesses

You can't witness your attorneys' signatures and they can't witness yours. Anyone else over 18 years old can be a witness.

People you might want to include in your LPA

Replacement attorneys

You don't have to appoint replacement attorneys but they help protect your LPA. Without them, your LPA might not work if one of your original attorneys stops acting for you.

People to notify

'People to notify' add security. They can raise concerns about your LPA before it's registered – for example, if they think you are under pressure to make the LPA.

Office of the
Public Guardian

Helpline
0300 456 0300

Lasting power of attorney for property and financial affairs

Section 1

The donor

You are appointing other people to make decisions on your behalf.
You are 'the donor'.

Restrictions – you must be at least 18 years old and be able to understand and make decisions for yourself (called 'mental capacity').

For help with
this section,
see the
Guide, part A1.

**If you are filling this in for
a friend or relative** and
they can no longer make
decisions independently,
they can't make an LPA.
See the Guide 'Before you
start' for more information.

Title	First names
Last name	
Any other names you're known by (optional – eg your married name)	
Date of birth	
Day	Month
Year	
Address	
Postcode	
Email address (optional)	

For OPG office use only

LPA registration date	OPG reference number
Day	Month
Year	

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 2

The attorneys

The people you choose to make decisions for you are called your 'attorneys'. Your attorneys don't need special legal knowledge or training. They should be people you trust and know well. Common choices include your husband, wife or partner, son or daughter, or your best friend.

You need at least one attorney, but you can have more.

You'll also be able to choose 'replacement attorneys' in section 4. They can step in if one of the attorneys you appoint here can no longer act for you.

To appoint a trust corporation, fill in the first attorney space and tick the box in that section. They must sign Continuation sheet 4. For more about trust corporations, see the Guide, part A2.

Restrictions – Attorneys must be at least 18 years old and must have mental capacity to make decisions. They must not be bankrupt or subject to a debt relief order.

Helpline
0300 456 0300

For help with this section, see the Guide, part A2.

Title	First names
Last name (or trust corporation name) 	
Date of birth	
 Day	 Month
 Year	 Year
Address 	
Postcode	
Email address (optional) 	
☐ This attorney is a trust corporation.	

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 2 – continued

Helpline
0300 456 0300

Title	First names
Last name 	
Date of birth	
Day	Month
Year	
Address	
Postcode	
Email address (optional) 	

Title	First names
Last name 	
Date of birth	
Day	Month
Year	
Address	
Postcode	
Email address (optional) 	

☐ **More attorneys** – I want to appoint more than 4 attorneys. Use Continuation sheet 1.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 3

How should your attorneys make decisions?

You need to choose whether your attorneys can make decisions on their own or must agree some or all decisions unanimously.

Whatever you choose, they must always act in your best interests.

☐ **I only appointed one attorney** (turn to section 4)

How do you want your attorneys to work together? (tick one only)

☐ **Jointly and severally**

Attorneys can make decisions on their own or together. Most people choose this option because it's the most practical. Attorneys can get together to make important decisions if they wish, but can make simple or urgent decisions on their own. It's up to the attorneys to choose when they act together or alone. It also means that if one of the attorneys dies or can no longer act, your LPA will still work.

If one attorney makes a decision, it has the same effect as if all the attorneys made that decision.

☐ **Jointly**

Attorneys must agree unanimously on every decision, however big or small. Remember, some simple decisions could be delayed because it takes time to get the attorneys together. If your attorneys can't agree a decision, then they can only make that decision by going to court.

Be careful – if one attorney dies or can no longer act, all your attorneys become unable to act. This is because the law says a group appointed 'jointly' is a single unit. Your LPA will stop working unless you appoint at least one replacement attorney (in section 4).

☐ **Jointly for some decisions, jointly and severally for other decisions**

Attorneys must agree unanimously on some decisions, but can make others on their own. If you choose this option, you must list the decisions your attorneys should make jointly and agree unanimously on Continuation sheet 2. The wording you use is important. There are examples in the Guide, part A3.

Be careful – if one attorney dies or can no longer act, none of your attorneys will be able to make any of the decisions you've said should be made jointly. Your LPA will stop working for those decisions unless you appoint at least one replacement attorney (in section 4). Your original attorneys will still be able to make any of the other decisions alongside your replacement attorneys.

Helpline
0300 456 0300

For help with this section, see the Guide, part A3.

If you choose 'jointly for some decisions...', you may want to take legal advice, particularly if the examples in part A3 of the the Guide, don't match your needs.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 4

Replacement attorneys

Helpline
0300 456 0300

This section is optional, but we recommend you consider it

Replacement attorneys are a backup in case one of your original attorneys can't make decisions for you any more.

To appoint a trust corporation, fill in the first attorney space below and tick the box in that section. They must sign Continuation sheet 4.

Reasons replacement attorneys step in – if one of your original attorneys dies, loses capacity, no longer wants to be your attorney, becomes bankrupt or subject to a debt relief order or is no longer legally your husband, wife or civil partner.

Restrictions – replacement attorneys must be at least 18 years old and have mental capacity to make decisions. They must not be bankrupt or subject to a debt relief order.

For help with this section, see the Guide, part A4.

Title	First names
Last name (or trust corporation name) 	
Date of birth Day Month Year	
Address 	
Postcode	
☐ This attorney is a trust corporation.	

☐ **More replacements** – I want to appoint more than two replacements. Use Continuation sheet 1.

When and how your replacement attorneys can act

Replacement attorneys usually step in when one of your **original** attorneys stops acting for you. If there's more than one **replacement** attorney, they will all step in at once. If they **fully** replace your original attorney(s) at once, they will usually act jointly. You can change some aspects of this, but most people don't. See the Guide, part A4.

You should consider taking legal advice if you want to change when or how your replacement attorneys act.

☐ I want to change when or how my attorneys can act (optional). Use Continuation sheet 2.

Only valid with the official stamp here.

LPIF Property and financial
affairs (07.15)

Section 5

When can your attorneys make decisions?

You can allow your attorneys to make decisions:

- as soon as the LPA has been registered by the Office of the Public Guardian
- only when you don't have mental capacity

While you have mental capacity you will be in control of all decisions affecting you. If you choose the first option, your attorneys can only make decisions on your behalf if you allow them to. They are responsible to you for any decisions you let them make.

Your attorneys must always act in your best interests.

Helpline
0300 456 0300

Help?

For help with this section, see the Guide, part A5.

When do you want your attorneys to be able to make decisions?

(mark one only)

- ☐ **As soon as my LPA has been registered
(and also when I don't have mental capacity)**

Most people choose this option because it is the most practical.

While you still have mental capacity, your attorneys can only act **with your consent**. If you later lose capacity, they can continue to act on your behalf for all decisions covered by this LPA.

This option is useful if you are able to make your own decisions but there's another reason you want your attorneys to help you – for example, if you're away on holiday, or if you have a physical condition that makes it difficult to visit the bank, talk on the phone or sign documents.

- ☐ **Only when I don't have mental capacity**

Be careful – this can make your LPA a lot less useful. Your attorneys might be asked to prove you do not have mental capacity each time they try to use this LPA.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 6

People to notify when the LPA is registered

Helpline
0300 456 0300

This section is optional

You can let people know that you're going to register your LPA. They can raise any concerns they have about the LPA – for example, if there was any pressure or fraud in making it.

When the LPA is registered, the person applying to register (you or one of your attorneys) must send a notice to each 'person to notify'.

You can't put your attorneys or replacement attorneys here.

People to notify can object to the LPA, but only for certain reasons (listed in the notification form LP3). After that, they are no longer involved in the LPA. Choose people who care about your best interests and who would be willing to speak up if they were concerned.

For help with this section, see the Guide, part A6.

Title First names Last name Address Postcode	Title First names Last name Address Postcode
Title First names Last name Address Postcode	Title First names Last name Address Postcode

☐ I want to appoint another person to notify (maximum is 5) – use Continuation sheet 1.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 7

Preferences and instructions

Helpline
0300 456 0300

This section is optional

You can tell your attorneys how you'd **prefer** them to make decisions, or give them specific **instructions** which they must follow when making decisions.

Most people leave this page blank – you can just talk to your attorneys so they understand how you want them to make decisions for you.

Help?

For help with this section, see the Guide, part A7.

Preferences

Your attorneys don't have to follow your preferences but they should keep them in mind. For examples of preferences, see the Guide, part A7.

Preferences – use words like 'prefer' and 'would like'

☐ I need more space – use Continuation sheet 2.

Instructions

Your attorneys will have to follow your instructions exactly. For examples of instructions, see the Guide, part A7.

Be careful – if you give instructions that are not legally correct they would have to be removed before your LPA could be registered.

If you want to give instructions, you may want to take legal advice.

Instructions – use words like 'must' and 'have to'

☐ I need more space – use Continuation sheet 2.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 8

Your legal rights and responsibilities

Helpline
0300 456 0300

! Everyone signing the LPA must read this information

In sections 9 to 11, you, the certificate provider, all your attorneys and your replacement attorneys must sign this lasting power of attorney to form a legal agreement between you (a deed).

By signing this lasting power of attorney, you (the donor) are appointing people (attorneys) to make decisions for you.

LPAs are governed by the Mental Capacity Act 2005 (MCA), regulations made under it and the MCA Code of Practice. Attorneys must have regard to these documents. The Code of Practice is available from www.gov.uk/opg/mca-code or from The Stationery Office.

Your attorneys must follow the principles of the Mental Capacity Act:

1. Your attorneys must assume that you can make your own decisions unless it is established that you cannot do so.
2. Your attorneys must help you to make as many of your own decisions as you can. They must take all practical steps to help you to make a decision. They can only treat you as unable to make a decision if they have not succeeded in helping you make a decision through those steps.
3. Your attorneys must not treat you as unable to make a decision simply because you make an unwise decision.
4. Your attorneys must act and make decisions in your best interests when you are unable to make a decision.
5. Before your attorneys make a decision or act for you, they must consider whether they can make the decision or act in a way that is less restrictive of your rights and freedom but still achieves the purpose.

Your attorneys must always act in your best interests. This is explained in the Application guide, part A8, and defined in the MCA Code of Practice.

Before this LPA can be used:

- it must be registered by the Office of the Public Guardian (OPG)
- it may be limited to when you don't have mental capacity, according to your choice in section 5

Cancelling your LPA: You can cancel this LPA at any time, as long as you have mental capacity to do so. It doesn't matter if the LPA has been registered or not. For more information, see the Guide, part D.

Your will and your LPA: Your attorneys cannot use this LPA to change your will. This LPA will expire when you die. Your attorneys must then send the registered LPA, any certified copies and a copy of your death certificate to the Office of the Public Guardian.

Data protection: For information about how OPG uses your personal data, see the Guide, part D.

For help with this section, see the Guide, part A8.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 9

Signature: donor

Helpline
0300 456 0300

By signing on this page I confirm all of the following:

- I have read this lasting power of attorney (LPA) including section 8 'Your legal rights and responsibilities', or I have had it read to me
- I appoint and give my attorneys authority to make decisions about my property and financial affairs, including when I cannot act for myself because I lack mental capacity, subject to the terms of this LPA and to the provisions of the Mental Capacity Act 2005
- I have either appointed people to notify (in section 6) or I have chosen not to notify anyone when the LPA is registered
- I agree to the information I've provided being used by the Office of the Public Guardian in carrying out its duties

Be careful

Sign this page (and any continuation sheets) before anyone signs sections 10 and 11.

Donor

Signed (or marked) by the person giving this lasting power of attorney and delivered as a deed.

Signature or mark

Date signed or marked

Day Month Year

If you have used Continuation sheets 1 or 2 you must sign and date each continuation sheet at the same time as you sign this page.

If you can't sign this LPA you can make a mark instead. If you can't sign or make a mark you can instruct someone else to sign for you, using Continuation sheet 3.

Witness

The witness must not be an attorney or replacement attorney appointed under this LPA, and must be aged 18 or over.

Signature or mark

Full name of witness

Address

Postcode

Help?

For help with this section, see the Guide, part A9.

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

10

Section 10

Signature: certificate provider

Helpline
0300 456 0300

! Only sign this section after the donor has signed section 9

The 'certificate provider' signs to confirm they've discussed the lasting power of attorney (LPA) with the donor, that the donor understands what they're doing and that nobody is forcing them to do it. The 'certificate provider' should be either:

- someone who has known the donor personally for at least 2 years, such as a friend, neighbour, colleague or former colleague
- someone with relevant professional skills, such as the donor's GP, a healthcare professional or a solicitor

A certificate provider **can't** be one of the attorneys.

For help with this section, see the Guide, part A10.

Certificate provider's statement

I certify that, as far as I'm aware, at the time of signing section 9:

- the donor understood the purpose of this LPA and the scope of the authority conferred under it
- no fraud or undue pressure is being used to induce the donor to create this LPA
- there is nothing else which would prevent this LPA from being created by the completion of this instrument

By signing this section I confirm that:

- I am aged 18 or over
- I have read this LPA, including section 8 'Your legal rights and responsibilities'
- there is no restriction on my acting as a certificate provider
- the donor has chosen me as someone who has known them personally for at least 2 years **OR**
- the donor has chosen me as a person with relevant professional skills and expertise

Restrictions – the certificate provider must not be:

- an attorney or replacement attorney named in this LPA or any other LPA or enduring power of attorney for the donor
- a member of the donor's family or of one of the attorneys' families, including husbands, wives, civil partners, in-laws and step-relatives
- an unmarried partner, boyfriend or girlfriend of either the donor or one of the attorneys (whether or not they live at the same address)
- the donor's or an attorney's business partner
- the donor's or an attorney's employee
- an owner, manager, director or employee of a care home where the donor lives

Certificate provider

Title First names

Last name

Address

Postcode

Signature or mark

Date signed or marked

Day

Month

Year

Only valid with the official stamp here.

LPIF Property and financial
affairs (07.15)

Section 11

Signature: attorney or replacement

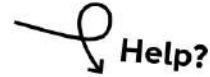
Helpline
0300 456 0300

! Only sign this section after the certificate provider has signed section 10

All the attorneys and replacement attorneys need to sign.

There are 4 copies of this page – make more copies if you need to.

For help with this section, see the Guide, part A11.

By signing this section I understand and confirm all of the following:

- I am aged 18 or over
- I have read this lasting power of attorney (LPA) including section 8 'Your legal rights and responsibilities', or I have had it read to me
- I have a duty to act based on the principles of the Mental Capacity Act 2005 and to have regard to the Mental Capacity Act Code of Practice
- I must make decisions and act in the best interests of the donor
- I must take into account any instructions or preferences set out in this LPA
- I can make decisions and act only when this LPA has been registered and at the time indicated in section 5 of this LPA

Further statement by a replacement attorney: I understand that I have the authority to act under this LPA only after an original attorney's appointment is terminated. I must notify the Public Guardian if this happens.

Attorney or replacement attorney

Signed (or marked) by the attorney or replacement attorney and delivered as a deed.

Signature or mark

Date signed or marked

Day Month Year

Title First names

Last name

Witness

The witness must not be the donor of this LPA, and must be aged 18 or over.

Signature or mark

Full names of witness

Address

Postcode

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 11

Signature: attorney or replacement

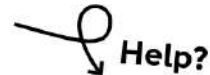
Helpline
0300 456 0300

! Only sign this section after the certificate provider has signed section 10

All the attorneys and replacement attorneys need to sign.

There are 4 copies of this page – make more copies if you need to.

For help with this section, see the Guide, part A11.

By signing this section I understand and confirm all of the following:

- I am aged 18 or over
- I have read this lasting power of attorney (LPA) including section 8 'Your legal rights and responsibilities', or I have had it read to me
- I have a duty to act based on the principles of the Mental Capacity Act 2005 and to have regard to the Mental Capacity Act Code of Practice
- I must make decisions and act in the best interests of the donor
- I must take into account any instructions or preferences set out in this LPA
- I can make decisions and act only when this LPA has been registered and at the time indicated in section 5 of this LPA

Further statement by a replacement attorney: I understand that I have the authority to act under this LPA only after an original attorney's appointment is terminated. I must notify the Public Guardian if this happens.

Attorney or replacement attorney

Signed (or marked) by the attorney or replacement attorney and delivered as a deed.

Signature or mark

Date signed or marked

Day Month Year

Title First names

Last name

Witness

The witness must not be the donor of this LPA, and must be aged 18 or over.

Signature or mark

Full names of witness

Address

Postcode

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 11

Signature: attorney or replacement

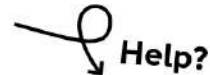
Helpline
0300 456 0300

! Only sign this section after the certificate provider has signed section 10

All the attorneys and replacement attorneys need to sign.

There are 4 copies of this page – make more copies if you need to.

For help with this section, see the Guide, part A11.

By signing this section I understand and confirm all of the following:

- I am aged 18 or over
- I have read this lasting power of attorney (LPA) including section 8 'Your legal rights and responsibilities', or I have had it read to me
- I have a duty to act based on the principles of the Mental Capacity Act 2005 and to have regard to the Mental Capacity Act Code of Practice
- I must make decisions and act in the best interests of the donor
- I must take into account any instructions or preferences set out in this LPA
- I can make decisions and act only when this LPA has been registered and at the time indicated in section 5 of this LPA

Further statement by a replacement attorney: I understand that I have the authority to act under this LPA only after an original attorney's appointment is terminated. I must notify the Public Guardian if this happens.

Attorney or replacement attorney

Signed (or marked) by the attorney or replacement attorney and delivered as a deed.

Signature or mark

Date signed or marked

Day Month Year

Title First names

Last name

Witness

The witness must not be the donor of this LPA, and must be aged 18 or over.

Signature or mark

Full names of witness

Address

Postcode

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Section 11

Signature: attorney or replacement

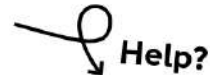
Helpline
0300 456 0300

! Only sign this section after the certificate provider has signed section 10

All the attorneys and replacement attorneys need to sign.

There are 4 copies of this page – make more copies if you need to.

For help with this section, see the Guide, part A11.

By signing this section I understand and confirm all of the following:

- I am aged 18 or over
- I have read this lasting power of attorney (LPA) including section 8 'Your legal rights and responsibilities', or I have had it read to me
- I have a duty to act based on the principles of the Mental Capacity Act 2005 and to have regard to the Mental Capacity Act Code of Practice
- I must make decisions and act in the best interests of the donor
- I must take into account any instructions or preferences set out in this LPA
- I can make decisions and act only when this LPA has been registered and at the time indicated in section 5 of this LPA

Further statement by a replacement attorney: I understand that I have the authority to act under this LPA only after an original attorney's appointment is terminated. I must notify the Public Guardian if this happens.

Attorney or replacement attorney

Signed (or marked) by the attorney or replacement attorney and delivered as a deed.

Signature or mark

Date signed or marked

Day Month Year

Title First names

Last name

Witness

The witness must not be the donor of this LPA, and must be aged 18 or over.

Signature or mark

Full names of witness

Address

Postcode

Only valid with the official stamp here.

LP1F Property and financial
affairs (07.15)

Helpline
0300 456 0300

Now register your LPA

Before the LPA can be used, it **must** be registered by the Office of the Public Guardian (OPG). Continue filling in this form to register the LPA. See part B of the Guide.

People to notify

If there are any 'people to notify' listed in section 6, you must notify them that you are registering the LPA now. See part C of the Guide.

Fill in and send each of them a copy of the form to notify people – LP3.

When you sign section 15 of this form, you are confirming that you've sent forms to the 'people to notify'.

Register now

You do not have to register immediately, but it's a good idea in case you've made any mistakes. If you delay until after the donor loses mental capacity, it will be impossible to fix any errors. This could make the whole LPA invalid and it will not be possible to register or use it.

Helpline
0300 456 0300

Now register your LPA

Before the LPA can be used, it **must** be registered by the Office of the Public Guardian (OPG). Continue filling in this form to register the LPA. See part B of the Guide.

People to notify

If there are any 'people to notify' listed in section 6, you must notify them that you are registering the LPA now. See part C of the Guide.

Fill in and send each of them a copy of the form to notify people – LP3.

When you sign section 15 of this form, you are confirming that you've sent forms to the 'people to notify'.

Register now

You do not have to register immediately, but it's a good idea in case you've made any mistakes. If you delay until after the donor loses mental capacity, it will be impossible to fix any errors. This could make the whole LPA invalid and it will not be possible to register or use it.

Register your lasting power of attorney

Helpline
0300 456 0300

Section 12 The applicant

You can only apply to register if you are either the donor or attorney(s) for this LPA. The donor and attorney(s) should not apply together.

Who is applying to register the LPA? (tick one only)

- ☐ **Donor** – the donor needs to sign section 15
- ☐ **Attorney(s)** – If the attorneys were appointed jointly (in section 3) then they **all** need to sign section 15. Otherwise, only one of the attorneys needs to sign

Help?
For help with this section, see the Guide, part B2.

Write the name and date of birth for each attorney that is applying to register the LPA. Don't include any attorneys who are not applying.

Title	First names	
Last name		
Date of birth		
Day	Month	Year

Title	First names	
Last name		
Date of birth		
Day	Month	Year

Title	First names	
Last name		
Date of birth		
Day	Month	Year

Title	First names	
Last name		
Date of birth		
Day	Month	Year

Section 13

Who do you want to receive the LPA?

We need to know who to send the LPA to once it is registered. We might also need to contact someone with questions about the application.

We already have the addresses of the donor and attorneys, so you don't have to repeat any of those here, unless they have changed.

Helpline
0300 456 0300

Who would you like to receive the LPA and any correspondence?

☐ **The donor**

☐ **An attorney** (write name below)

☐ **Other** (write name and address below)

Title First names

Last name

Company (optional)

Address

Postcode

How would the person above prefer to be contacted?

You can choose more than one.

☐ **Post**

☐ **Phone**

☐ **Email**

☐ **Welsh** (we will write to the person in Welsh)

Help?
For help with this section, see the Guide, part B3.

Section 14

Application fee

There's a fee for registering a lasting power of attorney – the amount is shown on the cover sheet of this form or on form LPA120.

The fee changes from time to time. You can check you are paying the correct amount at www.gov.uk/power-of-attorney/how-much-it-costs or call 0300 456 0300. The Office of the Public Guardian can't register your LPA until you have paid the fee.

Helpline
0300 456 0300

How would you like to pay?

☐ **Card** For security, **don't** write your credit or debit card details here. We'll contact you to process the payment.

Your phone number

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

☐ **Cheque** Enclose a cheque with your application.

Help?
For help with this section, see the Guide, part B4.

Reduced application fee

If the donor has a low income, you may not have to pay the full amount. See the Guide, part B4 for details.

☐ **I want to apply to pay a reduced fee**
You'll need to fill in form LPA120 and include it with your application.
You'll also **need to send proof** that the donor is eligible to pay a reduced fee.

Are you making a repeat application?

If you've already applied to register an LPA and the Office of the Public Guardian said that it was not possible to register it, you can apply again within 3 months and pay a reduced fee.

☐ **I'm making a repeat application**

Case number

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

For OPG office use only

Payment reference

--

Payment date

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Day

Month

Year

Amount

--

Section 15

Signature

Helpline
0300 456 0300

! Do not sign this section until after sections 9, 10 and 11 have been signed.

The person applying to register the LPA (see section 12) must sign and date this section. This is either the donor or attorney(s) but not both together.

If the **attorneys** are applying to register the LPA and they were appointed to act **jointly** (in section 3), they must all sign.

By signing this section I confirm the following:

- I apply to register the LPA that accompanies this application
- I have informed 'people to notify' named in section 6 of the LPA (if any) of my intention to register the LPA
- I certify that the information in this form is correct to the best of my knowledge and belief

For help with this section, see the Guide, part B5.

Signature or mark Date signed Day Month Year	Signature or mark Date signed Day Month Year
Signature or mark Date signed Day Month Year	Signature or mark Date signed Day Month Year

If more than 4 attorneys need to sign, make copies of this page.

Check your lasting power of attorney

You don't have to use this checklist, but it'll help you make sure you've completed your LPA correctly.

- ☐ The donor filled in sections 1 to 7.
- ☐ The donor signed section 9 in the presence of a witness. The donor also signed any copies of continuation sheets 1 and 2 that were used, on the same date as signing section 9.
- ☐ The certificate provider signed section 10.
- ☐ All the attorneys and replacement attorneys signed section 11, in the presence of witness(es).
- ☐ Sections 9, 10 and 11 were signed in order. Section 9 must have been signed first, then section 10, then section 11. They can be dated the same day or different days.
- ☐ The donor or an attorney completed sections 12 to 15. If the attorneys are applying and were appointed 'jointly' (section 3), they have all signed section 15 of this form.
- ☐ I've paid the application fee or applied for a reduced fee. If I've applied for a reduced fee, I've included the required evidence and completed form LPA120A.
- ☐ If there were any people to notify in section 6, I've notified them using form LP3.
- ☐ I've not left out any of the pages of the LPA, even the ones where I didn't write anything or there were no boxes to fill in.

Helpline
0300 456 0300

Send to:

Office of the Public Guardian
PO Box 16185
Birmingham B2 2WH

נספח ב' – ייפוי כוח מתמשך לעניינים כלכליים, אורגון

**OREGON
DURABLE POWER OF ATTORNEY FORM**

I. NOTICE - This legal document grants you (Hereinafter referred to as the "Principal") the right to transfer unlimited financial powers to someone else (Hereinafter referred to as the "Attorney-in-Fact"), unlimited financial powers are described as: **all financial decision making power legal under law**. The Principal's transfer of financial powers to the Attorney-in-Fact are granted upon authorization of this agreement, and stay in effect in the event of incapacitation by the Principal (incapacitation is described in Paragraph II). This agreement does not authorize the Attorney-in-Fact to make medical decisions for the Principal. The Principal continues to retain every right to all their financial decision making power and may revoke this Durable Power of Attorney Form at anytime. The Principal may include restrictions or requests pertaining to the financial decision making power of the Attorney-in-Fact. It is the intent of the Attorney-in-Fact to act in the Principal's wishes put forth, or, to make financial decisions that fit the Principal's best interest. All parties authorizing this agreement must be at least 18 years of age and acting under no false pressures or outside influences. Upon authorization of this Durable Power of Attorney Form, it will revoke any previously valid Durable Power of Attorney Form.

II. INCAPACITATION - The powers granted to the Attorney-in-Fact by the Principal in this Durable Power of Attorney Form stay in effect upon incapacitation by the Principal, incapacitation is describes as: **A medical physician stating verbally or in writing that the Principal can no longer make decisions for them self.**

III. REVOCATION - The Principal has the right to revoke this Durable Power of Attorney Form at anytime. Any revocation will be effective if the Principal either:

- A. Authorizes a new Durable Power of Attorney Form.
- B. Authorizes a Power of Attorney Revocation Form.

IV. WITNESS & NOTARY - This document is not valid as a Durable Power of Attorney unless it is acknowledged before a notary public or is signed by at least two adult witnesses who are present when the Principal signs or acknowledges the Principal's signature. **It is recommended to have this Durable Power of Attorney Form notarized.**

V. PRINCIPAL - I, _____, residing at
Name of Principal

Street Address of Principal

City of _____, State of _____, appoint
City of Principal *State of Principal*
 the following as my Attorney-in-Fact, whom I trust with any and all my
 financial decision making power immediately upon the authorization of this
 form, and in the event that I should become incapacitated:

VI. ATTORNEY-IN-FACT - _____, residing at
Name of Attorney-in-Fact

Street Address of Attorney-in-Fact

City of _____, State of _____ grant
City of Attorney-in-Fact *State of Attorney-in-Fact*
 the Attorney-in-Fact the legal authority to act on my behalf for any power legal
 under law in regard to my financial decisions under the State of
 _____.
State

VII. SUCCESSOR ATTORNEY-IN-FACT (Optional) - If the Attorney-in-Fact named
 above cannot or is unwilling to serve, then I appoint _____,
Name of Successor Attorney-in-Fact
 residing at

Street Address of Successor Attorney-in-Fact

City of _____, State of _____ grant
City of Successor Attorney-in-Fact *State of Successor Attorney-in-Fact*
 the Attorney-in-Fact the legal authority to act on my behalf for any power legal
 under law in regard to my financial decisions under the State of
 _____.
State

VIII. TERMS & CONDITIONS - Upon authorization by all parties, the Attorney-in-
 Fact accepts their designation to act in the Principal's best interests for all
 financial decisions legal under law.

TO GRANT ONE OR MORE, BUT FEWER THAN ALL, OF THE FOLLOWING POWERS,
 INITIAL THE LINE IN FRONT OF EACH POWER YOU ARE GRANTING. TO WITHHOLD
 A POWER, DO NOT INITIAL THE LINE IN FRONT OF IT. YOU MAY, BUT

NEED NOT, CROSS OUT EACH POWER WITHHELD.

Note: If you initial Item A or Item B, which follow, a notarized signature will be required on behalf of the Principal.

INITIAL

_____ (A) Real property transactions. To lease, sell, mortgage, purchase, exchange, and acquire, and to agree, bargain, and contract for the lease, sale, purchase, exchange, and acquisition of, and to accept, take, receive, and possess any interest in real property whatsoever, on such terms and conditions, and under such covenants, as my Agent shall deem proper; and to maintain, repair, tear down, alter, rebuild, improve manage, insure, move, rent, lease, sell, convey, subject to liens, mortgages, and security deeds, and in any way or manner deal with all or any part of any interest in real property whatsoever, including specifically, but without limitation, real property lying and being situated in the State of California, under such terms and conditions, and under such covenants, as my Agent shall deem proper and may for all deferred payments accept purchase money notes payable to me and secured by mortgages or deeds to secure debt, and may from time to time collect and cancel any of said notes, mortgages, security interests, or deeds to secure debt.

_____ (B) Tangible personal property transactions. To lease, sell, mortgage, purchase, exchange, and acquire, and to agree, bargain, and contract for the lease, sale, purchase, exchange, and acquisition of, and to accept, take, receive, and possess any personal property whatsoever, tangible or intangible, or interest thereto, on such terms and conditions, and under such covenants, as my Agent shall deem proper; and to maintain, repair, improve, manage, insure, rent, lease, sell, convey, subject to liens or mortgages, or to take any other security interests in said property which are recognized under the Uniform Commercial Code as adopted at that time under the laws of the State of California or any applicable state, or otherwise hypothecate (pledge), and in any way or manner deal with all or any part of any real or personal property whatsoever, tangible or intangible, or any interest therein, that I own at the time of execution or may thereafter acquire, under such terms and conditions, and under such covenants, as my Agent shall deem proper.

_____ (C) Stock and bond transactions. To purchase, sell, exchange, surrender, assign, redeem, vote at any meeting, or otherwise transfer any and all shares of stock, bonds, or other securities in any business, association, corporation, partnership, or other legal entity, whether private or public, now or hereafter belonging to me.

_____ (D) Commodity and option transactions. To organize or continue and conduct any business which term includes, without limitation, any farming, manufacturing, service, mining, retailing or other type of business operation in any form, whether as a proprietorship, joint venture, partnership, corporation, trust or other legal entity; operate, buy, sell, expand, contract, terminate or liquidate any business; direct, control, supervise, manage or participate in the

operation of any business and engage, compensate and discharge business managers, employees, agents, attorneys, accountants and consultants; and, in general, exercise all powers with respect to business interests and operations which the principal could if present and under no disability.

_____ (E) Banking and other financial institution transactions. To make, receive, sign, endorse, execute, acknowledge, deliver and possess checks, drafts, bills of exchange, letters of credit, notes, stock certificates, withdrawal receipts and deposit instruments relating to accounts or deposits in, or certificates of deposit of banks, savings and loans, credit unions, or other institutions or associations. To pay all sums of money, at any time or times, that may hereafter be owing by me upon any account, bill of exchange, check, draft, purchase, contract, note, or trade acceptance made, executed, endorsed, accepted, and delivered by me or for me in my name, by my Agent. To borrow from time to time such sums of money as my Agent may deem proper and execute promissory notes, security deeds or agreements, financing statements, or other security instruments in such form as the lender may request and renew said notes and security instruments from time to time in whole or in part. To have free access at any time or times to any safe deposit box or vault to which I might have access.

_____ (F) Business operating transactions. To conduct, engage in, and otherwise transact the affairs of any and all lawful business ventures of whatever nature or kind that I may now or hereafter be involved in.

_____ (G) Insurance and annuity transactions. To exercise or perform any act, power, duty, right, or obligation, in regard to any contract of life, accident, health, disability, liability, or other type of insurance or any combination of insurance; and to procure new or additional contracts of insurance for me and to designate the beneficiary of same; provided, however, that my Agent cannot designate himself or herself as beneficiary of any such insurance contracts.

_____ (H) Estate, trust, and other beneficiary transactions. To accept, receipt for, exercise, release, reject, renounce, assign, disclaim, demand, sue for, claim and recover any legacy, bequest, devise, gift or other property interest or payment due or payable to or for the principal; assert any interest in and exercise any power over any trust, estate or property subject to fiduciary control; establish a revocable trust solely for the benefit of the principal that terminates at the death of the principal and is then distributable to the legal representative of the estate of the principal; and, in general, exercise all powers with respect to estates and trusts which the principal could exercise if present and under no disability; provided, however, that the Agent may not make or change a will and may not revoke or amend a trust revocable or amendable by the principal or require the trustee of any trust for the benefit of the principal to pay income or principal to the Agent unless specific authority to that end is given.

_____ (I) Claims and litigation. To commence, prosecute, discontinue, or defend all actions or other legal proceedings touching my property, real or

personal, or any part thereof, or touching any matter in which I or my property, real or personal, may be in any way concerned. To defend, settle, adjust, make allowances, compound, submit to arbitration, and compromise all accounts, reckonings, claims, and demands whatsoever that now are, or hereafter shall be, pending between me and any person, firm, corporation, or other legal entity, in such manner and in all respects as my Agent shall deem proper.

_____ (J) Personal and family maintenance. To hire accountants, attorneys at law, consultants, clerks, physicians, nurses, agents, servants, workmen, and others and to remove them, and to appoint others in their place, and to pay and allow the persons so employed such salaries, wages, or other remunerations, as my Agent shall deem proper.

_____ (K) Benefits from Social Security, Medicare, Medicaid, or other governmental programs, or military service. To prepare, sign and file any claim or application for Social Security, unemployment or military service benefits; sue for, settle or abandon any claims to any benefit or assistance under any federal, state, local or foreign statute or regulation; control, deposit to any account, collect, receipt for, and take title to and hold all benefits under any Social Security, unemployment, military service or other state, federal, local or foreign statute or regulation; and, in general, exercise all powers with respect to Social Security, unemployment, military service, and governmental benefits, including but not limited to Medicare and Medicaid, which the principal could exercise if present and under no disability.

_____ (L) Retirement plan transactions. To contribute to, withdraw from and deposit funds in any type of retirement plan (which term includes, without limitation, any tax qualified or nonqualified pension, profit sharing, stock bonus, employee savings and other retirement plan, individual retirement account, deferred compensation plan and any other type of employee benefit plan); select and change payment options for the principal under any retirement plan; make rollover contributions from any retirement plan to other retirement plans or individual retirement accounts; exercise all investment powers available under any type of self-directed retirement plan; and, in general, exercise all powers with respect to retirement plans and retirement plan account balances which the principal could if present and under no disability.

_____ (M) Tax matters. To prepare, to make elections, to execute and to file all tax, social security, unemployment insurance, and informational returns required by the laws of the United States, or of any state or subdivision thereof, or of any foreign government; to prepare, to execute, and to file all other papers and instruments which the Agent shall think to be desirable or necessary for safeguarding of me against excess or illegal taxation or against penalties imposed for claimed violation of any law or other governmental regulation; and to pay, to compromise, or to contest or to apply for refunds in connection with any taxes or assessments for which I am or may be liable.

IX. THIRD PARTIES - I, the Principal, agree that any third party receiving a

copy via: physical copy, email, or fax that I, the Principal, will indemnify and hold harmless any and all claims that may be put forth in reference to this Durable Power of Attorney Form.

X. COMPENSATION - The Attorney-in-Fact agrees not to be compensated for acting in the presence of the Principal. The Attorney-in-Fact may be, but not entitled to, reimbursement for all: food, travel, and lodging expenses for acting in the presence of the Principal.

XI. DISCLOSURE - I intend for my attorney-in-fact under this Power of Attorney to be treated, as I would be with respect to my rights regarding the use and disclosure of my individually identifiable health information or other medical records. This release authority applies to any information governed by the Health Insurance Portability and Accountability Act of 1996 (aka HIPAA), 42 USC 1320d and 45 CFR 160-164

XII. PRINCIPAL'S SIGNATURE - I, _____, the Principal,
Printed Name of Principal

sign my name to this power of attorney this _____ day of _____

_____ and, being first duly sworn, do declare to the
Month

undersigned authority that I sign and execute this instrument as my power of attorney and that I sign it willingly, or willingly direct another to sign for me, that I execute it as my free and voluntary act for the purposes expressed in the power of attorney and that I am eighteen years of age or older, of sound mind and under no constraint or undue influence.

Signature of Principal

XIII. ATTORNEY-IN-FACT'S SIGNATURE - I, _____
Name of Attorney-in-Fact

have read the attached power of attorney and am the person identified as the attorney-in-fact for the principal. I hereby acknowledge and accept my appointment as Attorney-in-Fact and that when I act as agent I shall exercise the powers for the benefit of the principal; I shall keep the assets of the principal separate from my assets; I shall exercise reasonable caution and prudence; and I shall keep a full and accurate record of all actions, receipts and disbursements on behalf of the principal.

Signature of Attorney-in-Fact

Date

XIV. SUCCESSOR ATTORNEY-IN-FACT'S SIGNATURE (Optional) -

I, _____ have read the attached power of
Name of successor Attorney-in-Fact
 attorney and am the person identified as the successor attorney-in-fact for the principal. I hereby acknowledge that I accept my appointment as Successor Attorney-in-Fact and that, in the absence of a specific provision to the contrary in the power of attorney, when I act as agent I shall exercise the powers for the benefit of the principal; I shall keep the assets of the principal separate from my assets; I shall exercise reasonable caution and prudence; and I shall keep a full and accurate record of all actions, receipts, and disbursements on behalf of the principal.

Signature of Successor Attorney-in-Fact

Date

Notary Acknowledgement (Must be completed by Notary)

State of _____ County of _____ Subscribed,
 Sworn and acknowledged before me by _____, the
 Principal, and subscribed and sworn to before me by _____,
 witness, this _____ day of _____.

 Notary Signature

Notary Public

In and for the County of _____

State of _____

My commission expires: _____ Seal

Acknowledgement and Acceptance of Appointment as Attorney-in-Fact

I, _____ have read the attached power of attorney
Name of Attorney-in-Fact
 and am the person identified as the attorney-in-fact for the principal. I hereby
 acknowledge that accept my appointment as Attorney-in-Fact and that when I
 act as agent I shall exercise the powers for the benefit of the principal; I shall
 keep the assets of the principal separate from my assets; I shall exercise
 reasonable caution and prudence; and I shall keep a full and accurate of all
 actions, receipts and disbursements on behalf of the principal.

Signature of Attorney-in-Fact

Date

Acceptance of Appointment as successor Attorney-in-Fact

I, _____ have read the attached power of
Name of successor Attorney-in-Fact
 attorney and am the person identified as the successor attorney-in-fact for the
 principal. I hereby acknowledge that I accept my appointment as Successor
 Attorney-in-Fact and that, in the absence of a specific provision to the contrary
 in the power of attorney, when I act as agent I shall exercise the powers for
 the benefit of the principal; I shall keep the assets of the principal separate
 from my assets; I shall exercise reasonable caution and prudence; and I shall
 keep a full and accurate record of all actions, receipts, and disbursements on
 behalf of the principal.

Signature of Successor Attorney-in-Fact

Date

Witness Attestation

I, _____, the first witness, and I _____, the second witness, sign my name to the foregoing power of attorney being first duly sworn and do not declare to the undersigned authority that the principal signs and executed this instrument as him or her, and that I, in the presence and hearing of the principal, sign this power of attorney as witness to the principal's signing and that to the best of my knowledge the principal is eighteen years of age or older, of sound mind and under no constraint or undue influence.

Signature of First Witness

Signature of Second Witness

נספח ג' – ייפוי כוח מתמשך לעניינים כלכליים, בריטיש קולומביה

ENDURING POWER OF ATTORNEY

Made under Part 2 of the *Power of Attorney Act*.

The use of this form is voluntary. Be advised that this form may not be appropriate for use by all persons, as it provides only one option of how an Enduring Power of Attorney may be made. In addition, it does not constitute legal advice. For further information, please consult the *Power of Attorney Act* and *Power of Attorney Regulation* or obtain legal advice.

This form reflects the law at the date of publication. Laws can change over time. Before using this form, you should review the relevant legislation to ensure that there have not been any changes to the legislation or section numbers.

The notes referenced in this Enduring Power of Attorney are found at the end of this document and are provided for information only.

1. THIS ENDURING POWER OF ATTORNEY IS MADE BY ME, THE ADULT:

Full Legal Name of the Adult	Date (YYYY / MM / DD)
Full Address of the Adult	

2. REVOCATION OF PREVIOUS INSTRUMENTS

(See Note 1 – actions that must be taken to revoke previous instruments)

(See Note 2 – effect of revocation on previous instruments)

I revoke all of the following made by me:

- all previous Enduring Powers of Attorney;
- all previous Representation Agreements granting authority under either section 7 (1) (b) or section 7 (1) (d) of the *Representation Agreement Act*, or both.

3. ATTORNEY

(See Note 3: who may be named as Attorney)

I name the following person to be my Attorney in accordance with Part 2 of the *Power of Attorney Act*:

Full Legal Name of Attorney
Full Address of Attorney

4. ALTERNATE ATTORNEY (OPTIONAL)

(See Note 3: who may be named as Attorney)

(Strike out this provision if you do not want to appoint an Alternate Attorney.)

I name the following person to be my Attorney in accordance with Part 2 of the *Power of Attorney Act*, and authorize that person to act in place of my Attorney as my Alternate Attorney if my Attorney resigns in accordance with section 25 of the *Power of Attorney Act*, or the authority of my Attorney ends under section 29 (2) (d) of the *Power of Attorney Act*:

Full Legal Name of Alternate Attorney
Full Address of Alternate Attorney

If so acting, my Alternate Attorney has all the authority granted to my Attorney in this Enduring Power of Attorney.

5. EVIDENCE OF AUTHORITY OF ALTERNATE ATTORNEY

(See Note 4 – statutory declaration for evidence of authority of Alternate Attorney)

(Strike out this provision if you are not appointing an Alternate Attorney.)

A statutory declaration made by me, my Attorney, or my Alternate Attorney (if one is named), declaring that one of the circumstances referenced in section 4 of this Enduring Power of Attorney has occurred, and specifying that circumstance, is sufficient evidence of the authority of my Alternate Attorney to act as my Attorney.

6. AUTHORITY OF ATTORNEY

I authorize my Attorney to make decisions on my behalf in relation to my financial affairs and do anything on my behalf that I may lawfully do by an agent in relation to my financial affairs.

7. CONTINUED AUTHORITY

My Attorney may exercise the authority granted by this Enduring Power of Attorney while I am capable of making decisions about my financial affairs, and this authority continues despite my incapability to make those types of decisions.

8. COMPENSATION

(See Note 5 – Attorneys may be reimbursed for reasonable expenses)

(Strike out the provision that does not apply.)

i. My Attorney is not to be compensated for acting as my Attorney.

ii. My Attorney may be compensated for acting as my Attorney as follows (set out the amount or rate of compensation):

9. EFFECTIVE DATE

This Enduring Power of Attorney is effective on the date it has been signed by me and my Attorney.

10. CERTIFICATION FOR LAND TITLE PURPOSES

For this Enduring Power of Attorney to be effective for the purposes of the *Land Title Act*, it must be executed and witnessed in accordance with that Act. If the attorney will be required to deal with an interest in land, this section must be completed by a lawyer, notary public or other person before whom an affidavit may be sworn under the *Evidence Act*.

OFFICER SIGNATURE(S)

EXECUTION DATE

ADULT'S SIGNATURE

Signature of officer

Y

M

D

Signature of adult

Name of officer

Name of adult

Complete address

Professional capacity

Officer Certification:

Your signature constitutes a representation that you are a solicitor, notary public or other person authorized by the *Evidence Act*, R.S.B.C., 1996, c. 124, to take affidavits for use in British Columbia and certifies the matters set out in Part 5 of the *Land Title Act* as they pertain to the execution of this instrument.

BRITISH COLUMBIA

11. SIGNATURES**ADULT**

- The Adult must sign and date in the presence of both Witnesses.

Signature of Adult	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	

WITNESSES TO ADULT'S SIGNATURE

(See Note 6 – information for witnesses)

WITNESS NO. 1

- Witness No. 1 must sign in the presence of the Adult and Witness No. 2.

Signature of Witness No. 1	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	
Address	
If witness is a lawyer or member of the Society of Notaries Public of British Columbia, check relevant box below: ☐ lawyer ☐ member of the Society of Notaries Public of British Columbia	

WITNESS NO. 2

- Not required if Witness No. 1 is a lawyer or member in good standing of the Society of Notaries Public of British Columbia.
- Witness No. 2 must sign in the presence of the Adult and Witness No. 1.

Signature of Witness No. 2	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	
Address	

ATTORNEY

Signature of Attorney	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	

WITNESSES TO ATTORNEY'S SIGNATURE

(See Note 6 – information for witnesses)

WITNESS NO. 1

- Witness No. 1 must sign in the presence of the Attorney and Witness No. 2.

Signature of Witness No. 1	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	
Address	
If witness is a lawyer or member of the Society of Notaries Public of British Columbia, check relevant box below: ☐ lawyer ☐ member of the Society of Notaries Public of British Columbia	

WITNESS NO. 2

- Not required if Witness No. 1 is a lawyer or member in good standing of the Society of Notaries Public of British Columbia.
- Witness No. 2 must sign in the presence of the Attorney and Witness No. 1.

Signature of Witness No. 2	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	
Address	

BRITISH COLUMBIA

ALTERNATE ATTORNEY*(Strike out if an Alternate Attorney is not appointed)*

Signature of Alternate Attorney	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	

WITNESSES TO ALTERNATE ATTORNEY'S SIGNATURE

(See Note 6 – Information for witnesses)

WITNESS NO. 1

- Witness No. 1 must sign in the presence of the Alternate Attorney and Witness No. 2.

Signature of Witness No. 1	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	
Address	
If witness is a lawyer or member of the Society of Notaries Public of British Columbia, check relevant box below: ☐ lawyer ☐ member of the Society of Notaries Public of British Columbia	

WITNESS NO. 2

- Not required if Witness No. 1 is a lawyer or member in good standing of the Society of Notaries Public of British Columbia.
- Witness No. 2 must sign in the presence of the Alternate Attorney and Witness No. 1.

Signature of Witness No. 2	Date Signed (YYYY / MM / DD)
Print Name	
Address	

(See Note 7 - when an Attorney may exercise authority under this Enduring Power of Attorney)

BRITISH COLUMBIA

STATUTORY DECLARATION OF ATTORNEY FOR LAND TITLES

This statutory declaration must be completed by the attorney before the attorney may file a document with the Land Title Office. It need not be completed at the time that the enduring power of attorney is made or signed.

CANADA
PROVINCE OF BRITISH COLUMBIA

IN THE MATTER OF the *Land Title Act* re: an Enduring Power of Attorney made by

_____ naming _____ as Attorney
name of Adult name of Attorney

TO WIT:

I, _____,
Name

of _____, British Columbia,
Full Address

SOLEMNLY DECLARE THAT:

1. I am the attorney named by the foregoing Enduring Power of Attorney.
2. I am the full age of 19 years.

AND I make this solemn declaration conscientiously believing it to be true and knowing that it is of the same force and effect as if made under oath.

DECLARED BEFORE ME AT

_____ Declarant's Signature
location
on _____
date

Signature of Commissioner for taking Affidavits
for British Columbia

Commissioner for taking Affidavits for British Columbia
(Apply stamp, or type or legibly print name of commissioner)

BRITISH COLUMBIA

STATUTORY DECLARATION FOR EVIDENCE OF AUTHORITY OF ALTERNATE ATTORNEY

This statutory declaration may be completed by the adult, the attorney, or the alternate attorney, as evidence of the authority of the alternate attorney to act as attorney. This statutory declaration would be completed if the attorney resigns, or the authority of the attorney ends, to establish the authority of the alternate attorney.

CANADA
PROVINCE OF BRITISH COLUMBIA

IN THE MATTER OF the *Power of Attorney Act* re: an Enduring Power of Attorney made by

_____ naming _____ as Attorney
name of Adult name of Attorney

TO WIT:

I, _____,
Name of adult, attorney or alternate attorney
of _____, British Columbia,
Full Address of adult, attorney or alternate attorney

SOLEMNLY DECLARE THAT:

- I am the *(strike out the descriptions that do not apply)*:
adult who granted the enduring power of attorney
attorney named under the enduring power of attorney
alternate attorney named under the enduring power of attorney.
- The attorney has resigned in accordance with section 25 of the *Power of Attorney Act*, or the authority of the attorney has ended under section 29 (2) (d) of the *Power of Attorney Act*, specifically *(describe the specific circumstance resulting in the alternate attorney having authority to act)*:

AND I make this solemn declaration conscientiously believing it to be true and knowing that it is of the same force and effect as if made under oath.

DECLARED BEFORE ME AT

_____ location _____ Declarant's Signature
on _____
date

Signature of Commissioner for taking Affidavits
for British Columbia

Commissioner for taking Affidavits for British Columbia
(Apply stamp, or type or legibly print name of commissioner)

PUBLISHED BY THE ATTORNEY GENERAL OF BRITISH COLUMBIA, SEPTEMBER 2011

NOTES RESPECTING THIS ENDURING POWER OF ATTORNEY

The notes provided below are for the purpose of providing information only, and do not constitute legal advice.

These notes are prepared for the purposes of this enduring power of attorney form. They should not be considered a complete description of matters to be taken into account in making an enduring power of attorney. A person making an enduring power of attorney, or acting as an attorney, should consult the *Power of Attorney Act* and the *Power of Attorney Regulation* to ensure that they understand their rights and duties.

NOTE 1: Actions that must be taken to revoke previous instruments

To revoke a previous enduring power of attorney, you must also give written notice of the revocation to each attorney named in that enduring power of attorney. Revocation is effective when this notice is given, or on a later date stated in the notice.

To revoke a previous representation agreement, you must also give written notice of the revocation to each representative, each alternate representative, and any monitor named in that representation agreement. Revocation is effective when this notice is given, or on a later date stated in the notice.

NOTE 2: Effect of revocation on previous instruments

The revocation provision in this enduring power of attorney will do all of the following:

- if you have previously made an enduring power of attorney that is still effective, it will be revoked;
- if you have previously made a representation agreement granting authority under either section 7 (1) (b) or section 7 (1) (d) of the *Representation Agreement Act*, or both, that is still effective, the entire representation agreement will be revoked;
- if you have previously made a section 9 representation agreement that authorizes the representative to exercise the powers of an attorney and that part is deemed under section 44.3 of the *Representation Agreement Act* to be an enduring power of attorney, that is still effective, that part of the representation agreement will be revoked.

If you do not want to revoke all of the above (for example, you may have an enduring power of attorney made for a specific purpose), you should not use this form and should consider obtaining legal advice.

NOTE 3: Who may be named as Attorney

This form provides for the naming of one attorney, and one attorney to act as an alternate attorney. If you wish to name more than one attorney to act at the same time, do not use this form.

The *Power of Attorney Act* sets out who may be named as an attorney. If an individual is appointed, that individual must not be an individual who provides personal care or health care services to the adult for compensation, or who is an employee of a facility in which the adult resides and through which the adult receives personal care or health care services, unless the individual is a child, parent or spouse of the adult.

If an individual who is not an adult is named as an attorney, the individual must not act as attorney until that individual is an adult (19 years of age or older).

The information in this note also applies in respect of an alternate attorney.

NOTE 4: Statutory declaration for evidence of authority of Alternate Attorney

A statutory declaration that may be used is included with this form.

Additional evidence establishing the authority of the alternate attorney to act as attorney will be required for land title purposes, and may be required for other purposes.

NOTE 5: Attorneys may be reimbursed for reasonable expenses

Even if you state that your attorney is not to be compensated for acting as your attorney, an attorney may still be reimbursed from your property for reasonable expenses properly incurred in acting as your attorney.

NOTE 6: Information for witnesses (other than “officers” witnessing the execution of an Enduring Power of Attorney for land title purposes)

- (a) The following persons may not be a witness:
- i. A person named in the enduring power of attorney as an attorney;
 - ii. A spouse, child or parent of a person named in the enduring power of attorney as an attorney;
 - iii. An employee or agent of a person named in the enduring power of attorney as an attorney, unless the person named as an attorney is a lawyer, a member in good standing of the Society of Notaries Public of British Columbia, the Public Guardian and Trustee of British Columbia, or a financial institution authorized to carry on trust business under the *Financial Institutions Act*;
 - iv. A person who is under 19 years of age;
 - v. A person who does not understand the type of communication used by the adult unless the person receives interpretive assistance to understand that type of communication.
- (b) Only one witness is required if the witness is a lawyer or a member in good standing of the Society of Notaries Public of British Columbia.
- (c) You should not witness the Enduring Power of Attorney, and you may report your concerns to the Public Guardian and Trustee of British Columbia, if you have reason to believe that
- i. the adult is incapable of making, changing or revoking an enduring power of attorney, or
 - ii. fraud, undue pressure or some other form of abuse or neglect was used to induce the adult to make the enduring power of attorney, or to change or revoke a previous enduring power of attorney.

NOTE 7: When an Attorney may exercise authority under this Enduring Power of Attorney

Before a person may exercise the authority of an attorney under an enduring power of attorney, that person must sign the enduring power of attorney in the presence of two witnesses (or one witness, if that witness is a lawyer or a member in good standing of the Society of Notaries Public of British Columbia).